

WINNAARS VAN MORGEN

♦ Samen talent ontwikkelen ♦

mei ♦ 2016

WINNAARS VAN MORGEN

• Samen talent ontwikkelen •

WINNAARS VAN MORGEN

♦ Samen talent ontwikkelen ♦

WOORD VAN DANK

"Winnaars van Morgen" is tot stand gekomen op basis van gesprekken met tal van voetbalexperts uit binnen – en buitenland; we spraken onder andere met topvoetballers en coaches uit heden en verleden, met de technisch directeurs van de Eredivisieclubs, met hoofden jeugdopleiding, scouts, gelouterde coaches en technisch directeurs uit andere takken van sport, met psychologen en met bewegingswetenschappers. Gaandeweg het schrijven hebben we contact gehouden met een groot aantal van deze gesprekspartners, om de inhoud van dit rapport af te stemmen. Met een woord van dank aan alle hierna genoemde personen die ons van waardevolle input hebben voorzien, hopen wij als projectteam zo compleet mogelijk te zijn. Maar onze dank gaat uiteraard ook uit naar alle andere inhoudelijk betrokkenen.

WERKGROEPLEDEN: Ruud Gullit • Foppe de Haan (sc Heerenveen) • Michel Doesburg (AZ Alkmaar) • Earnest Stewart (Philadelphia Union) • Art Langelier (PSV) • Aloys Wijnker (USSF) • Henk ten Cate (Al-Jazira Club) • Peter Bosz (Maccabi Tel Aviv) • Ruud van Nistelrooij (PSV/KNVB) • Co Adriaanse • Ronald Spelbos (KNVB) • Danny Blind (KNVB) • John van den Brom (AZ Alkmaar) • Erwin van de Looi (FC Groningen) • Aron Winter (KNVB) • Wim Koevermans (KNVB) • Luc van Aagt (PSV/KNVB) • Peter van Dort (KNVB) • Remy Beijersma (KNVB) • Frank van Kempen (KNVB) • Edwin Petersen (KNVB) • Kees van Wonderen (KNVB) • Jorg van der Breggen (KNVB) • Hans Boersma (KNVB) • Joel Titley (KNVB) • Joost Leenders (de Talentacademie) • Barbara Huijgen (Rijksuniversiteit Groningen) • Han Berger (CBV) • Hans Westerhof • Erik ten Hag (FC Utrecht) • Terry Peters (Vitesse) • Niels Kok (AZ Alkmaar) • Egid Kiesouw (PSV) • René Wormhoudt (KNVB) • Arno Philips (Feyenoord/KNVB) • Wouter Frencken (FC Groningen) • Bjorn Rekelhof (Ajax) • Marcel Brands (PSV) • Janus van Gelder (Vitesse) • Henk Veldmate (Ajax) • Max Huiberts (AZ Alkmaar) • Sef Vergoossen

• Stanley Menzo (Ajax Cape Town) • Giovanni van Bronckhorst (Feyenoord) • Peter van der Berg (RKC) • Bert van Marwijk (Saudi-Arabië) • Boudewijn Zenden (PSV) • Damien Hertog (Feyenoord) • Wim Jonk • Michael Reiziger (Sparta Rotterdam) • Peter Uneken (PSV) • Arjan van der Laan (KNVB) • Harry Decheiver (Go Ahead Eagles) • Paul van Zwam (V&VZ) • Gerry Hamstra (Vitesse) • Patrick van Diemen (VVCS) • René Eijkelkamp • Michel Hordijk • Matthias Kohler • Roger Bongaerts (VVV) • Tim Wolf (PSV) • Bob Browaeys (KBVB) • Kayan Bool (NOC*NSF) • Roy Ramdjanamsingh (Q4 Profiles) • Marco Neuvel (KNVB) • Rob Kurvers (Feyenoord) • Sigrid Olthof (UMCG) • Gerard Rutjes (Feyenoord) • Bastiaan Riemersma (PSV) • Percy van Lierop (Ajax) • Gert Aandewiel (KNVB/Quick Boys) • Martin van Geel (Feyenoord) • Henk Fräser (ADO Den Haag) • Henk van der Palen (Hogeschool Windesheim) • Maurice Steijn (VVV) • Peter Uijterwaal (GITP) • Jaap Stam (Ajax) • Marco van Basten (KNVB) • Henny Lee (FC Utrecht) • Dirk Kuyt (Feyenoord) • Orlando Trustfull (Ajax) • **OVERIGE BETROKKENEN:** Arrigo Sacchi • Jacques Brinkman • Joop Alberda (KNZB) • Martin Jol (Al-Ahly) • Pierre van Hooijdonk • Patrick Greveraars • Mitchel van der Gaag (FC Eindhoven) • Marijn Beuker (AZ Alkmaar) • Merijn Zeeman (Team LottoNL-Jumbo) • Rini de Groot (PSV) • Rene Moonen (AZ Alkmaar) • Roland Virkus (Borussia Mönchengladbach) • Pascal de Maesschalck (Club Brugge) • Michael Beale (Liverpool FC) • Derek Langley (Manchester United) • Jan van Gool • Tony Tracey (Sport Science innovations) • Marije Elferink-Gemser (UMCG) • Frank Schaefer (1. FC Köln) • Jean Kindermans (RSC Anderlecht) • Pepijn Lijnders (Liverpool FC) • Tim Jenkins (Liverpool FC) • David Follows (Liverpool FC) • Michael Edwards (Liverpool FC) • André Ooijer (PSV) • Hans-Dieter Flick (DFB) • Arsène Wenger (Arsenal) • Guus Hiddink (Chelsea) • Donyell Malen (Arsenal) • Frans Hoek (Manchester United) • Jos van Dijk (Manchester United) • Albert Stuivenberg (Manchester United) • Lars Lagerbeck (KSI IJsland) • Jürgen Klinsmann (USSF) • Micheal Emenalo (Chelsea) • Steve Holland (Chelsea) • Mick McGiven (Chelsea) • Ronald Koeman (Southampton FC) • prof. Mark Williams (Brunel University) • Gerard Marsman (CBV) • Horst Hrubesch (DFB) • Willem van Hanegem • Toon Gerbrands (PSV) • Peter Jeltema (FC Groningen) • **KLANKBORDGROEP:** Remco Oversier (RKC) • Mohammed Allach (Vitesse) • Arnold Westen (VVON) • Hans Smulders (NAC Breda) • Gerard Nijkamp (PEC Zwolle) • Han Berger (CBV)

WINNAARS VAN MORGEN

Tijdens de vroege lente van 2014 voelden we dat het tijd was om ons voetbal te herijken. We werden die zomer weliswaar derde op het WK in Brazilië, maar waar stonden we nou eigenlijk? Bedroog ons hier niet de schijn van een bronzen medaille? Het niet kwalificeren voor het EK van 2016 bracht een grote teleurstelling. Maar ook het clubvoetbal op Europees niveau staat onder druk. Kortom: voldoende aanleiding voor herijking van het Nederlands voetbal in de totale breedte.

Dan focus je eerst op wat je hebt als Nederlands voetbal; een eigenwijze cultuur, een geweldige infrastructuur, onze amateur- en profclubs. Onze trainers, onze opleidingen, onze 1,2 miljoen leden. Dat koesteren we en dat blijven we koesteren. Maar met alleen koesteren kom je er niet, sterker nog: met niets doen lopen we achterstand op.

We belegden een groot congres in december 2014, met veel betrokkenen uit ons nationale voetbal. We gingen daar en ook daarna discussies aan, we zochten contact in het buitenland, we spraken ons uit, we zochten naar aanwijzingen om ons eigen voetbal toekomstbestendig te maken. We vonden impulsen en aanwijzingen bij collega's in eigen land, bij topmensen uit andere sporten, bij hooggekwadificeerde trainer-coaches uit grote voetbalnaties, bij de wetenschap en in onderzoeken die we zelf hebben opgezet.

Een jaar lang onderzoeken, vergelijken, discussiëren en analyseren leidde tot dit plan, een plan met een aantal zeer concrete aanbevelingen. Deze aanbevelingen zullen de komende jaren leiden tot een continue doorstroming van talenten met als primaire doel een versterking van de positie van het Nederlandse clubvoetbal en de nationale selecties. Zo snel mogelijk terug naar de plaats waar we willen zijn: bij de top.

Maar de eerste belangrijke winst hebben we al binnen. Dit plan, waarmee we gaan bouwen aan de *"Winnaars van Morgen"*, is van ons allemaal. Van het hele voetbal. Iedereen heeft eraan meegewerkt. Er is niet gewezen naar elkaar, we hebben elkaar opgezocht om ons voetbal te ontwikkelen. In die gezamenlijkheid, op een moment dat die er moet zijn, schuilt ook de kracht van ons nationale voetbal.

We moeten de lat voor onszelf hoger leggen. Laten we de bal vanaf nu niet meer onnodig breed spelen, maar als één team vooruit!

Jelle Goes

Technisch manager KNVB

ALGEMENE SAMENVATTING

Het rapport “*Winnaars van Morgen*” beschrijft het innovatieprogramma dat in 2015 en begin 2016 is ontwikkeld door een grote groep vertegenwoordigers uit het Nederlandse voetbal. Een programmastaf van de KNVB, met Jelle Goes als programmamanager, heeft een groot aantal aanbevelingen ontwikkeld, gericht op het vernieuwen en verbeteren van de talentontwikkeling in Nederland.

Aanleiding voor dit project was het besef bij vele betrokkenen in het Nederlandse voetbal dat het Nederlandse (club)voetbal de aansluiting met de internationale top dreigt te verliezen. Daarom is in december 2014 een congres georganiseerd waar de Nederlandse voetbalwereld elf speerpunten heeft geformuleerd. Deze kritische factoren vormden de basis voor uitgebreide onderzoeken, internationale verkenningen, vergelijkingen met andere topsporten en gesprekken met internationale voetbalexperts.

Uiteindelijk zijn drie focusgebieden vastgesteld om de innovatie in het voetbal gestalte te geven: de (team)speler, de trainer-coach en de competitie. Per focusgebied worden aanbevelingen gedaan, voor zowel de KNVB als het amateur- en betaald voetbal. Deze hebben tot doel de opleiding van (top) talent te verbeteren en hun continue doorstroom te bevorderen, waardoor Nederlandse clubs in binnen- en beter gaan presteren en het Nederlandse voetbal in internationaal opzicht weer een structureel toonaangevende rol gaat spelen.

De aanbevelingen zijn:

A. Focusgebied de teamspeler

1. met de inzet van specialisten beter scouten en herkennen van talent;
2. meer trainingen en wedstrijden met nationale jeugdselecties en meer internationale wedstrijden op clubniveau;
3. betere brug tussen jeugdopleiding en eerste elftal;
4. parameters van nationale en internationale (top)wedstrijden vaststellen;
5. hogere eisen stellen aan fysieke ontwikkeling talenten;
6. structurele aandacht voor *winning mindset* in de jeugdopleidingen;
7. optimale aandacht voor verdedigen.

B. Focusgebied de trainer – coach

1. meer aandacht voor specialistische thema's in de opleidingen;
2. de opleidingen op maat maken voor de cursist;
3. opleiding Trainer – Coach 2 (TC2) – Jeugd ontwikkelen;
4. een op maat gemaakt bijscholingsprogramma;
5. nieuwe in – , door – en uitstroomeisen ontwikkelen voor de trainersopleidingen;
6. opleiden van 41.000 jeugdtrainers en – coaches in het amateurvoetbal;
7. stel een talentenpool samen voor getalenteerde jeugdtrainers vanuit het betaald voetbal en de top van het amateurvoetbal;
8. pas in de trainersopleidingen nieuwe leermiddelen en methoden toe;
9. betere (bij)scholing van KNVB – docenten;
10. opzetten van een online trainersplatform voor alle trainers in het betaald en amateurvoetbal.

C. Focusgebied de competitie

1. elke speler moet op zijn of haar niveau gelijkwaardige competitiewedstrijden kunnen spelen;
2. optimaliseer de wedstrijdvormen voor leeftijdscategorieën onder 6 tot en met onder 12;
3. deel competities in per geboortjaar in plaats van per leeftijdscategorie;
4. onderzoek verdere specificering biologische leeftijd versus kalenderleeftijd;
5. pas het wedstrijd – en competitieaanbod voor de junioren B – categorie aan om uitstroom tegen te gaan;
6. 'ontzorg' verenigingen door (digitale) verbeteringen en minder regels;
7. blijf het sportieve niveau en de weerstand van onze (top –) jeugdcompetities monitoren;
8. zorg dat er meer en betere (qua weerstand en niveau) wedstrijden in het betaald voetbal gespeeld worden;
9. zorg dat talenten voldoende wedstrijden onder de juiste weerstand spelen;
10. herzie de jaarplanning van de competities.

De voorgestelde aanbevelingen zijn geprogrammeerd over meerdere jaren in het komende decennium, maar met een groot aantal aanbevelingen kan direct gestart worden. Een belangrijke succesfactor voor een optimale talentontwikkeling is een goede samenwerking tussen het amateurvoetbal, de betaaldvoetbalclubs en de KNVB.

Daarnaast zal een aantal randvoorwaarden aangepast moeten worden. De juridische context van het Nederlands voetbal dient nader onderzocht te worden en waar mogelijk in overeenstemming te worden gebracht met de ambities van het Nederlandse voetbal. Ook zullen financiële inspanningen geleverd moeten worden en zal de KNVB beleidsaanpassingen moeten doorvoeren.

Tot slot streeft de programmastaf naar een jaarlijkse bijeenkomst van de Nederlandse voetbalwereld, om gezamenlijk de uitvoering van de aanbevelingen uit *"Winnaars van Morgen"* te evalueren, waar mogelijk bij te sturen en zo nodig te vernieuwen ♦

Dankwoord	4
Voorwoord	6
Algemene samenvatting	8
1. Wat goed is moet beter	14
De aanleiding voor het schrijven van dit rapport	
2. Projectkader en –doelstelling	20
Wat willen we met dit rapport bereiken en hoe zijn we te werk gegaan?	
3. Sportcultuur in Nederland	34
Schets van heden, verleden en toekomst van de Nederlandse sportcultuur en van het gedrag van de zogenaamde Generatie Z. Een visie aan de hand van de inbreng van Prof Dr. Maarten van Bottenburg en van René Boender.	
4. De Nederlandse voetbalcultuur	42
Wat verstaan we onder de Nederlandse voetbalcultuur?	
5. De voetbalwedstrijd van de toekomst	56
Welk niveau streven we na met het Nederlands voetbal?	

6. Focusgebied: de teamspeler	68
A. Huidige situatie	
B. Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning	
7. Focusgebied: de trainer – coach	100
A. Huidige situatie	
B. Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning	
8. Focusgebied: de competitie	124
A. Huidige situatie	
B. Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning	
9. Algemene aanbevelingen Winnaars van Morgen	154
10. Juridisch kader	162
11. Financieel kader	166
12. Onderzoeksverantwoording	172

1

Hoofdstuk 1

WAT GOED IS MOET BETER

*–
De aanleiding voor het schrijven van dit rapport*

Op 12 juli 2014 kregen de spelers en staf van het Nederlands elftal onder de grijze hemel van Brasilia een bronzen medaille omgehangen op het WK voetbal, nadat gastland Brazilië met 3-0 was verslagen. Een prachtige prestatie, die extra glans kreeg doordat vrijwel niemand vooraf rekening had gehouden met zo'n topnotering. Het Nederlands clubvoetbal houdt echter geen gelijke tred met deze topprestatie; in Europees verband dreigen de clubs de aansluiting met de top te verliezen. Dit heeft negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van ons talent, wat het aanhaken bij de top verder bemoeilijkt. Uiteindelijk zal dit ook gevolgen kunnen hebben voor de prestaties van Oranje.

Hoe onverwacht de prestatie in Brazilië ook was, de top 3-notering op het hoogste mondiale niveau bewijst dat Nederland nog altijd een sterke voetbalnatie is. Want, de kritische kanttekeningen over de speelwijze ten spijt, derde op een WK-eindronde word je niet zomaar. Ons land beschikt over een unieke voetbalinfrastructuur, waar wekelijks meer dan 1,2 miljoen voetballers op het veld staan. Van jong tot oud, jongens en meisjes, onder begeleiding van talloze trainers. Voetbal is en blijft gezien de verwachte groeicijfers de nummer één sport van ons land. Deze voetbalcultuur brengt naast unieke clubsuccessen al decennia unieke talenten voort, die zich kunnen meten met de wereldtop, en soms tot die absolute top behoren.

Dat succes is natuurlijk geen vanzelfsprekendheid. Helemaal niet omdat de wereld om ons heen is veranderd. Er zijn nieuwe voetbaleconomieën opgekomen, de rol van het geld neemt almaar toe en kennis is overal te koop. De voorsprong die we ooit hadden, met onze voetbalinfrastructuur waar talenten die zijn opgegroeid met straat- en pleintjesvoetbal onder leiding van didactisch en pedagogisch vaardige trainers worden gekneed tot toppers, is niet langer vanzelfsprekend. Het Nederlandse voetbal is in deze veranderende wereld te lang stil blijven staan, waardoor het achterop is geraakt. Dat is de laatste jaren met name zichtbaar geworden in het Nederlandse clubvoetbal, waar de achterstand met de Europese top én subtop groeit. En deze ontwikkeling raakt natuurlijk ook het Nederlands elftal, ondanks de derde plaats op het afgelopen WK.

Om aan de ambities te kunnen blijven voldoen, moeten we kritisch naar onszelf kijken. Wat is ervoor nodig om in de toekomst aan te kunnen blijven haken bij de Europese en mondiale top? Om die vraag te kunnen beantwoorden organiseerde de KNVB op 15 december 2014 in de Utrechtse Galgenwaard een voetbalcongres. Hier kwamen ruim 150 prominenten, trainers en coaches, hoofden jeugdopleiding, technisch en algemeen directeurs uit het Nederlands betaald voetbal samen. Johan Crujff, Guus Hiddink, Co Adriaanse, Clarence Seedorf, Mark van Bommel, Wim Jonk, Frank de Boer, Jaap Stam, Ron Jans en Peter Bosz voerden tafelgesprekken en discussieerden op het podium over de toekomst van het Nederlandse voetbal.

Het congres was bedoeld als startpunt, om vast te stellen: waar staan we nu en waar willen we naartoe? Tijdens het congres kwamen de wetten en eisen van het huidige internationale topvoetbal aan bod, afgezet tegen de kracht en zwaktes van het Nederlands voetbal. Maar het ging ook over de vraag: *waar staat het Nederlands voetbal eigenlijk voor?* En vervolgens: hoe maken we die identiteit toekomstbestendig?

Krachten bundelen

Vergeleken met landen als Duitsland, Italië, Spanje, Frankrijk en Engeland is Nederland qua inwonertal en grootte van de voetbaleconomie een klein land. Om dat te compenseren moeten we creatief en innovatief zijn. Dat is in het verleden ook gebeurd en vertaalde zich in een goede kwaliteit van onze opleidingen, in voetbal dat zich internationaal onderscheidde én in goede prestaties.

Nu is het moment om nieuwe stappen te zetten en de krachten te bundelen. De KNVB heeft daarin het voortouw genomen, het voetbalcongres was een eerste stap om te komen tot nieuwe inzichten en de basis te leggen voor verdere samenwerking. In Utrecht zijn elf speerpunten geformuleerd die in de afgelopen anderhalf jaar zijn uitgewerkt. Het eindresultaat is dit rapport, dat is opgebouwd uit de kennis die rondom de speerpunten vanuit Nederland en (ver) daarbuiten is ingebracht. De teamleden die verantwoordelijk zijn voor dit rapport hebben gesproken met (inter)nationaal gerenommeerde trainers, zoals Arsène Wenger, Arrigo Sacchi en

Jürgen Klinsmann, met buitenlandse bonden, met Nederlandse trainers die werkzaam zijn in het buitenland (zoals Guus Hiddink en Ronald Koeman), met verantwoordelijken van jeugdopleidingen in het buitenland en andere vertegenwoordigers van internationale topclubs. En ze hebben een studiereis gemaakt naar Australië, om kennis te maken met en te leren van het topsportklimaat aldaar.

Daarnaast is de kennis en ervaring uit het hart van het Nederlandse voetbal leidend geweest. Het verwerken van al deze knowhow is niet gebeurd op het onderbuikgevoel; het is zo veel mogelijk gebaseerd op en gestaafd met wetenschappelijke kennis en beschikbare data vanuit verschillende voetbalbronnen. Dat is belangrijk, want alleen zo kunnen de uitkomsten en inzichten van dit rapport een breed draagvlak krijgen. De KNVB heeft dan wel het initiatief genomen tot deze bezinning op het Nederlandse voetbal, met als doel het nationale topvoetbal structureel naar een hoger niveau te tillen, maar het uiteindelijke plan is een verantwoordelijkheid van bond en clubs samen.

In het vervolg van dit plan leest u hoe we te werk zijn gegaan en welke concrete doelen we ons gesteld hebben. Vervolgens schetsen we het speelveld waarbinnen deze doelen waargemaakt moeten worden, door het heden en verleden van de Nederlandse sportcultuur in sociaal-maatschappelijk opzicht onder de loep te nemen én door zo goed mogelijk te omschrijven welke plaats het Nederlands voetbal daarin inneemt, met daarbij de centrale vraag: wat is dat eigenlijk, *de Nederlandse voetbalcultuur*?

Om het Nederlandse voetbal naar een hoger niveau te tillen moet ook een grondige analyse worden gemaakt van de huidige situatie, en moet worden vastgesteld: wat zijn onze ambities, wat moeten we doen om weer aan te haken bij het internationale topvoetbal?

Daarvoor zijn de vereisten van het topvoetbal van de toekomst gedefinieerd: waaraan moet een talent dat nu opgroeit in de toekomst, als hij zijn opwachting maakt op het hoogste niveau, voldoen? Deze vereisten worden doorvertaald naar drie focusgebieden waarop aan deze kwaliteitseisen kan worden gewerkt: de teamspeler, de trainer en de competitie.

Daarna leest u welke concrete aanbevelingen dat oplevert en hoe we die in de praktijk kunnen brengen. Daarbij is het belangrijk om te beseffen dat dit plan geen statisch document is. Het draagt een visie uit en nodigt uit om daar gezamenlijk, met alle stakeholders, blijvend mee aan de slag te gaan. De KNVB zal jaarlijks een kenniscongres organiseren, waarbij doelstellingen en de daaruit voortvloeiende activiteiten zullen worden geëvalueerd, en waar nodig vernieuwd en bijgestuurd ♦

2

Hoofdstuk 2

PROJECTKADER EN –DOELSTELLING

*–
Wat willen we met dit rapport bereiken en
hoe zijn we te werk gegaan?*

Om van goed naar beter te gaan, moesten we eerst vaststellen: waar staat het Nederlands voetbal nu? De KNVB beschikt over een groot aantal onderzoeken, benchmarks en andere relevante data om daar een antwoord op te geven. Om een gefundeerde discussie op gang te brengen is tijdens het voetbalcongres op 15 december 2014 afgetrapt met het benoemen en zichtbaar maken van een aantal van de belangrijkste trendanalyses, die een indicatie geven van de staat van het Nederlands voetbal, op het niveau van de spelers, de clubs, de Eredivisie en het Nederlands elftal.

Om te beginnen zijn de prestaties van het Nederlands elftal op WK- en EK-eindrondes sinds 1988 zichtbaar gemaakt. Hieruit blijkt dat de ambitie, zoals die in het beleidsplan van de bond staat: een plaats bij de laatste vier, in de periode 1988–2016 in bijna de helft van de gevallen is waargemaakt.

Op clubniveau, de prestaties van de Nederlandse teams in Europa, is een ander beeld te zien. De Euro Club Index (ECI), waarmee een objectieve vergelijking kan worden gemaakt tussen de verschillende Europese competities, laat zien dat het gat met de topcompetities steeds groter wordt. De ECI laat ook zien dat landen waarmee Nederland voorheen in de pas liep, zoals Turkije en Rusland, ook de weg omhoog vinden en Nederland blijvend dreigen te passeren.

De prestaties van een land zijn gerelateerd aan het aantal voetballers. In absolute aantallen kan Nederland niet opboksen tegen landen als Duitsland, Engeland of Spanje. Tegenover ieder Nederlands voetbaltalent staan getalsmatig zes Duitse talenten. Het goede nieuws bij dit demografische nadeel is dat Nederland qua voetbalparticipatie in de top 10 van Europa staat, volgens de laatste statistieken zelfs op de zevende plaats.

De Nederlandse internationals bleken tot 2007 vooral bij topclubs actief te zijn, nadien acteren ze vooral bij subtoppers. Bij veel andere transfers, dus ook van niet-internationals, is deze devaluatie ook zichtbaar; slechts vijftien procent van de transfers betreft de overgang naar een club in de

Franse, Spaanse, Duitse, Engelse of Italiaanse competitie. Belangrijker overigens dan het niveau van de club waar een speler heen gaat, is het aantal speelminuten dat hij maakt. Een Nederlandse speler kan het beste naar een buitenlandse club gaan waar hij speelt, en vandaar de stap maken naar een topclub.

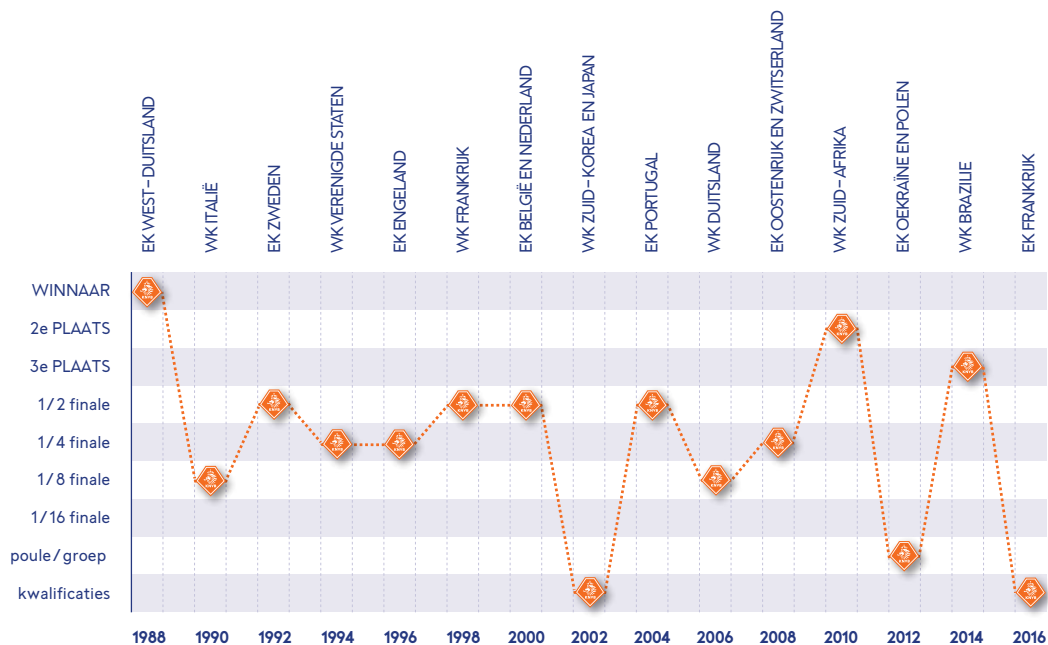
Verder valt op dat de gemiddelde leeftijd van spelers in de Eredivisie daalt. Als een onderscheid per linie wordt gemaakt, dan valt op dat vooral keepers en verdedigers steeds jonger worden en gemiddeld bijna vijf jaar jonger zijn dan keepers en verdedigers die bijvoorbeeld spelen in de halve finales van de Champions League. Sinds 2010 verkopen de Nederlandse clubs meer spelers dan ze binnenhalen, hetgeen die daling in leeftijd voor een deel verklaart. Daarnaast zijn ook de spelers die vanuit het buitenland worden aangekocht vaak erg jong. Beide tendensen verklaren waarom Nederland met recht een opleidingsland kan worden genoemd.

Dat er een directe relatie bestaat tussen geld en prestaties is evident. De omzet van de Eredivisie is in de periode 2008–2012 gelijk gebleven, terwijl die in Spanje en Duitsland al jaren achtereen stijgt. Van de competities die een vergelijkbare omzet hebben laten we Portugal en België nog wel achter ons, maar met name Turkije en Rusland gaan ons nu op basis van de omzet voorbij.

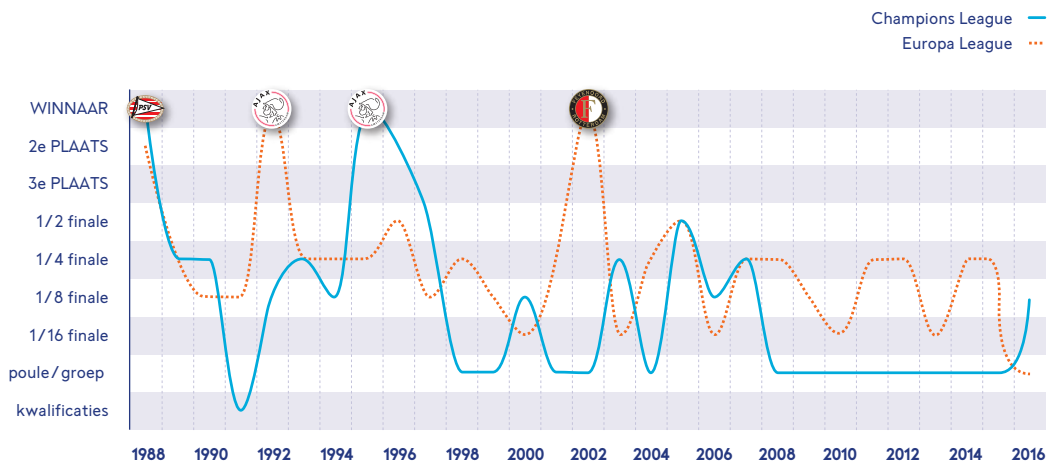
Samenvattend luidt de conclusie dat het Nederlandse clubvoetbal wegzakt ten opzichte van de Europese top, zowel sportief als ook financieel. De spelers in de Eredivisie worden steeds jonger en Nederland is een opleidingsland voor de Europese subtop. Het Nederlands elftal presteert in ruim de helft van de gevallen op eindrondes niet conform de ambities.

Dit is een tendens met cruciale gevolgen. Vanwege onvoldoende presteren van de Nederlandse clubs in Europa raakt Nederland zijn directe Champions League-ticket voor de landskampioen naar alle waarschijnlijkheid kwijt en kan ook directe kwalificatie voor de poulefase van de Europa League voor de bekerwinnaar op losse schroeven komen te staan. Het risico bestaat dat Nederland als prestatieland nog verder terugzakt, waardoor jonge Nederlandse talenten een belangrijke kans wordt ontnomen om in eigen land ervaring op te doen en zich te ontwikkelen.

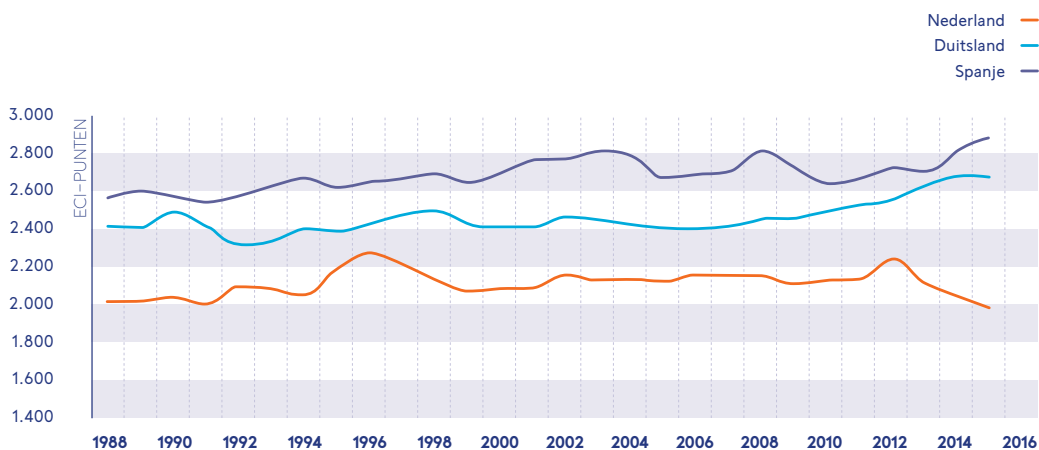
Infographic prestaties Oranje en Nederlandse teams in Europa

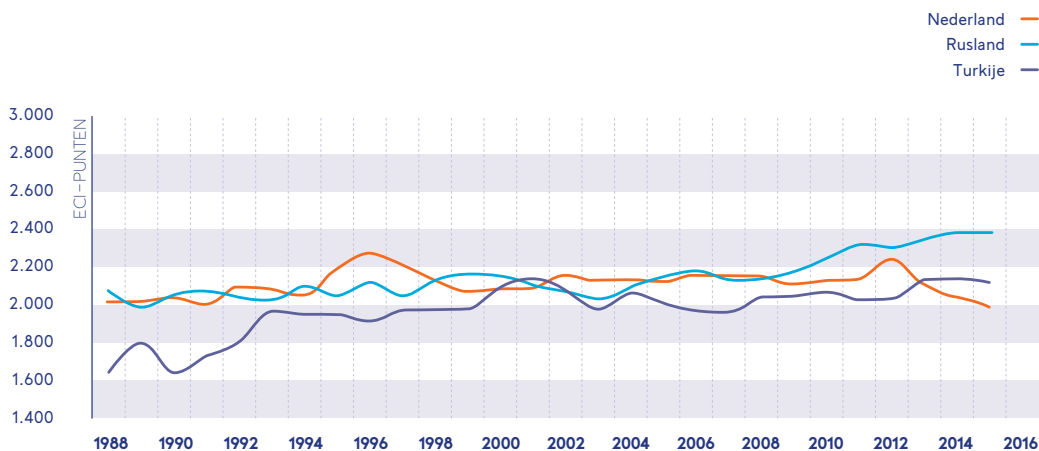
Prestaties Nederlands elftal 1988 – 2016

Prestaties van Nederlandse clubs in de Champions League en de Europa League

Niveau van Nederlandse clubs in vergelijking met toptanden als Duitsland en Spanje (o.b.v. ECI-punten)

Niveau van Nederlandse clubs in vergelijking met Rusland en Turkije (o.b.v. ECI-punten)

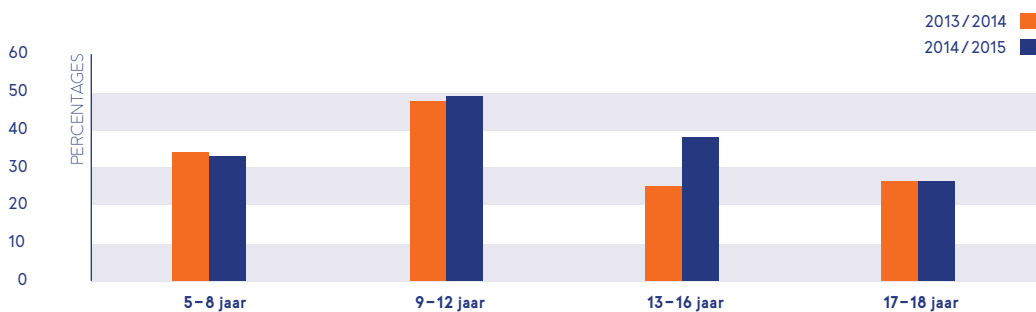
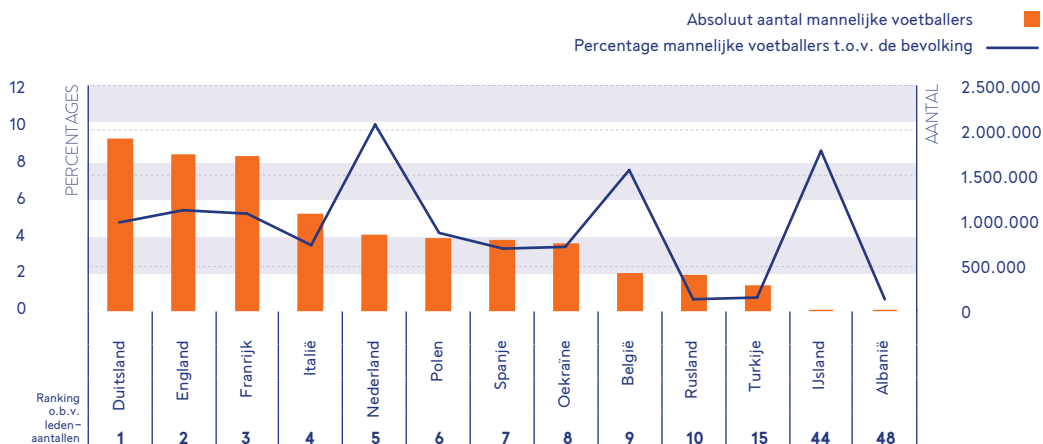
OVERIGE INFORMATIE

Alle grafieken zijn gecorrigeerd voor speelminuten, dus alleen spelers die minuten hebben gemaakt zijn weergegeven (m.u.v. de ledenaantallen data). Dit verklaart ook de missende data 2001 en 2002.

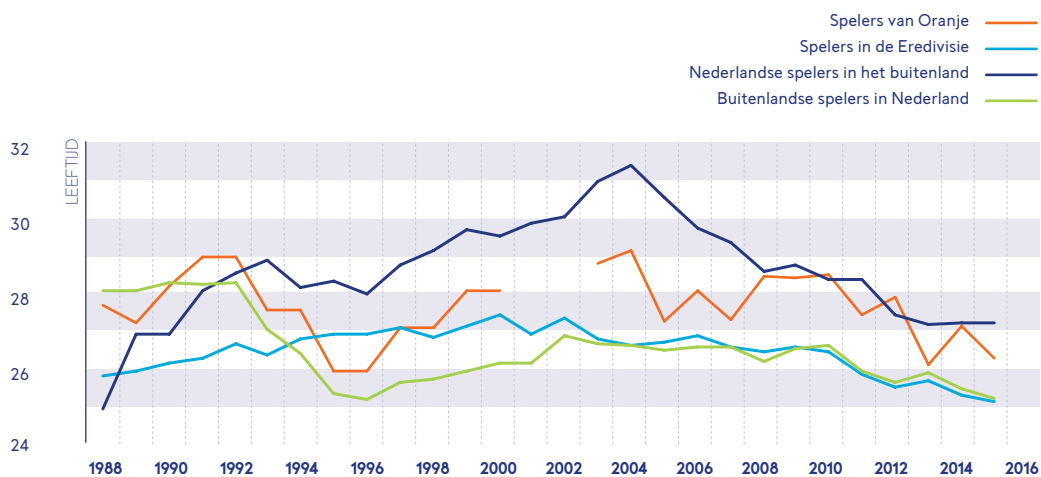
Ieder seizoen wordt uitgedrukt als een kalenderjaar. Bijvoorbeeld seizoen 2014/2015 is 2015 in de figuur.

Voor alle grafieken (m.u.v. de prestaties van Oranje en in Europa) wordt alleen data gebruikt over hele seizoenen. Omdat seizoen 2015/2016 nog niet afgerond was ten tijde van schrijven gaat alle data t/m seizoen 2014/2015.

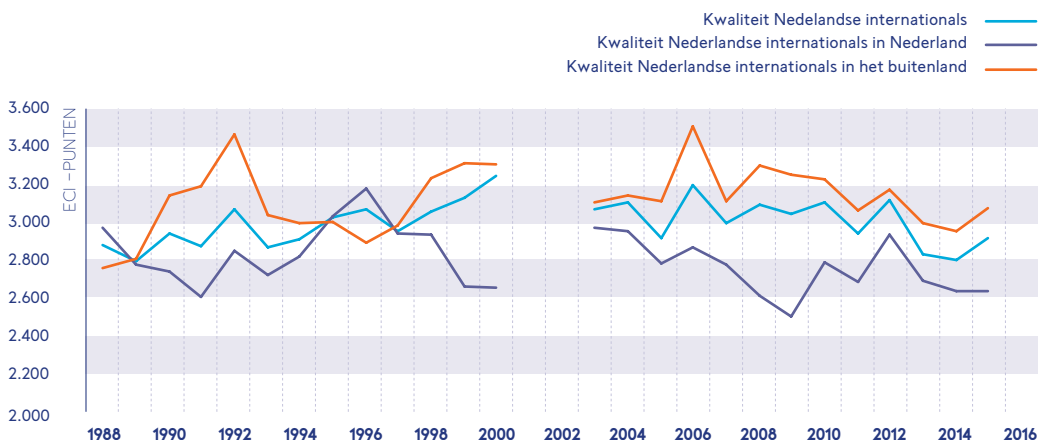
Infographic kenmerken van spelers in de Eredivisie en het buitenland

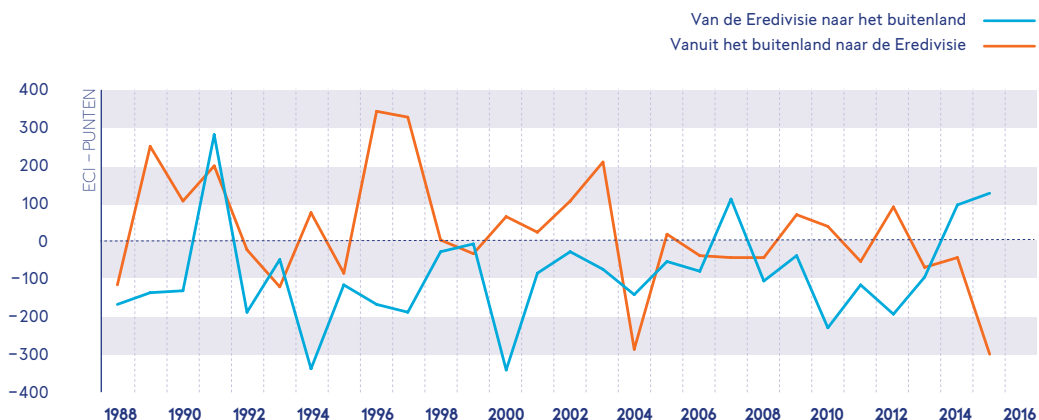
% mannelijke voetballers t.o.v. bevolking (man) naar leeftijd

Gemiddelde leeftijd spelers

Kwaliteit (Nederlandse) internationals (o.b.v. ECI-punten)

Gemiddelde kwaliteit van een transfer (o.b.v. ECI-punten)

49%

van alle transfers naar het buitenland ging in het seizoen 2015/2016 naar een competitie in een topland: Duitsland, Engeland, Italië, Spanje of Frankrijk. Dat percentage verschilt weinig van het percentage in de jaren ervoor; wel maken steeds meer spelers een transfer naar subtoppers.

OVERIGE INFORMATIE

Alle grafieken zijn gecorrigeerd voor speelminuten, dus alleen spelers die minuten hebben gemaakt zijn weergegeven (m.u.v. de ledenaantallendata). Dit verklaart ook de missende data voor 2001 en 2002.

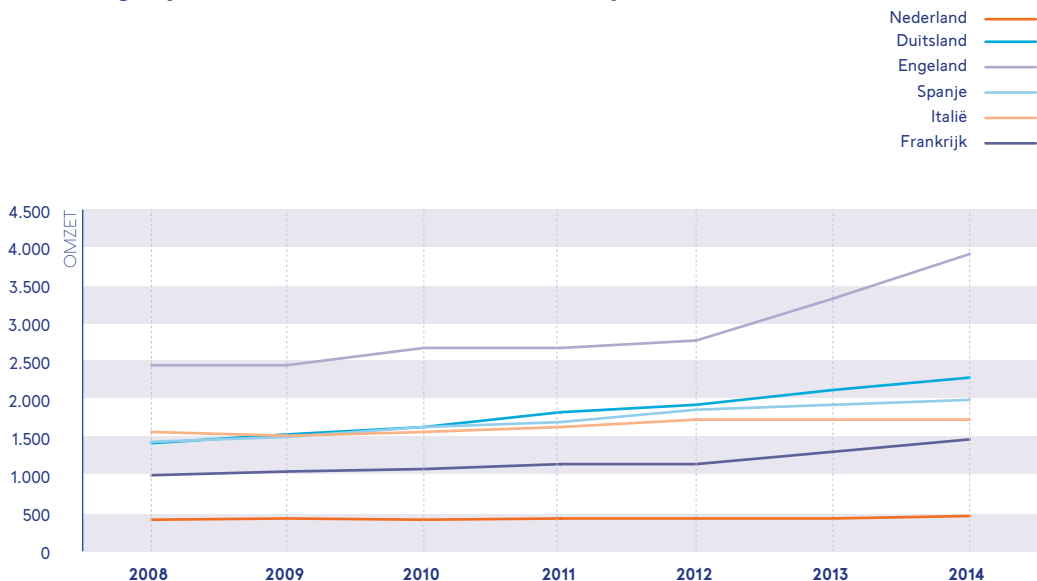
Ieder seizoen wordt uitgedrukt als een kalenderjaar. Bijvoorbeeld seizoen 2014/2015 is 2015 in de figuur. Voor alle grafieken wordt alleen data gebruikt over hele seizoenen. Omdat seizoen 2015/2016 nog niet afgerond was ten tijde van schrijven gaat alle data t/m seizoen 2014/2015.

Voor de ledenaantallen is gebruikgemaakt van data van de UEFA. De UEFA is sinds afgelopen seizoen strenger gaan uitvragen. Hierdoor zijn verschillen te zien tussen de cijfers gepresenteerd op het voetbalsymposium en deze update. Voor KNVB ledenaantallen is gebruik gemaakt van het KNVB jaarverslag 2015.

Uitleg bij figuur kwaliteit van een transfer

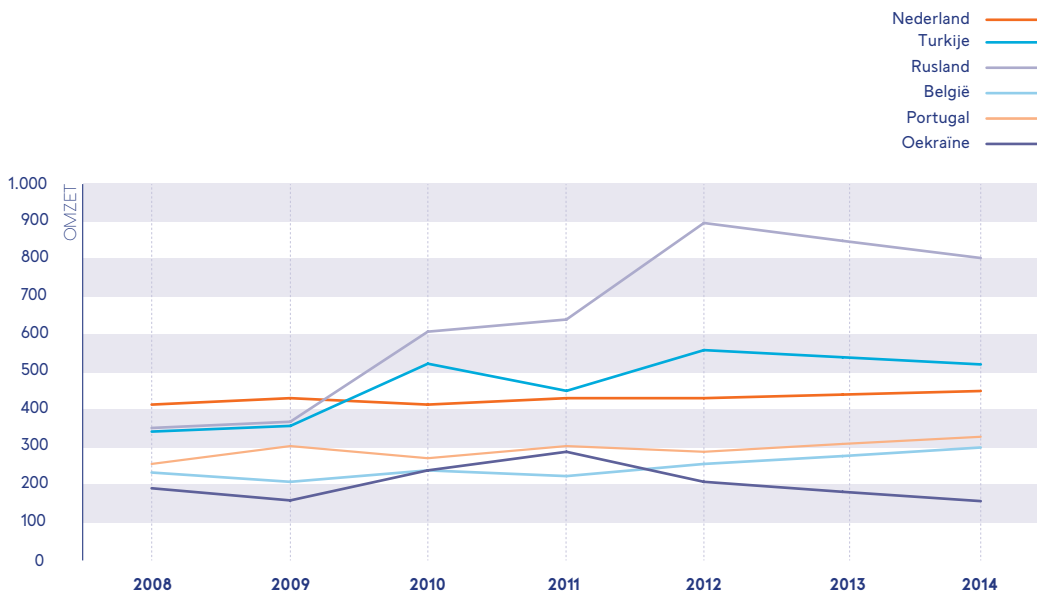
In deze grafiek is gekeken naar het verschil in aantal ECI-punten voor de club waar een speler vandaan komt en naartoe gaat. Indien het getal positief is, is een speler naar een sterkere club gegaan. Wanneer het getal negatief is, is een speler verkast naar een zwakkere club. Hetzelfde geldt voor spelers die vanuit het buitenland naar Nederland zijn gekomen.

Infographic omzet van clubs in Europa

Omzet clubs per land (x miljoen euro)

2

Omzet clubs per land (x miljoen euro)

OVERIGE INFORMATIE

Ieder seizoen wordt uitgedrukt als een kalenderjaar. Bijvoorbeeld seizoen 2014/2015 is 2015 in de figuur. Data is verkregen via de UEFA en was alleen beschikbaar t/m 2014.

Speerpunten

Na het benoemen van deze trends is tijdens het congres verder gepraat over de huidige stand van het Nederlands voetbal, en over wat er beter moet en kan. Vervolgens zijn in twee rondes paneldiscussies gevoerd, door coaches, technisch directeuren, ex-internationals en andere professionals werkzaam in/rond het betaald voetbal. Als voer voor de discussies werd gereageerd op de meningen van de personen die in de hiervoor benoemde trends het lijdend voorwerp waren: internationals die in het (recente) verleden de overstap hebben gemaakt van de Eredivisie naar een internationale topclub. Deze meningen werden vertaald naar een zevental stellingen, waarover plenair werd gediscussieerd. Op basis van de meningen van en gesprekken tussen de aanwezige voetbalexperts is aan het slot van het congres een voorlopige lijst van elf speerpunten opgesteld. Dit zijn kritische factoren die door de aanwezige experts het vaakst genoemd zijn om de kwaliteit van het Nederlands voetbal over de gehele linie te verbeteren.

De elf speerpunten uit het congres waren:

1. **Vasthouden aan eigen voetbalcultuur, met meer focus op winnaars-mentaliteit.** Leren presteren en leren winnen moet een belangrijker deel uitmaken van de jeugdopleiding.
2. **Clubs en spelers moeten bewuster omgaan met fysieke ontwikkeling.** We kijken in de regel goed naar het technische en tactische aspect, maar hebben vaak te weinig aandacht voor de fysieke ontwikkeling.
3. **Scouts opleiden om ook de fysieke en mentale aspecten van spelers beter te leren herkennen.** We kijken in de regel goed naar het technische en tactische aspect, maar hebben vaak te weinig aandacht voor de fysieke ontwikkeling.
4. **Diversiteit van de trainersstaf.** Trainers en coaches moeten elkaar aanvullen bij het opleiden van een individu en team.
5. **Opleidingsplicht voor betaaldvoetbalorganisaties (BVO's).** De jeugdopleiding moet de basis vormen voor iedere BVO; daar begint het voor iedere club.
6. **Kwaliteit van de jeugdtrainers moet omhoog.** De jeugdtrainers staan aan de basis van de opleiding en het opleiden van spelers.
7. **Ook bij het eerste elftal gaat de opleiding door.** Blijven doorontwikkelen van spelers nadat ze zich hebben aangesloten bij de A-selectie.

8. **Structureel meer weerstand creëren.** Zorg voor meer wedstrijden op topniveau en werk aan een hogere weerstand bij de spelers op trainingen en bij de jeugdopleidingen van de betaaldvoetbalclubs.
9. **Cursussen meer op maat.** De cursussen voor trainer – coach laten aansluiten op de behoeften en ambities van clubs en trainer – coaches.
10. **Hogere eisen stellen aan verdedigen.** Meer aandacht besteden aan de teamtaak verdedigen in wedstrijden en trainingen en meer aandacht besteden aan de individuele ontwikkeling van verdedigers.
11. **Meer eigen verantwoordelijkheid.** Meer verantwoordelijkheid geven aan spelers bij het ontwikkelen van hun kwaliteiten, binnen en buiten het veld.

Het vervolg

Na het congres heeft de KNVB de opdracht aanvaard om aan de hand van de expertise vanuit de voetbalwereld een plan te schrijven waarmee de kwaliteit van het Nederlandse voetbal in de top en in de breedte kan worden verbeterd; waarbij zij ook over de grenzen en in andere sporten haar licht zou opsteken. Hiervoor is een programmastaf – een team van adviseurs/experts op het gebied van strategie/beleid, research & intelligence en voetbal(ontwikkeling) – opgericht. Naast deze programmastaf is een klankbordgroep ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van profclubs, trainers en coaches, om feedback te geven op het proces, de inhoud en de uitkomsten.

Het doel

Het team is begonnen met het formuleren van een heldere doelstelling:

1. **Het verbeteren van de kwaliteit van het Nederlandse voetbal in de top en in de breedte.** We creëren optimale voorwaarden en zorgen voor continuïteit bij het opleiden van talent tot topvoetballer. Hiervoor gaan we aan de slag met:
2. **Het zoeken en vinden van de doorslaggevende factoren om die kwaliteitsslag te maken,** door gebruik te maken van vakkennis, ervaring en inzichten van professionals, nationaal en internationaal. Om dit in de praktijk te brengen werken we aan:
3. **Het komen met aanbevelingen waarmee vanaf juli 2016 gestart kan worden.**

De werkwijze

Als eerste stap in dit proces is het 'speerpuntentraject' in gang gezet. Er zijn elf projectteams – met meer dan tachtig werkgroepleden – opgericht, bestaande uit coaches, (ex-)topvoetballers en hoofden jeugdopleiding, scouts, technisch directeuren, fysieke trainers en andere experts. Deze teams zijn met de elf speerpunten aan de slag gegaan, om zo veel mogelijk kennis en ervaringen boven water te halen.

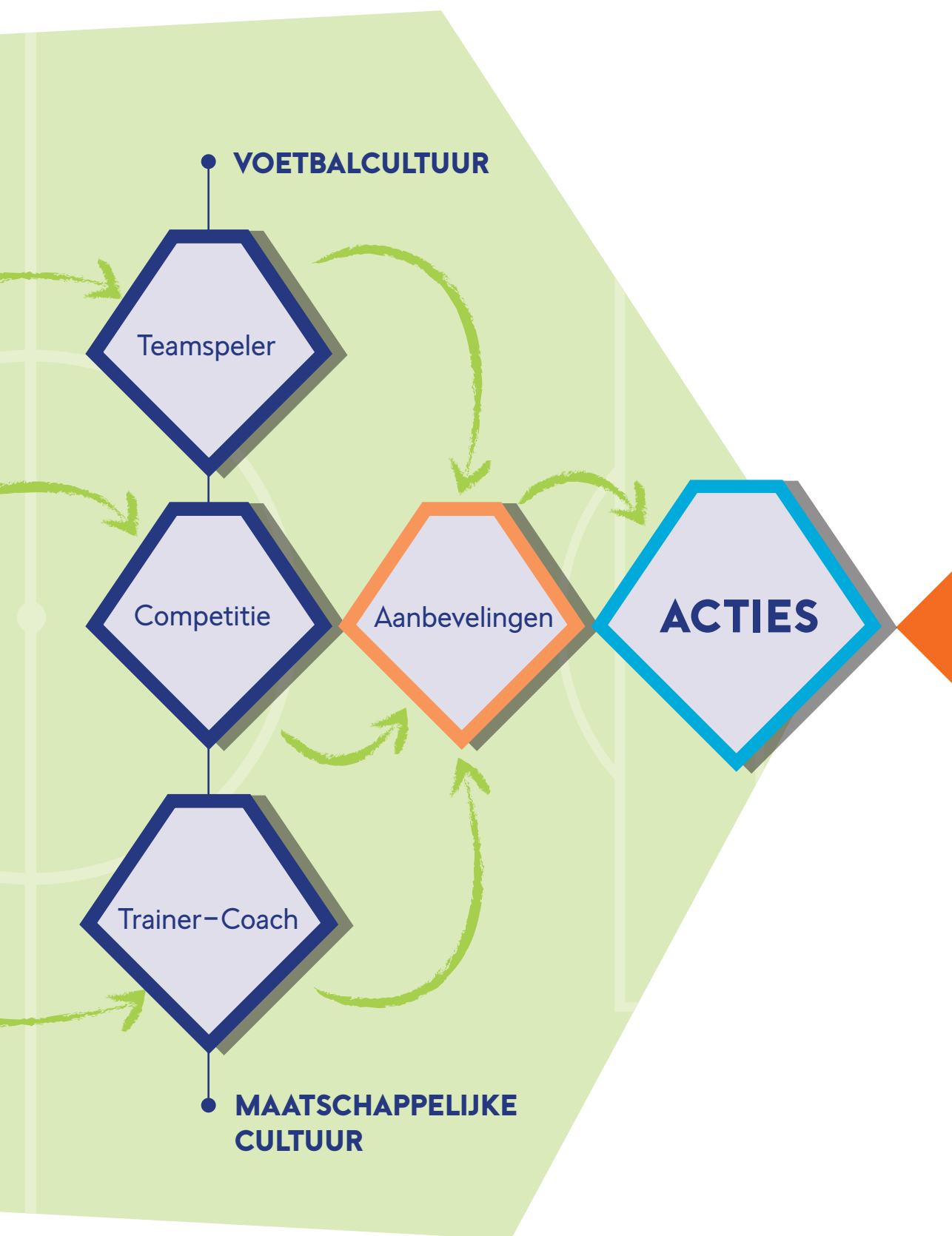
Nadat de definitieve bevindingen van de projectteams bijeen waren gebracht en waren besproken, is gezocht naar een manier om deze conclusies zo goed mogelijk naar de dagelijkse praktijk te vertalen. Dat heeft ertoe geleid dat de speerpunten zijn doorvertaald naar drie focusgebieden waarop aan deze kwaliteitseisen kan worden gewerkt: de teamspeler, de trainer-coach en de competitie. Bij deze doorvertaling vormt (wetenschappelijk) onderzoek steeds het fundament, net als de omgevingsfactoren 'Nederlandse voetbalcultuur', 'maatschappelijke voetbalcultuur' en de teamontwikkeling. De uitkomsten hebben impact op het betaald voetbal, het amateurvoetbal en de KNVB.

Bij de uitwerking van de drie focusgebieden 'de teamspeler', 'de trainer-coach' en 'de competitie' is het van belang te weten in welke context de doelen moeten worden nagestreefd. . Met welke maatschappelijke en sportieve waarden hebben we te maken en welke gelden als uitgangspunt? Daarom wordt in het volgende hoofdstuk gestart met een verdieping van de Nederlandse sportcultuur door hoogleraar sportontwikkeling Maarten van Bottenburg, verbonden aan de Universiteit Utrecht, en René Boender, auteur van de publicatie *Generatie Z*. We bekijken ook welke plaats het Nederlands voetbal daarin inneemt, waarbij we proberen het begrip *de Nederlandse voetbalcultuur* zo goed mogelijk te omschrijven ♦

HET PROCES

2

3

Hoofdstuk 3

SPORTCULTUUR IN NEDERLAND

Schets van heden, verleden en toekomst van de Nederlandse sportcultuur en van het gedrag van de zogenaamde Generatie Z.

Schets van heden, verleden en toekomst van de Nederlandse sportcultuur en van het gedrag van de zogenaamde Generatie Z. Een visie aan de hand van de inbreng van Prof Dr. Maarten van Bottenburg en van René Boender.

De Nederlandse sportcultuur bloeit als nooit tevoren. Ondanks individualisering, vergrijzing en de opkomst van computer, internet en smartphone. En ondanks generatiewisselingen en daarmee verbonden waardenveranderingen. Die ontwikkelingen doen zich wel voor, maar zij hebben eerder bijgedragen aan consolidatie en versterking van de Nederlandse sportcultuur dan aan verzwakking ervan. Die bloeiende sportcultuur geldt over de hele linie: van beweeggedrag tot sportdeelname, van clublidmaatschap tot vrijwilligerswerk, en van topsportprestaties tot wedstrijdbezoek en mediaconsumptie.

Dat sport in Nederland structureel zeer populair is, lijkt onafhankelijk van trends. Zonder welvaartsgroei, toename van de vrije tijd, afname van zware fysieke arbeid en uitbreiding van het onderwijs had sport echter nooit de omvang en impact kunnen krijgen die zij momenteel heeft.

Dankzij overheidssteun is in Nederland een infrastructuur opgebouwd die in internationaal perspectief uniek mag worden genoemd. In 2012 investeerde de overheid bijvoorbeeld 1,6 miljard euro op sportgebied, waarvan tachtig procent in het domein sportaccommodaties. Een Nederlander hoeft gemiddeld slechts 700 meter af te leggen om een sportaccommodatie te bereiken.

Vermoedelijk doordat Nederlanders buiten school- en werktijd naar verhouding meer sporten en bewegen, steekt de gemiddelde toename in overgewicht gunstig af bij die in andere Europese landen. Het percentage Nederlanders met overgewicht van 20 jaar en ouder is in de afgelopen dertig jaar toegenomen van 33 tot 48 procent. Jongeren van 4 tot 20 jaar hebben minder vaak overgewicht dan volwassenen, maar hun aandeel is in dezelfde periode gestegen van zes naar veertien procent. Hoewel het overgewicht dus toeneemt, is dit probleem in andere landen groter.

Overall kan gesteld worden dat Nederland een bloeiende sportcultuur kent.

De vraag is of we ontwikkelingen zien die van invloed kunnen zijn op de toekomst van de actieve voetballerij en op de topsportontwikkeling in deze sector.

Vergrijzing, individualisering en innovaties in de informatie- en communicatietechnologie zouden factoren kunnen zijn die de belangstelling voor en participatie in sport negatief beïnvloeden. Het tegendeel is waar. Ze steunen de structurele interesse in sport. Dit gaat gepaard met nieuwe motieven en manieren om te sporten en andere vormen van betrokkenheid.

De vergrijzing toont wel een verschuiving. In de leeftijdscategorieën 35-49, 50-64 en 65-79 jaar is de sportbeoefening tussen 2001 en 2013 significant toegenomen. Ook volgen 50-plussers vaker sport via de media dan jongeren. Dit versterkt de opkomst van sportvormen buiten verenigingsverband: ouderen beoefenen hun sport vaker alleen of in informele groepen en minder vaak in wedstrijd- en competitieverband.

De wedstrijd- en competitiesport in verenigingsverband leunt in sterke mate op kinderen en jongeren: 94 procent van de 6- tot 11-jarigen en 81 procent van de 12-19-jarigen neemt deel aan training, les, competitie, toernooien of sportevenementen. Vergrijzing en ontgroening in de samenleving kunnen voor topsport een bedreiging vormen. De ontgroening zal tot 2060 echter maar beperkt aan de orde zijn. De toename van het aantal volwassenen boven de 65 jaar zal aanzienlijk sterker zijn dan de afname van het aantal kinderen tot 19 jaar. Wel zal de ontgroening met name in plattelandsgebieden voelbaar zijn, in het bijzonder voor teamsporten.

Of kinderen en jongeren voor de sportvereniging blijven kiezen, is daarbij de vraag. Het groeiende aanbod van vrijetijdsbestedingen en de grotere rol die social media daarin spelen, dwingen de verenigingen om met hun tijd mee te gaan. In de grote sporten zegt jaarlijks ongeveer tien procent van de leden het lidmaatschap op. Dat is met name een probleem indien daar een kleinere instroom van nieuwe leden tegenover staat, zoals in tennis het geval is. Maar ook als de instroom wel groter is, zoals in het voetbal, is een groeiende uitstroom zorgwekkend. Vertrekkende leden gaan voor de sportvereniging verloren; nieuwe leden moeten wennen, worden ingepast en gesocialiseerd. Als gevolg van deze ontwikkeling verheft de strijd om leden, zowel tussen sporten als tussen verenigingen. Ledenwerving wordt

lastiger, omdat het totaal aantal lidmaatschappen niet meer groeit; ledenbehoud wordt moeilijker, omdat er vaker en gemakkelijker van sport (vereniging) wordt gewisseld.

Het Nederlandse topvoetbal kan putten uit een omvangrijke vijver: 88 procent van alle voetballers is aangesloten bij een voetbalvereniging. Van deze 1,2 miljoen leden is de helft jonger dan 18 jaar. Onder jongens is voetbal veruit de populairste verenigingssport: liefst 52 procent van alle jongens die lid zijn van een sportvereniging is lid van een voetbalclub, vergeleken met 12 procent bij de meisjes. Zorgelijk is dat het aantal jongens onder 18 jaar daalt en dat de jaarlijkse uitstroom van jeugdleden per leeftijdscategorie toeneemt van 8,8 procent onder mini's en F-pupillen tot 18,2 procent onder A-junioren. Verheugend is dat het aantal meisjes onder 18 jaar sterk toeneemt, waardoor voetbal na gymnastiek en hockey de populairste sport in deze categorie is. Al deze jongens en meisjes kunnen terecht bij één van de 3.000 voetbalclubs die Nederland rijk is. Zij moeten daarvoor gemiddeld minder dan twee kilometer afleggen.

Juist in dit licht is de ontwikkeling van topsport gebaat bij actieve beleidsvorming. Gesteld kan worden dat brede sportparticipatie ook in de toekomst op peil zal blijven, buiten verenigingsverband in het bijzonder. Maar of dit ook bijdraagt aan een basis voor topsportsucces is de vraag.

In alle takken van sport is het niveau van de internationale topsport de laatste decennia sterk verhoogd. De eisen die in fysiek, technisch en tactisch opzicht worden gesteld om op het hoogste niveau mee te doen vragen om ondersteuning en voorzieningen van de allerhoogste kwaliteit. Een brede 'kweekvijver' is voor sportbonden niet (meer) genoeg om die stap te zetten. Op alle fronten moet het topsportklimaat op wereldniveau worden gebracht. En zelfs dan is het voor de ene sportbond gemakkelijker dan voor de andere om de wereldtop te bereiken of zich daar te handhaven. In dit opzicht oefenen maatschappelijke ontwikkelingen grote invloed uit: internationalisering, schaalvergroting en de toenemende invloed van informatietechnologie bieden mogelijkheden om topsport te professionaliseren en commercialiseren, maar deze bieden

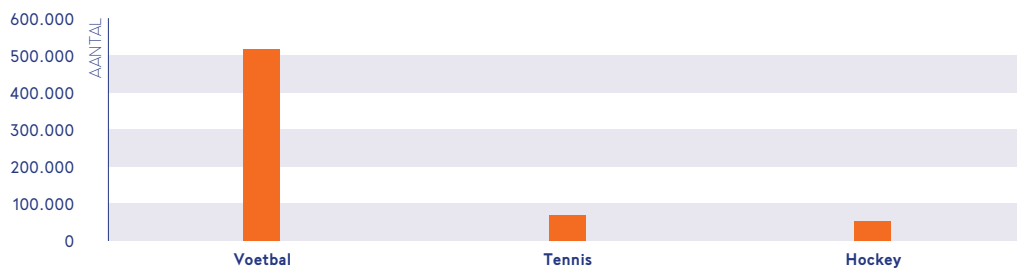
grote landen meer kans op profijt dan kleine. Die ongelijkheid van kansen doet zich vooral voor in de meest gemediatiseerde en gecommercialiseerde sport: voetbal.

De interesse in bewegen en sport zal hoe dan ook structureel op een hoog peil blijven in Nederland. Er zal meer buiten verenigingsverband gesport worden. Toch blijft er ook substantiële belangstelling voor het sporten in verenigingsverband, maar dit vergt een actief en vernieuwend beleid van de verenigingen. De topsportkansen, met name in het voetbal, zullen afhankelijk worden van een zeer actieve ontwikkeling van mentaliteit, competenties en methoden, om de aansluiting met de internationale ontwikkelingen te behouden. Maar vooral ook het begrijpen van de mentaliteit van de aanstormende generatie en het actief inspelen op hun belangstelling zijn belangrijke voorwaarden om de sportcultuur in Nederland te laten werken als basis voor topsportsucces in het voetbal.

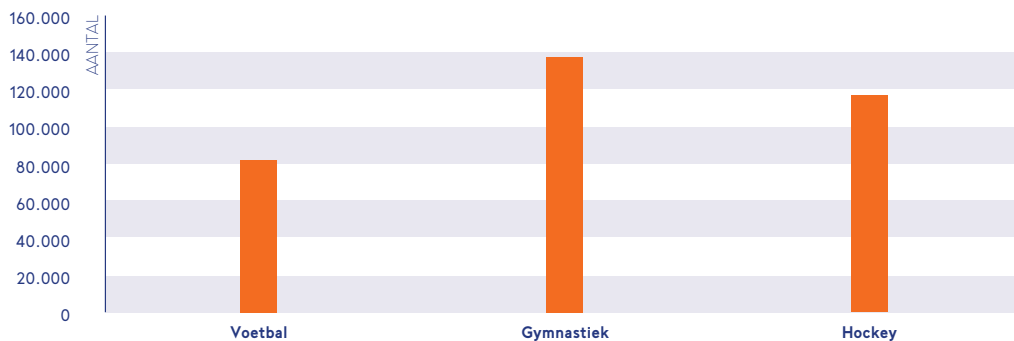
Er is in dit verband nog een ontwikkeling gaande die om aandacht vraagt: de veranderende mentaliteit onder jongeren geboren tussen 1995 en 2012, die we de Generatie Z noemen. Wat typeert deze generatie die binnen een aantal jaren de basis moet gaan vormen voor ons internationale voetbalsucces?

- Generatie Z is binnen sport (beleving) geïnteresseerd in beloning op korte termijn. Generatie Z is opgevoed met externe feedback. Hierbij is coachende begeleiding een vereiste. Bezielde verenigingen die een beleid voeren waarbij jongere Z'ers met kleine (korte termijn) stapjes hun positie zien verbeteren, zullen het beter doen dan traditionele clubs die dit soort programma's niet hebben. De leden van Generatie Z willen weten waarvoor ze het nu, op dit moment, doen, ze willen waardering en respect voelen en ze willen precies weten wat ze moeten doen voor de volgende stap;
- sfeer is voor Generatie Z belangrijker dan het behalen van topprestaties. Het is daarom van essentieel belang om, als je Generatie Z'ers wilt binnenhalen of wilt binnenhouden, actief te investeren in de 'zachte kant'. Het moet leuk zijn. Netwerkstructuren, variabele teams, ruimte voor zelfontplooiing en sociale activiteiten zijn allemaal instrumenten die Generatie Z'ers willen ervaren bij de club;
- Generatie Z kan moeilijk omgaan met abstracte omschrijvingen. Trainingen moeten specifiek en helder zijn. Ook de context waarbinnen getraind

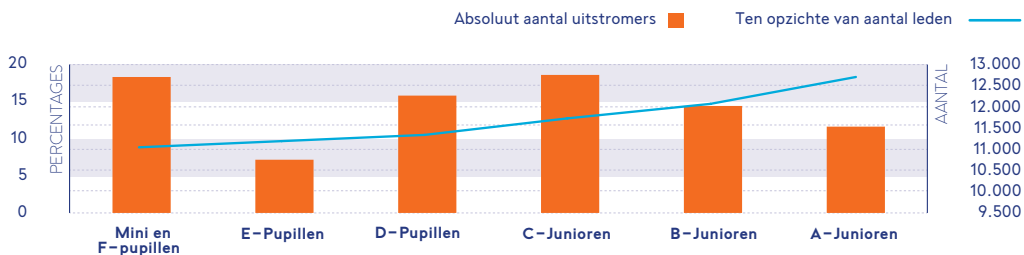
Infographic populariteit voetbal

Top 3 populaire sporten jongens < 18 jaar (2014)

Top 3 populaire sporten meisjes < 18 jaar (2014)

Uitstroom naar leeftijd (2014)

OVERIGE INFORMATIE

Voor de data is gebruik gemaakt van de NOC * NSF ledenaantallen 2014.

Voor meisjes (<18 jaar) is voetbal wel de snelst groeiende sport.

Uitleg figuur uitstroom

Op de linkeras staan de percentages uitstroom die overeenkomen met de lijn in de grafiek. Op de rechteras staan de absolute aantallen uitstromers die overeenkomen met de staven.

wordt is belangrijk. Generatie Z doet niets 'omdat het ze nou eenmaal gezegd wordt'. Denk daarom niet in opdrachten, maar in specifieke uitdagingen. Communiceer duidelijk en geef aan waar het aan bijdraagt, zodat ze weten waarvoor ze het doen;

- Generatie Z is een netwerkgeneratie. Verenigingen kunnen daarom bij het werven van nieuwe Z'ers veel meer gebruikmaken van de (digitale) netwerken van hun eigen jonge leden. Voorwaarde is dat die Z'ers trots zijn op hun club en dat hun prestatie bij leeftijdsgenoten status heeft ♦

4

Hoofdstuk 4

DE NEDERLANDSE VOETBALCULTUUR

– Wat verstaan we onder de Nederlandse voetbalcultuur?

Zo ondoenlijk als het is om één allesomvattende karakterschets te geven van 'de Nederlander', zo moeilijk is het ook om een definitie te geven van 'de Nederlandse voetbalcultuur' of 'de Nederlandse voetbalschool'. Die bestaat evenmin als vaststaand, omlijnd instituut. Toch weet iedere voetballiefhebber gevoelsmatig heus wel wat er wordt bedoeld. De Nederlandse voetbalcultuur, dat is: aanvallend en creatief voetbal, gebaseerd op inzicht, technische vaardigheid en tactische intelligentie, bij voorkeur gespeeld in een herkenbaar 1-4-3-3-systeem, waarbij maximaal gebruik wordt gemaakt van de ruimtes op het veld.

Voetbal van de vrije geest

De basis voor die Nederlandse voetbalcultuur werd (eerst bij Ajax, later bij het Nederlands elftal) in de jaren zestig van de vorige eeuw gelegd door trainer Rinus Michels en sterspeler Johan Cruijff en bij het WK van 1974 geijkt in de term 'totaalvoetbal'. Dominant voetbal, gebaseerd op pressie en flitsend positieospel, waarbij de verdedigers mede ten aanval trokken en niemand een vaste plek leek te hebben, met Cruijff als dirigent en aanvalsleider die aangaf hoe er moest worden gespeeld. *La máquina naranja*, stamelden de bewonderaars. In Brazilië spraken ze, mooier en preciezer, van *de Hollandse carrousel*.

De invloed van Johan Cruijff strekte zich uit tot de houding waarmee het veld werd betreden. Berustte Nederland voorheen al bij voorbaat in de overmacht van Engelsen, Spanjaarden of Italianen, met Cruijff schudde het Nederlandse voetbal elke kleinheid van zich af. Nederlands beste voetballer ooit gaf een hele generatie de wil en overtuiging om te winnen en de beste te zijn. Met die attitude heeft hij het Nederlandse voetbal rigoureuus en blijvend veranderd.

Die stijl, die geest, heeft het Nederlands voetbal veel succes gebracht. In de jaren zeventig en tachtig groeide Nederland, zowel met het nationale team als met de clubteams, uit tot een grote en stabiele Europese en wereldvoetbalmacht. Feyenoord, met Willem van Hanegem, Wim Jansen en Rinus Israel als toonbeelden van Nederlandse onverschrokkenheid, schreef in 1970 geschiedenis door als eerste Nederlandse club de Europa Cup voor landskampioenen te winnen. Ajax, met de meesters Cruijff, Keizer, Rep,

Neeskens en al die anderen, won die Cup tussen 1971 en 1973 zelfs drie keer achtereenvolgens. PSV, met Willy van der Kuijlen, Jan van Beveren en René en Willy van de Kerkhof, illustreerde de Nederlandse dominantie door in 1978 beslag te leggen op de UEFA Cup. In 1988 voegde de Eindhovense club daar, onder leiding van trainer-coach Guus Hiddink en gedragen door de individuele klasse van Gerald Vanenburg, Hans van Breukelen, Ronald Koeman en Wim Kieft, in navolging van Feyenoord en Ajax ook nog de Europa Cup I aan toe. En Oranje, dat in 1963 nog machteloos verloor van Luxemburg, was na 1974 aanwezig op vrijwel elk EK en WK. Onder bondscoach Ernst Happel drong Oranje vier jaar na München zelfs opnieuw door tot de finale van het WK. Begin jaren tachtig werd de generatie Crujff-Van Hanegem moeiteloos afgelost door die van Gullit-Koeman-Rijkaard-Van Basten, die in 1988 onder leiding van bondscoach Rinus Michels – die zo zijn revanche kon halen voor de verloren WK-finale van 1974 – het Nederlands elftal zijn enige internationale titel bezorgde.

Mooier dan de prijzen (althans voor Johan Crujff en tal van Nederlandse voetballiefhebbers) waren de vele complimenten voor de schoonheid van het Nederlandse spel. Van Engeland tot Spanje, van Duitsland tot Brazilië en de diepste binnenlanden van Afrika en Azië: overal oogstte het Nederlandse voetbal lof en werden Nederlandse voetballers bezongen om hun creativiteit en onverschrokken aanvalslust.

Het Nederlandse meesterschap beperkte zich niet tot spelers. Ook de Nederlandse trainer maakte school met zijn door intelligentie en tactisch vernuft gedragen spelopvatting. Van Rinus Michels tot Johan Crujff en Guus Hiddink, van Dick Advocaat en Leo Beenhakker tot in latere jaren Louis van Gaal en Ronald Koeman – Nederlandse trainers zwermden uit over Europa en de hele wereld, werkten bij grote bonden en teams en wisten overal prijzen te winnen.

"Voetbal van de vrije geest", zo omschreef de Engelse voetbalschrijver David Winner in zijn boek *Brilliant Orange* de Nederlandse voetbalstijl. Waar het Duitse, Argentijnse en Italiaanse voetbal volgens hem te veel van had, winnen om te winnen zonder verdere boodschap, daar had het Nederlandse voetbal juist te weinig van. Maar dat maakte haar juist zo interessant en haar spel zo mooi. Winner: "Wie wil winnen zonder dat

het uitmaakt hoe hij wint is een man zonder idealen, dus niet interessant. Nederland, dat zo goed is en bijna nooit het goud wint, spreekt tot de verbeelding."

Bij het overlijden van Johan Cruijff op 24 maart 2016 werden de loftuitingen nog eens in alle toonaarden herhaald. De Franse sportkrant *L'Equipe* bracht de betekenis van Cruijff, als vormgever van het Nederlandse voetbal, maar ook als man die veel trainers na hem beslissend heeft beïnvloed, nog het pak – kendst onder woorden: "De uitvinder van het moderne voetbal is overleden."

“Ik vind twee dingen prachtig aan het Nederlandse voetbal. De Nederlandse voetbalcultuur kent een gezonde filosofie waarin ploegen aanvallend willen spelen. En Nederlanders hebben persoonlijkheid. Mensen vinden Nederlanders soms arrogant omdat ze zeggen dat wat ze doen de enige juiste manier van werken is. Ik mag dat wel. Het betekent dat je overtuigd bent van jezelf en je ideeën.”

– Arsène Wenger (Arsenal)

Achilleshiel

Midden jaren negentig maakt het Nederlandse voetbal opnieuw een piek – periode door. Onder leiding van trainer – coach Louis van Gaal legt Ajax in 1992 beslag op de UEFA Cup en in 1995 op de Champions League. Dan komt in het eerste decennium van deze eeuw, ondanks de UEFA Cup – winst van Feyenoord in 2002, langzaam maar zeker de klad in de vooraan – staande rol van het Nederlandse voetbal.

Individueel talent blijft volop aanwezig, maar er verschijnen scheurtjes in het bouwwerk van de Nederlandse voetbalschool, de roem bladdert af, kwetsbaarheid wordt zichtbaar.

Onveranderd blijft in al die jaren de Nederlandse spelopvatting: voetbal ge – baseerd op discipline, organisatie en samenhang. Er zit altijd een systeem, een gedachte, een plan achter. Maar de dynamiek en eigenzinnigheid van weleer maken plaats voor behoudzucht en voorspelbaarheid. Balbezit is niet langer een middel tot aanvallend en dominant spel, maar lijkt een doel op zich te worden.

En terwijl andere landen verbeteren en Nederland inhalen, komt vaker de achilleshiel van het Nederlandse voetbal (vaak verdoezeld door het technische en tactische vernuft) aan het licht: een zekere arrogantie in de spelopvatting, gecombineerd met het onvermogen om op het beslissende moment de tegenstander te overklassen en te winnen! Nederland verliest drie WK-finales (in 1974, 1978 en 2010) en heeft soms moeite met de favorietenrol. Bij het WK van 1990 en het EK van 1996 moet Oranje vroeger dan verwacht het toneel verlaten.

Ook daarover schreef David Winner rake woorden. Het ontbreken van winnaarsgeest, de absolute wil om te winnen, was volgens hem mede een consequentie van de 'meedenkende' voetballer, waar het Nederlandse voetbal sinds de tijd van Johan Crujff het patent op had. "Voetbal is bij jullie ook democratie. Iedereen krijgt bij jullie altijd een beetje gelijk. Dat verlamt de prestatieve moraal, de drang tot winnen, doden en uitschakelen."

In de tijd van Crujff en Van Hanegem en later van Gullit, Koeman, Rijkaard en Van Basten, in de hoogtijdagen van het Nederlandse voetbal, toen de Nederlandse spelers de wereld veroverden, Nederlandse trainers een gewild exportproduct waren en de Nederlandse opleiding model stond voor andere landen, hoorde je het buitenland vaak verzuchten: "Nederlanders weten het altijd beter en denken dat zij alleen het spelletje hebben uitgevonden...". Dat zelfvertrouwen, dat meesterschap, kenmerkt ook de Nederlandse spelers die tussen 1998 en 2004 de toon zetten, de generatie Frank en Ronald de Boer, Clarence Seedorf, Dennis Bergkamp, Edgar Davids, Jaap Stam, Philip Cocu. Maar als in het begin van deze eeuw het Nederlandse (club)voetbal in een neerwaartse spiraal belandt en de faam van het Nederlandse voetbal meer en meer komt te berusten op de klasse van individuele spelers als Robin van Persie, Wesley Sneijder, Rafael van der Vaart en Arjen Robben, verstomt langzaam de betoverende sirenenzang die jarenlang uitging van het Nederlandse voetbal.

Eigen cultuur niet verloochenen, nieuwe accenten toevoegen

Resultaten liegen niet en hebben het Nederlandse voetbal gedwongen tot introspectie en zelfanalyse. De conclusie van de bij het congres in december 2014 aanwezige trainers, coaches en (oud-)spelers was algemeen:

aanvallend, dominant en creatief voetbal zijn universele waarden geworden; het Nederlandse voetbal is stil blijven staan, fysiek, technisch, maar ook qua tempo, (winnaars)mentaliteit en zeker in verdedigend opzicht.

“Nederland breidde bestaande ideeën uit en heeft het voetbal veranderd in een werkelijke teamsport. Daarmee heeft het anderen de ogen geopend. Het Nederlandse voetbal was altijd vooruitstrevend, revolutionair, positief en heeft fantastische spelers voortgebracht. Dat revolutionaire is verdwenen. Nederlandse spelers worden alleen opgeleid in aanvallen en opbouwen. Andere teams kunnen zich daar makkelijk op instellen, jullie creëren zo moeilijkheden voor jezelf. Er wordt zwak verdedigd, er is weinig beweging zonder bal, de linies zijn niet kort en compact genoeg en de passie ontbreekt wel eens bij jullie spelers.”

– Arrigo Sacchi

Toch, hoewel het gat tussen de Eredivisie en de buitenlandse topcompetities elk jaar groter wordt, vond de grote meerderheid van de aanwezigen dat er geen reden was om afstand te nemen van de (niet nader omschreven) Nederlandse voetbalcultuur. Bij de stemming 'Moet Nederland vasthouden aan de eigen voetbalcultuur' was de uitslag: 88% 'ja', 12% 'nee'.

Tijdens het congres werd verwezen naar de situatie in Duitsland. Daar zijn de afgelopen jaren in hoog tempo duizenden nieuwe trainers opgeleid, die op een nieuwe manier scouten en opleiden waardoor geen talent meer ongezien blijft. Spelers die vroeger werden overgeslagen vanwege gebrek aan kracht en inhoud, worden nu wel opgepikt, omdat veel meer de nadruk wordt gelegd op hun technische en tactische kwaliteiten. Daardoor heeft het Duitse voetbal inmiddels meer Nederlandse trekken (lees: aanvallend, creatief, dominant) gekregen dan het Nederlandse voetbal zelf. Zo'n toevoeging moet ook in Nederland worden gemaakt, alleen omgekeerd: niet alleen kijken naar technische en tactische kwaliteiten, maar ook naar fysieke en mentale kracht. Niet alleen aanvallers opleiden, maar ook verdedigers. Maar vooral: spelers die alles geven om te winnen.

“In Nederland draait alles om het vinden van de juiste technische en tactische oplossing. Hoe spelen we het beste positieospel, de juiste pressing? Om het juiste positieospel te spelen en de optimale pressing uit te voeren tellen ook conditionele en mentale aspecten mee. Die blijven in Nederland vaak onderbelicht. Onze clubs winnen niet, uitgezonderd wellicht het Nederlands elftal. In Spanje, Duitsland en Italië heb ik vooral spelers meegemaakt die maar één ding wilden: winnen.”

– Mark van Bommel

“Ik kom in Qatar, Azië, Zuid-Amerika, ik weet hoe ze over ons praten. Overal hebben ze het nog over de ‘haranga maquina’. Maar dat is natuurlijk wel een tijd geleden! Je moet niet je hoofd in het zand steken en doen alsof die tijd nog bestaat. Nederlanders zijn eigenwijs, weten alles beter. Als vroeger bij AC Milan Nederlandse journalisten op bezoek kwamen, zei trainer Capello altijd: ‘Daar komen de professoren weer, die ons gaan uitleggen hoe we moeten voetballen.’ Dat zit in ons, dat is onze mentaliteit. Daar is niets mis mee, maar je moet ook eens in de spiegel kijken.”

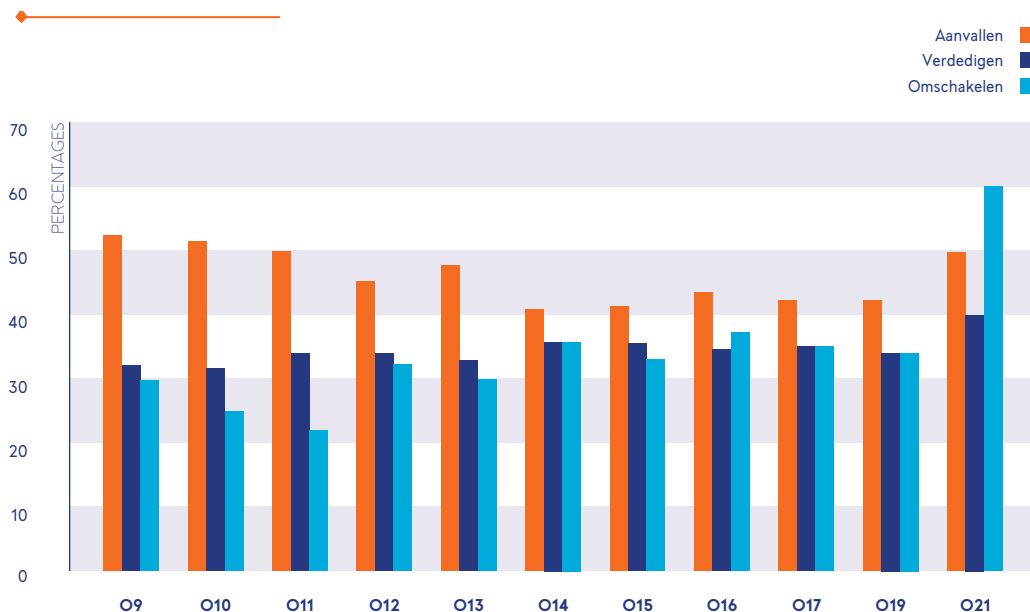
– Ruud Gullit

Nederlandse Leermeesters

Na het congres was er behoefte aan een definitie van de Nederlandse voetbalcultuur. Wie kon die beter verzorgen dan de Nederlandse coaches? Onder de kop ‘Het DNA van het Nederlandse voetbal’ schreef de vereniging Coaches Betaald Voetbal (CBV) dat de typische Nederlandse manier van spelen drie belangrijke pijlers kent:

- initiatiefrijk op alle fronten;
- een dominante plaats voor het positieospel;
- het voetbaltechnisch teambuildingsproces als leidraad.

Na opgemerkt te hebben dat "deze speelstijl een uitstekende individuele technische vaardigheid en een groot tactisch inzicht vraagt", kwam de CBV tot de volgende karakterisering van de Nederlandse voetballer: *"Vanuit de historie is de Nederlander nieuwsgierig, vernieuwend, grensverleggend en ondernemend. Dat vertaalt zich in voetbal in aanvalsdrang en dominantie, redenerend vanuit balbezit en met de absolute bedoeling kansen te creëren en te komen tot doelpunten. Het Nederlandse voetbal kent creativiteit, is avontuurlijk, initiatiefrijk en biedt vermaak. Het kenmerkt zich door een goede organisatie, een gevarieerd aanvalsspel, is tactisch sterk, technisch vaardig en kent een hoge balcirculatie waarbij de Nederlandse voetballer uitblinkt in het voortdurend vinden van (slimme) oplossingen bij zich aandiende (complexe) situaties. Het brengt slimme voetballers voort die het vermogen hebben om in balbezit (in de kleine ruimte) te kunnen handelen en beslissen, met het doel vooruit en doelgericht te spelen. Bij balbezit van de tegenstander zet het Nederlands team agressief en zo snel mogelijk druk met als doel de bal te veroveren. Hierin zijn de aanvallers de eerste verdedigers."*

Tijd (% totaal) die in een seizoen wordt besteed aan teamfuncties

Genoemde stijl van spelen heeft het Nederlandse voetbal de afgelopen decennia veel succes gebracht, merkt de CBV op. "Niet alleen met het nationale elftal, maar zeker ook met de clubteams." Dat die resultaten de laatste jaren zijn uitgebleven, noopt tot bezinning. "Het is de taak van alle trainer-coaches om de vele veranderingen die in het internationale voetbal hebben plaatsgevonden te evalueren en daarna met adequate oplossingen te komen."

Verdedigen als voetbalkunde

Het woord 'verdedigen' komt in de karakterschetsen van 'de' Nederlandse voetbalcultuur zelden voor. Dat verdedigen in Nederland een ondergewaardeerde voetbalkunde is, blijkt niet alleen uit de uitlatingen van de congresdeelnemers, maar ook uit de voetbalpraktijk van alledag bij de jeugdopleidingen van de Nederlandse BVO's. Daar wordt in trainingen, blijkt uit onderzoek, structureel meer aandacht besteed aan *aanvallen* dan aan *verdedigen* en *omschakelen* (van aanval naar verdediging, van verdediging naar aanval).

“Nederlandse spelers schermen te veel. Daarmee bedoel ik: in duels wachten ze te lang voordat ze ingrijpen. Waardoor de aanvaller verschillende opties blijft houden. Er moet veel agressiever op de bal worden verdedigd. En er moet een gedachte zitten achter de wijze waarop je positie kiest: hoe reageer ik als mijn tegenstander op volle snelheid op me afkomt? Hoe lok ik hem in de ruimte waar ik hem van de bal af kan lopen? Hoe dwing ik hem terug zodat hij de bal breed of achteruit moet spelen?”

– Jaap Stam (bron: *Voetbal International*)

Ex-topverdedigers en trainer-coaches zetten vraagtekens bij dit verschil. Wil Nederland zich weer onderscheiden in het internationale voetbal, dan zullen volgens hen toch echt andere (lees: meer verdedigende) accenten moeten worden gelegd.

“Als verdediger moet je de regie over de duels zien te pakken. Aanvallers willen hun directe tegenstanders de wil opleggen. Als verdediger moet je die rollen omdraaien. Kruip in het hoofd van de aanvaller en beeld je in wat zijn opties zijn. Voor mij was ieder persoonlijk duel een mind game. Ik gaf mijn tegenstanders vaak het gevoel dat ik ze ruimte gaf. Daarmee lokte ik een passeerbeweging uit. Omdat ik mezelf daar al op had ingesteld, kon ik vaak anticiperen op wat er ging komen. Dus eerst schijnruimte geven en dan, pats, agressief op de bal. Zo kun je een tegenstander bespelen. Die aanvaller moet helemaal gek van je worden.”

– Jaap Stam (idem)

Winnen als kunde

Nederland heeft drie keer de finale van het WK voetbal gespeeld en drie keer verloren. Nog vaker had Oranje bij een WK of EK de beste spelers en speelde het team het aantrekkelijkste voetbal, maar moest het in een eerder stadium het toernooi verlaten. Dat heeft enerzijds te maken met de ingebakken Nederlandse voorkeur om de wereld te betoveren met creatief en opwindend voetbal – en daar tevreden mee te zijn – maar duidt ook op een onvermogen om op het vitale moment de tegenstander zijn wil op te leggen en als overwinnaar van het veld te stappen.

Winnaarsmentaliteit, winnaarsgeest, *a winning mindset*, worden vaak gezien als een karakterologische eigenschap van het individu. Die mentaliteit kan echter ook worden overgebracht op een heel team. In wetenschappelijke studies wordt beschreven hoe sportploegen en speciale leger- en politie-eenheden succesvol getraind en opgeleid kunnen worden in een sterke groepswil en groepsgeest. Die wil en geest blijken telkens dezelfde vier elementen te omvatten:

- het vermogen kortetermijndoelen te definiëren;
- het vermogen positief tegen jezelf te praten;
- het vermogen je emoties te managen;
- het vermogen om je succesvolle eindresultaat te visualiseren.

De geruststellende boodschap van deze studies: alle vier de elementen zijn te leren!

In *De absolute wil om te winnen: over de mindset van een kampioen*, een in 2014 verricht onderzoek van Rini Stoutjesdijk, Hans van Breukelen en Benno Diederiks onder zestig Nederlandse (oud-)topspelers en toptrainers (dat uitmondde in de boeken *Winnen* en *Topposities*), werd vastgesteld dat een winnende mindset juist vaak het doorslaggevende talent van een topsporter is. 'Natuurtalenten', hoe begaafd ook, leggen het meestal af tegen sporters die minder getalenteerd zijn, maar meer drive en focus hebben. Winnaars kenmerken zich vooral door de intrinsieke en nooit aflatende overtuiging dat je moet willen leren en werken om te kunnen groeien. Dat oefening je beter maakt, dat je de lat hoog moet leggen en voor elke winst moet willen vechten.

Een natuurtalent daarentegen gelooft dat hij geen tekortkomingen zou moeten hebben, dus kan hij er ook niet goed tegen om ermee geconfronteerd te worden. Vaak hebben deze natuurtalenten een minachting voor leren en een structureel onvermogen om te functioneren bij tegenslag. Wat houdt ze tegen? Het antwoord is gelegen in hun mindset. We gaan hier in hoofdstuk 6 over de teamspeler uitgebreid op.

“Nederland is in zijn speelstijl en spelsysteem voorspelbaar geworden. Er wordt te veel vastgehouden aan statische flankspelers, er zijn te veel spelers die in de bal komen en te weinig spelers die een man kunnen uitspelen en ruimte vooruit creëren. Toch moet Nederland niet in paniek raken en vasthouden aan zijn eigen voetbalcultuur. Wel moeten de Nederlandse voetballers fysieker worden en moeten er gespecialiseerde coaches komen voor aanvallers, verdedigers en middenvelders.”

– Arsène Wenger (Arsenal)

In gesprekken met trainers en coaches in de periode na het congres werd op dit vlak nog een hele reeks voetbalpraktische tips en adviezen geuit.

Veel van die tips (prijs de inzet in plaats van het resultaat; stimuleer een positief zelfbeeld; maak winst en verlies onderdeel van elke trainingsvorm; focus op skills, niet op doelen; laat spelers met een sterke wedstrijdmentaliteit stijgen in de hiërarchie) stemmen overeen met wat in het onderzoek 'uitgangspunten van een succesvolle aanpak' worden genoemd.

Speelstijl versus spelsystemen

Tot slot: in Nederland mogen we graag over spelsystemen praten. Over 1-4-3-3, 1-4-4-2, 1-5-3-2; over de punt naar voren, punt naar achteren. Discussies die soms het karakter aannemen van een ideologische richtingstrijd. Des te opvallender dat geen van de voetbaltoppers op het congres en geen van de geraadpleegde trainers de Nederlandse voetbalcultuur vereenzelvigde met een bepaald voorgeschreven spelsysteem. Dat deden ze juist *niet*. Benadrukt werd dat de 'Nederlandse School' niet staat of valt met een prototypische uitvoering (i.c. 1-4-3-3), maar dat de kern van de cultuur wordt gevormd door de (aanvallende) uitgangspunten en spelintenties.

Die nuchterheid correspondeert met het jongste feitenonderzoek over hoe Oranje, PSV, Feyenoord en Ajax in het recente verleden hun successen hebben behaald. Wat blijkt? De meeste successen zijn juist niet met 1-4-3-3 behaald. Nederland heeft de naam puristisch te zijn, maar legt in de praktijk qua spelsysteem meer flexibiliteit aan de dag dan vaak wordt toegegeven. Maar aan de traditioneel Nederlandse stijl van spelen — dominant, aanvallend en creatief voetbal — worden zelden concessies gedaan ♦

Spelsysteem	
Ajax, Europa Cup 1971-'73 (winnaar)	1-4-3-3
Oranje WK 1974 (finale)	1-4-3-3
PSV UEFA Cup 1978 (winnaar)	1-4-3-3
Oranje WK 1978 (finale)	1-4-3-3
PSV EC 1 1988 (winnaar)	1-4-5-1 / 1-4-4-2
Oranje EK 1988 (winnaar)	1-4-4-2 / 1-4-3-3
Oranje EK 1992 (halve finale)	1-4-3-3
Ajax CL 1995 (winst)	1-4-3-3 / 1-3-4-3
Oranje EK 1998 (halve finale)	1-4-4-1-1
Oranje EK 2000 (halve finale)	1-4-4-2 / 1-4-2-4
Feyenoord UEFA Cup 2002 (winnaar)	1-4-4-2 / 1-4-2-4
Oranje EK 2004 (halve finale)	1-4-3-3
Oranje WK 2010 (tweede)	1-4-3-3 / 1-4-2-3-1
Oranje WK 2014 (derde)	1-5-3-2 / 1-4-3-3

5

Hoofdstuk 5

DE VOETBALWEDSTRIJD VAN DE TOEKOMST

–
Welk niveau streven we na met het Nederlands voetbal?

Wie naar de fraaie historische beelden van Oranje kijkt, ziet het meteen: de wedstrijd is veranderd. Er ligt minder ruimte op het veld. En het gaat nu vooral veel sneller. Dat is niet alleen in vergelijking met 1974 of 1988 zo; het voetbal verandert dagelijks. Die ontwikkeling vindt niet overal even snel plaats. Wedstrijden in de Eredivisie voltrekken zich in een ander tempo dan een duel in de Engelse Premier League.

In dit hoofdstuk analyseren we om te beginnen de Eredivisie, door een vergelijking te maken met een aantal buitenlandse topcompetities. Door goed te kijken naar de kenmerken van de huidige wedstrijden op het hoogste niveau brengen we de trends voor de toekomstige topwedstrijden in beeld. Bij die beschrijving van 'de wedstrijd van de toekomst' kijken we naar de teamfuncties aanvallen, verdedigen en de omschakeling.

De Eredivisie versus het buitenland

Om te beginnen hebben we de Eredivisie vergeleken met wedstrijden uit internationale clubcompetities. De statistieken van het afgelopen seizoen en het huidige seizoen tot speelronde 30 laten de volgende trends zien:

Verdedigen

In de Premier League, Bundesliga en La Liga zijn er gemiddeld meer verdedigende duels dan in de Eredivisie en de Eerste Klasse in België. Te zien is dat er in de Eredivisie gemiddeld meer verdedigende duels zijn in het eigen zestienmetergebied dan in de andere competities. Het aantal verdedigende duels op de helft van de tegenstander is in de Premier League, Bundesliga en La Liga drie duels hoger dan in de Eredivisie en de Eerste Klasse in België. Dit laat zien dat er in deze eerste drie competities gemiddeld 'hoger op het veld' druk wordt gezet (zie pagina 62).

Omschakelen

In de Eredivisie wordt ongeveer evenveel gecounterd als in de internationale clubcompetities. Alleen wordt er minder uit een counter gescoord. We zijn dus minder goed in het verzilveren van kansen (zie pagina 63).

Aanvallen (opbouwen)

De beschikbare data laten een grote ontwikkeling in het aantal passes zien. Het aantal passes in de Eredivisie en de Eerste Klasse in België is lager dan in de andere competities. Het aantal passes op de keeper is in de Eredivisie hoger dan in de andere competities. Het aantal passes tussen de centrale verdedigers is in de Eredivisie hoger dan in de andere competities (zie pagina 63).

De nauwkeurigheid van de passes in de laatste dertig meter (op de helft van de tegenstander) is in de Premier League, Bundesliga en La Liga hoger dan in de Eredivisie en de Eerste Klasse in België. Uit onderzoek blijkt dat vooral topteams hier hoog op scoren en dat dit significant invloed heeft op de kans om te winnen. Daarnaast wordt in de Eredivisie een aanval het meeste omgezet in een doelpoging.

Het aantal schoten binnen het zestienmetergebied is in vier competities nagenoeg gelijk, in La Liga ligt dit aantal iets lager. Het aantal schoten buiten het zestienmetergebied is in La Liga en de Bundesliga lager dan in de andere competities. Ook blijkt dat in de Eredivisie het vaakst een directe vrije trap wordt benut. In het onderzoek is geen rekening gehouden met de locatie van de vrije trappen (zie pagina 63).

Intensiteit

Ander wetenschappelijk onderzoek laat ook duidelijke trends zien. Zo zijn bijvoorbeeld in de English Premier League (EPL) de *high-intensity runs* (waarbij harder dan 21 kilometer per uur gelopen wordt) en de afstand waarover die sprints plaatsvinden in de afgelopen zeven seizoenen toegenomen met dertig tot vijftig procent. Overigens is de afstand die in totaal per wedstrijd wordt afgelegd in de afgelopen jaren niet veel veranderd in de Premier League.

Als we nog iets gedetailleerder naar de Premier League kijken, dan valt op dat de teams uit de subtop inlopen op de top. In de laatste zeven seizoenen heeft de top 4 ieder seizoen gemiddeld 0,4 punt minder behaald, terwijl de nummers 5 tot en met 8 (de subtop dus) ieder seizoen gemiddeld 0,3 punt meer halen. Dit is mogelijk te verklaren doordat er ook een sterke fysieke ontwikkeling heeft plaatsgevonden bij de subtopteams, met de grootste toename van *high-intensity runs* in balbezit en de sprintafstand.

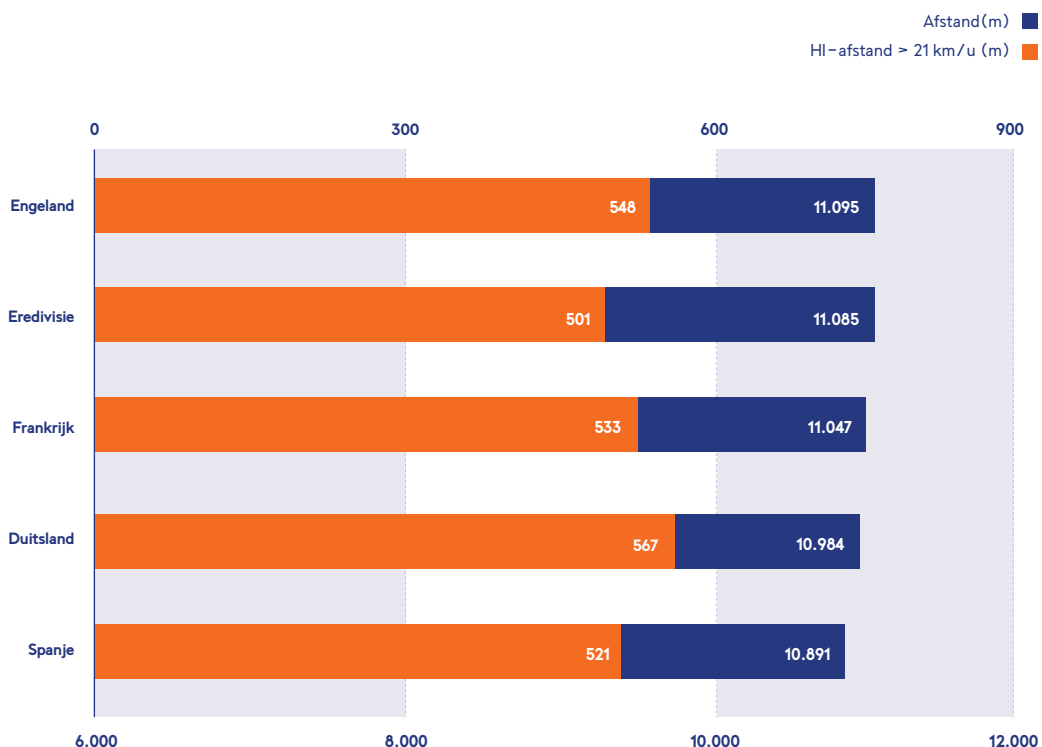
Hoewel de directe relatie tussen betere resultaten en grotere fysieke capaciteit te simplistisch is, is er een opvallende achterstand van spelers uit de Eredivisie op het gebied van *high-intensity runs*. Spelers van Nederlandse top 4-club lopen (gemeten in onderlinge duels in het seizoen 2014/2015) gemiddeld maar 501 meter op *high-intensity*; terwijl dit in de andere top 5-competities uiteenloopt van 521 meter tot 567 meter. Het daadwerkelijke Eredivisie-gemiddelde ligt waarschijnlijk nog lager.

Denken als team

Er is een constante aan te wijzen in de verzamelde data: het spel wordt continu sneller en complexer. Het spel wordt in steeds kleinere ruimtes

5

WINNAARS VAN MORGEN

Vergelijking competities: alle metingen hebben betrekking op het seizoen 2014/2015. Alleen zijn in de buitenlandse competities alle wedstrijden gemeten en in de Eredivisie alleen de onderlinge duels tussen de top 4

gespeeld, met een hogere intensiteit. Dit zijn parameters die in de toekomst het belang van intensiteit, het volhouden van deze intensiteit en het herstellen van de intensiteit door spelers benadrukken.

Ook qua spelinzicht zal er steeds meer geëist worden van spelers. In de internationale top wordt er gespeeld vanuit verschillende systemen, formaties en speelstijlen. Het team begint de wedstrijd vanuit een bepaalde formatie. Tijdens het spel zal er door constante positiewisselingen en het bespelen van ruimtes steeds vanuit een andere formatie gespeeld worden.

Een topspeler is in staat te herkennen waar de ruimte op het veld zal ontstaan, doordat zijn team die ruimte creëert, of door de manier van spelen van de tegenstander.

Waar vroeger één spelmaker bepalend kon zijn, wordt het 'denken' als team binnen alle teamfuncties – verdedigen, omschakelen, aanvallen – nu steeds belangrijker. Doordat de ruimtes steeds kleiner worden, zullen de bewegingen van spelers ten opzichte van elkaar, zonder bal, steeds belangrijker worden. Hierdoor creëren ze – als team – ruimte voor elkaar. Doordat de linies zo dicht op elkaar opereren, zal er minder ruimte zijn voor een traditionele spelverdeler. Nu zijn in elke linie bepalende spelers nodig.

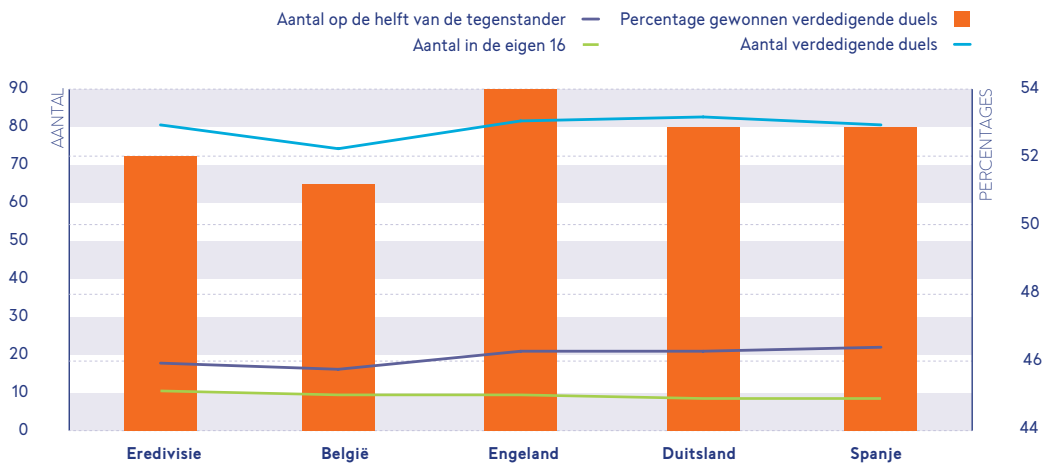
Wedstrijd van de toekomst

We vatten de trends in de teamfuncties verdedigen, omschakelen en aanvallen als volgt samen in de beschrijving van de wedstrijd van de toekomst:

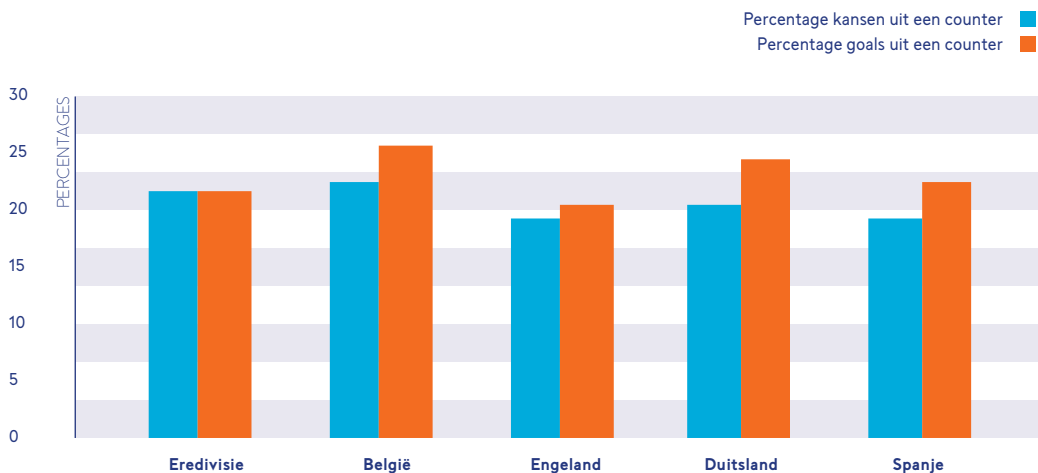
Verdedigen:

- vaker dan nu spelen teams compacter, met de linies dichter op elkaar, en opereren ze vanaf eigen helft;
- er wordt meer vanuit een positie of zone verdedigd;
- iedere speler draagt bij aan verdedigen; verdedigen is teamwork geworden;
- er wordt agressief en veel druk op de bal gegeven, waardoor er voor de tegenstander nog minder tijd is om te handelen.

Infographic benchmark Eredivisie met buitenland

Verdedigen

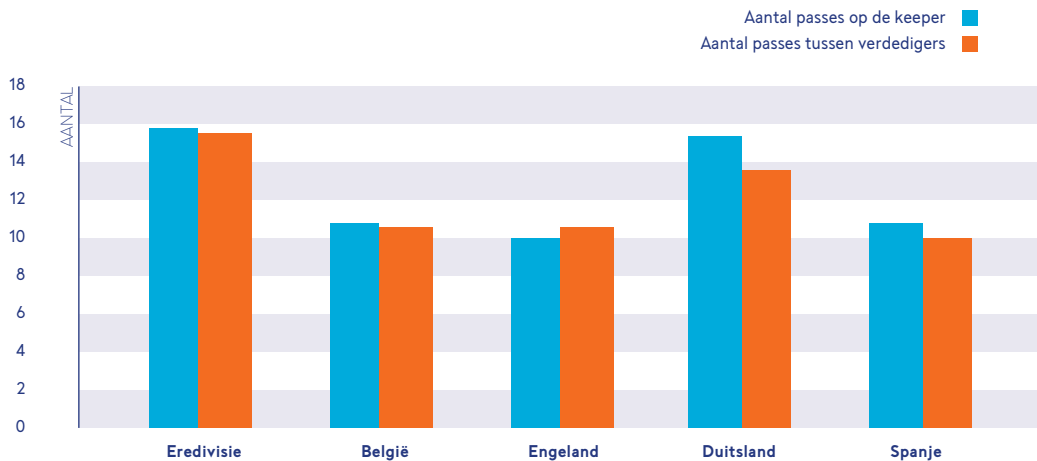

Omschakelen

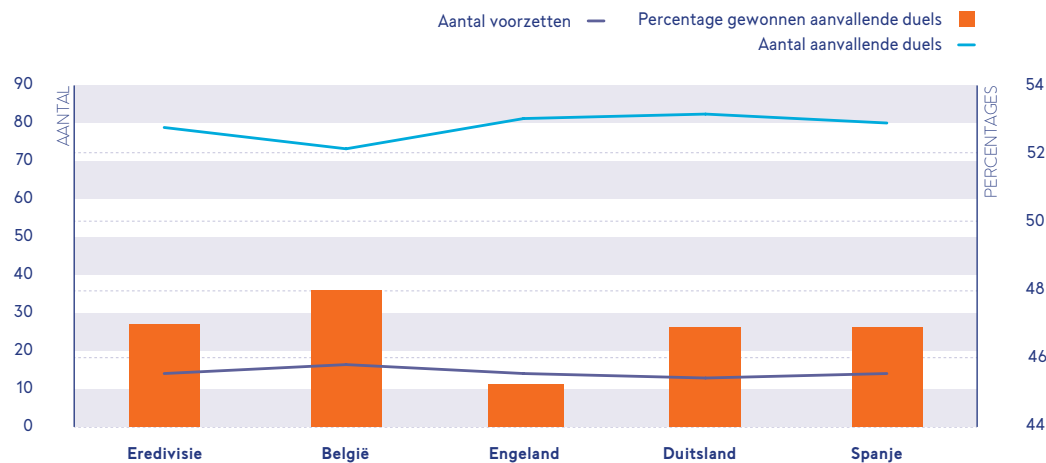
OVERIGE INFORMATIE

Voor elke competitie is het gemiddelde van het aantal of het percentage genomen om te corrigeren voor het aantal teams in de competitie.

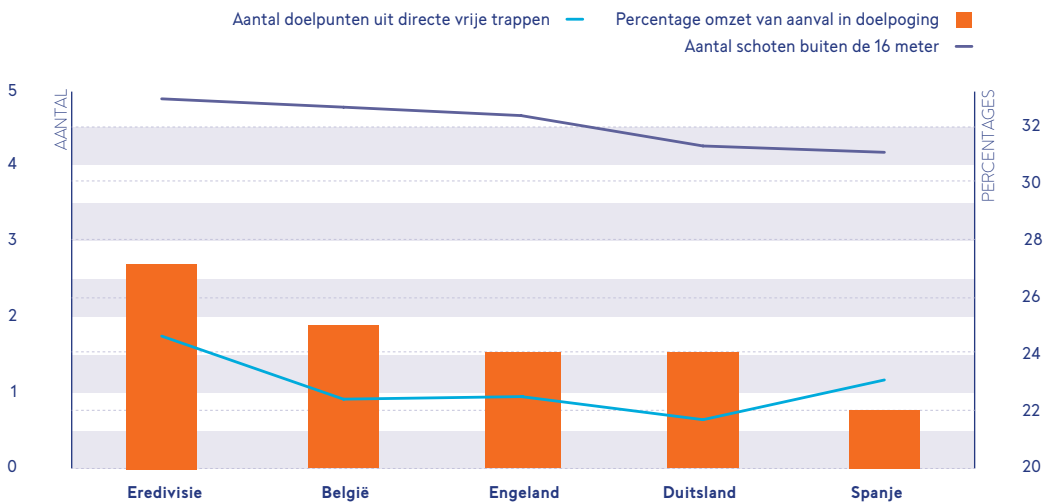
Op de linker as staat telkens het aantal acties en komt overeen met de lijn. Op de rechteras staat continu de percentages en komt overeen met de staven.

Aanvallen (opbouwen)

Aanvallen

Aanvallen

Omschakelen:

- er wordt in een zeer hoog tempo omgeschakeld van verdedigen naar aanvallen;
- er wordt in een zeer hoog tempo omgeschakeld van aanvallen naar verdedigen, waarbij meer spelers betrokken zijn.

Aanvallen:

- er wordt vaak in een wisselende formatie gespeeld en ook in de speelstijl wordt gevarieerd;
- het accent ligt op het creëren en benutten van de operationele ruimtes;
- waar de bal zich bevindt wordt een overtal van spelers gecreëerd;
- spelers, met name de middenvelders en spitsen, wisselen intensiever van positie;
- de backs zijn zeer aanvallend ingesteld, waardoor er ook sprake zal zijn van een toenemend aantal voorzetten vanaf de flanken;
- het aantal passes per team gaat omhoog, waarbij het positiespel meer over de grond plaatsvindt;
- er is langer balbezit op de helft van de tegenpartij;
- de opbouw start vaker in de as van het veld en blijft daar ook; op de helft van de tegenpartij worden de zijkanten gezocht en benut;
- aanvallende acties worden met een steeds hogere explosiviteit uitgevoerd, waardoor het speltempo omhoog gaat.

Voor deze trends geldt dat deze zich in de toekomst zullen doorontwikkelen. Hierna zullen wij ingaan op de wijze waarop wij in het Nederlands voetbal deze eisen zo goed mogelijk willen doorvertalen naar ontwikkelbare competenties op het niveau van de speler.

De topspeler

Met de eisen die gelden voor topwedstrijden veranderen ook de eisen die aan spelers worden gesteld. Er zijn bouwstenen te benoemen die gelden voor elke topspeler en die vereist zijn voor een bepaalde positie op het veld of voor teams spelend op een bepaald niveau. Deze eisen zijn onder

te verdelen in: het *beter handelen*, *vaker handelen* en dit *langer volhouden*. Het kunnen uitvoeren van voetbalhandelingen – schieten, passen, dribbelen (met bal), vrijlopen, dekken, jagen (zonder bal) – en deze kunnen volhouden in een wedstrijd, bepaalt dus of een speler mee kan op het topniveau.

Deze gevraagde kwaliteiten van de topspeler, zoals deze onder meer tijdens het voetbalcongres naar voren zijn gekomen, hebben we ondergebracht in vijf 'bouwstenen': spelinzicht, techniek, fysiek, communicatie en *winning mindset*. Deze bouwstenen worden in het volgende hoofdstuk, over de teamspeler, verder uitgewerkt ♦

- Betere spelers maken sneller en betere keuzes.
- Betere spelers stemmen het handelen beter op elkaar af.
- Betere spelers kiezen beter positie – betere oriëntatie in de ruimte (tov doel / tegenstanders en medespelers).
- Betere spelers herkennen beter het moment en de richting van handelen.
- Betere spelers handelen vaker met de juiste snelheid.
- Betere spelers zijn in staat om explosiever te handelen.

- Op hoog niveau in staat zijn om ook op het einde van de wedstrijd nog vaker voetbalacties te kunnen maken wanneer de situatie daar om vraagt.
- Kwaliteit van de volgende voetbalactie heeft te maken met de snelheid waarin een speler (op alle gebieden) kan herstellen van de vorige acties / serie acties.

- Een voetbalwedstrijd eist van spelers dat zij hoge kwaliteit voetbalacties langer op een hoog niveau kunnen volhouden.
- Volhouden van het maken van de juiste keuzes en deze snel kunnen blijven uitvoeren (volhouden van het hebben van de aandacht op de taak).
- Volhouden van het maken van explosieve acties (starten & afremmen / wenden & keren, springen & landen, duels verdedigend en aanvallend, schieten / passen)
- Omgaan met presteren onder vermoeidheid / met vermoeidheid.
- Volhouden van snel herstellen tussen explosieve acties.

DE TOPSPELER

A large, stylized orange number '6' is positioned on the left side of the page, set against a white background that forms a triangular shape pointing towards the center.

Hoofdstuk 6

FOCUSGEBIED: DE TEAMSPELER

–

A. Huidige situatie

B. Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning

Het focusgebied 'De teamspeler' betreft de doorvertaling en uitwerking van de zeven speerpunten die te maken hebben met het herkennen en ontwikkelen van talentvolle teamspelers.

Deze zeven speerpunten zijn:

1. **Vasthouden aan eigen voetbalcultuur, met meer focus op winnaarsmentaliteit.** Leren presteren en leren winnen moet een belangrijker deel uitmaken van de jeugdopleiding.
2. **Clubs en spelers moeten bewuster omgaan met fysieke ontwikkeling.** We kijken in de regel goed naar het technische en tactische aspect, maar hebben vaak te weinig aandacht voor de fysieke ontwikkeling.
3. **Scouts opleiden om ook de fysieke en mentale aspecten van spelers beter te leren herkennen.** We kijken in de regel goed naar het technische en tactische aspect, maar hebben vaak te weinig aandacht voor de fysieke ontwikkeling.
4. **Ook bij het eerste elftal gaat de opleiding door.** Blijven doorontwikkelen van spelers nadat ze zich hebben aangesloten bij de A-selectie.
5. **Hogere eisen stellen aan verdedigen.** Meer aandacht besteden aan de teamtaak verdedigen in wedstrijden en trainingen en meer aandacht besteden aan de individuele ontwikkeling van verdedigers.
6. **Meer eigen verantwoordelijkheid.** Meer verantwoordelijkheid geven aan spelers bij het ontwikkelen van hun kwaliteiten, binnen en buiten het veld.
7. **Structureel meer weerstand creëren.** Zorg voor meer wedstrijden op topniveau en werk aan een hogere weerstand bij de spelers op trainingen en bij de jeugdopleidingen van de betaaldvoetbalclubs.

De bovenstaande zeven speerpunten zijn geformuleerd naar aanleiding van geconstateerde tekortkomingen bij de Nederlandse teamspelers. Zoals we op basis van de input van voetbalexperts, beschikbare data en wetenschappelijk onderzoek hebben vastgesteld, vragen de topwedstrijden nu en in de toekomst meer dan waar de Nederlandse voetballer op is toegerust. Om te komen tot aanbevelingen die moeten bijdragen aan een betere talentherkenning en -ontwikkeling moet er eerst een grondige analyse gemaakt worden van de huidige situatie op het gebied van deze zeven speerpunten; die analyse maken we onder de kop 'Nederlands voetbaltalent' (A).

Onder 'Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning' (B) kijken we vervolgens naar de factoren die hebben geleid tot tekortkomingen van de Nederlandse spelers. Ook leest u over de voorwaarden die we willen creëren en acties die we gaan ondernemen om van talenten topvoetballers te maken die klaar zijn voor de eisen van de topwedstrijd van de toekomst.

Onder 'Acties' en 'Planning' leest u welke organisatie c.q. voetbalafdeling actie onderneemt, en op welke termijn.

A Huidige situatie

1.1 Bouwstenen

Vraag is hoe wij de talentherkenning en talentontwikkeling zo inrichten dat wij de jeugd kunnen begeleiden/opleiden tot profvoetballers die op topniveau kunnen presteren. Om deze vraag te beantwoorden nemen we de eisen van de topspeler in de topwedstrijd, zoals genoemd in het hoofdstuk 'De voetbalwedstrijd van de toekomst', als uitgangspunt. Deze eisen zijn onder te verdelen in het beter en vaker handelen, en dit langer volhouden. De mate waarin een speler aan deze eisen voldoet, zijn prestaties op het veld, is het resultaat van:

- de individuele karakteristieken van **de speler**;
- de karakteristieken van **de taak** (zoals spelregels, de gekozen speelstijl, de stand van de wedstrijd);
- de karakteristieken van **de omgeving** (de positie op het veld, de ondergrond, de positie van medespelers).

De individuele karakteristieken van de speler zijn te vangen in fysieke, communicatieve, spelinzichtelijke, technische en *winning mindset*-karakteristieken. Tot deze karakteristieken, die we bouwstenen noemen, behoren allerlei vaardigheden: denk aan uithoudingsvermogen, creativiteit, beslissingsvaardigheid, voetbalintelligentie, persoonlijkheid en mentale weerbaarheid. Deze bouwstenen maken dat iedere speler in verschillende

BOUWSTENEN MANIFESTEREN ZICH IN VOETBALHANDELINGEN

6

VOETBAL- HANDELINGEN

Uitvoeren en volhouden
in het voetbalspel

MET BAL

- › Pingelen
- › Dribbelen
- › Schieten
- › Sliding
- › Etc.

ZONDER BAL

- › Vrijlopen
- › Jagen
- › Knijpen
- › Dekken
- › Etc.

SPEL- INZICHT

Onder andere:

- › Creativiteit
- › Intelligentie
- › Oriëntatie

WINNING MINDSET

Onder andere:

- › Persoonlijkheid
- › Mentale weerbaarheid

COMMU- NICATIE

Onder andere:

- › Afstemmen (verbaal en non-verbaal)

TECHNIEK

Onder andere:

- › Pingelen
- › Dribbelen
- › Schieten
- › Sliding

FYSIEK

Onder andere:

- › Kracht
- › Explosiviteit
- › Wendbaarheid

situaties (gegeven de taak en de omgeving) anders zal reageren. Op basis van de constant veranderende context van de wedstrijd zal de speler moeten kiezen voor een handeling. Zo ontstaan de voetbalhandelingen (passen, dribbelen, vrijlopen, dekken, et cetera). In beeld ziet dit er als volgt uit:

Door de vijf bouwstenen als uitgangspunt te nemen voor de talentherkenning en -ontwikkeling, geven we daar richting en inhoud aan. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat niet één van deze bouwstenen doorslaggevend of leidend kan zijn. Talentherkenning en -ontwikkeling binnen het voetbal is multidimensionaal; alle vaardigheden in het voetbal zijn van belang, en een speler kan tijdens het presteren zijn eventuele tekortkomingen bijvoorbeeld compenseren. Daarnaast is er ook nog een verschil in de mate waarin (op vroege leeftijd) vaardigheden te ontwikkelen, te verbeteren en te herkennen zijn.

We hebben deze bouwstenen als uitgangspunt genomen en afgezet tegen de huidige situatie op het gebied van talentherkenning en -ontwikkeling én de actuele problematiek op het gebied van de verdedigende, fysieke en mentale kwaliteiten van teams en spelers in de Eredivisie. Dit levert een probleemanalyse op, die de opmaat vormt voor de aanbevelingen die daarna zullen volgen.

1.2 Talentherkenning

Alle Nederlandse kinderen die gaan voetballen starten bij een amateurclub. Nederland is uniek in de wereld als het gaat om zijn verenigingsstructuur. De rol van de amateurclub waar onze spelertjes voor het eerst in aanraking komen met georganiseerd voetbal mag niet worden onderschat. Een veilige omgeving waar kinderen de eerste geheimen van de bal leren kennen is voor velen de start van jarenlange voetbalvreugde. Al snel worden de eerste talenten gezien door scouts van de BVO's.

Scouting is het identificeren en selecteren van potentiële topvoetballers in de jeugdopleiding. Talentherkenning is dus het ontdekken van jonge spelers die de potentie hebben om topvoetballers te worden. Iedere club heeft haar eigen manier van scouting. Bij een aantal clubs is helder beschreven waar naar gekeken wordt per leeftijdsgroep, bij andere clubs is vooral het 'oog van de meester' doorslaggevend. Binnen het voetbal is talentherkenning

“Ik kijk bij het scouten van spelers naar drie zaken: winnaarsmentaliteit, discipline en intelligentie. Ieder talent krijgt te maken met tegenslag, ik zoek naar spelers die daar het beste mee kunnen omgaan. Goed spel maakt spelers beter. De Nederlandse voetballer moet concreter worden in het zichzelf verbeteren en het willen winnen.”

– Arrigo Sacchi

een proces geworden waarbij het van belang is dat de beschikbare middelen (faciliteiten, trainer-coaches) worden ingezet op de spelers met de grootste potentie. Het talentherkenningsproces geschiedt doorgaans via een aantal scouts per regio. Dit zijn vaak vrijwilligers die op basis van een onkostenvergoeding wekelijks langs de velden lopen bij amateurclubs. Daarnaast creëren clubs via talentdagen de mogelijkheid voor zichzelf om spelers uit de regio in kaart te brengen, door het spelen van een aantal wedstrijden op de accommodatie van de BVO. Andere middelen die BVO's vaak inzetten bij talentherkenning zijn partnerverenigingen, voetbalscholen, stagetrajecten of het scouten bij wedstrijden van de KNVB in het kader van het Jeugdplan Nederland (zie kader 'Jeugdplan Nederland').

Talentvolle spelers die in een jeugdopleiding spelen, scoren beter op het snel kunnen schakelen ('cognitieve flexibiliteit'). Dit betekent dat ze snel kunnen schakelen van perspectief, waardoor ze hun beslissingsvaardigheid en probleemoplossend vermogen kunnen verbeteren. Daarnaast zijn ze in staat 'motorische responsen' te onderdrukken; ze kunnen hun acties snel onderbreken en op basis van nieuwe informatie een betere keuze maken. Ook dit zal hun beslissingsvaardigheid verbeteren. Daarnaast scoren ze beter op creativiteit dan voetballers die bij een amateurvereniging spelen (leeftijd 13-17 jaar). Ze scoren niet beter op de reactiesnelheid en het werkgeheugen. Talentvolle voetballers onderscheiden zich verder door een uitstekend 'selectief attentievermogen'; het vermogen om de juiste informatie uit een situatie op te pikken, om zo de juiste keuzes te maken en verstoringende 'ruis' te filteren. Deze zogenaamde executieve functies blijken uiteindelijk ook onderscheidend in het topvoetbal.

Onderzoek naar de factoren waarop de latere profs zich onderscheiden

van amateurs maakt gebruik van allerlei gestandaardiseerde tests. Hoewel veelbelovend, gebeurt de talentherkenning in het voetbal nog vaak binnen de context van een wedstrijd of training. De voetbalwereld zal in samenwerking met de wetenschap op zoek moeten blijven gaan naar meer potentiële voorspellers voor talent. De complexiteit van dit vraagstuk blijkt echter uit het feit dat er maar weinig goede modellen voorhanden zijn voor de beschrijving van talentherkenning, die geaccepteerd zijn in het voetballandschap. Door de in- en uitstroom van talent gezamenlijk beter te monitoren en deze spelers te testen op mogelijke talentvoorspellende kwaliteiten, kunnen we in de toekomst (nog) betere keuzes maken op het gebied van talentherkenning.

BVO's gaan de laatste jaren zorgvuldiger om met het maken van keuzes bij de instroom van talent in de opleiding. Zij proberen zo veel mogelijk informatie te verzamelen van hun aspirant-spelers, bijvoorbeeld over achtergrond en thuissituatie. Clubs zijn zich er steeds meer van bewust dat een goede talenteninstroom bepalend is voor een kwalitatief hoogwaardige uitstroom aan het einde van de jeugdopleiding. Het aanbieden van langere stagetrajecten en betere samenwerking met amateurclubs in de regio zijn andere manieren om meer kennis te vergaren over spelers, waardoor er betere keuzes gemaakt kunnen worden.

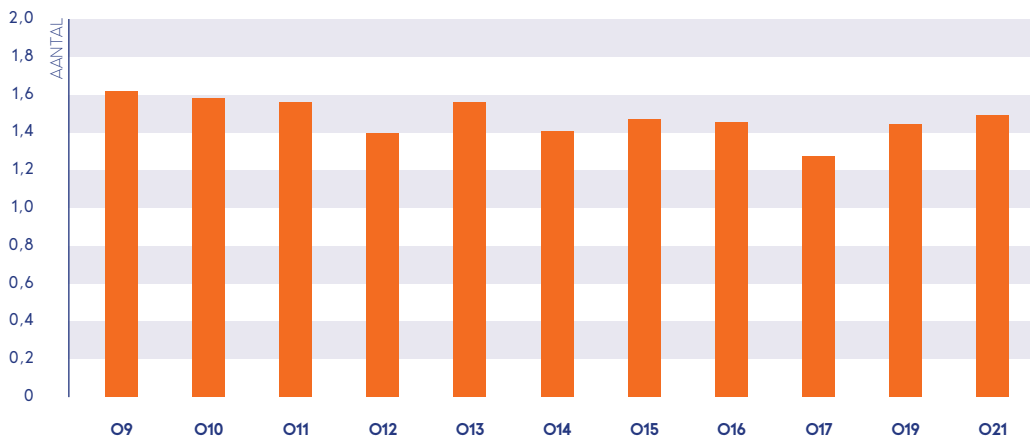
Talentherkenning bij kleinere amateurclubs vindt vooral plaats binnen de eigen club: de beste spelers spelen met de besten. De meeste amateurclubs hebben enige mate van selectiebeleid, gericht op het creëren van elftallen van zo veel mogelijk gelijkwaardig niveau. Bij de jongste jeugd gelden ook andere selectiecriteria, daar worden spelertjes vaak ingedeeld bij vriendjes. Grote amateurclubs scouten ook bij andere amateurclubs in de regio. Een trend van de laatste jaren is dan ook dat amateurspelers met talent sneller van club wisselen. Een amateurspeler is bereid zijn club te verlaten en te kiezen voor een club die opleidt op een hoger niveau. De gemiddelde leeftijd waarop talenten voor het eerst in een jeugdopleiding van een BVO terecht komen is tegenwoordig 9,2 jaar.

Jeugdplan Nederland

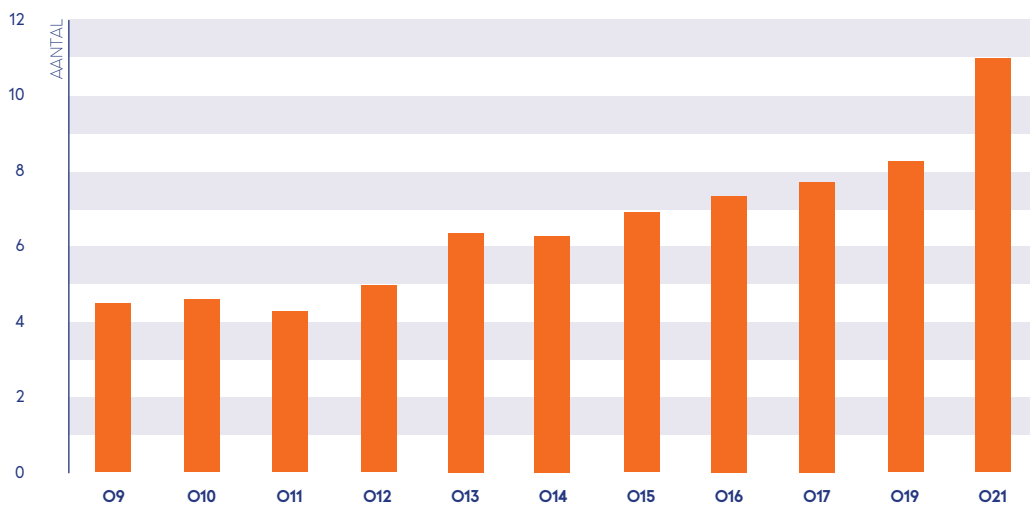
Het Jeugdplan Nederland (JPN) is een talentherkenningstraject van de KNVB met een tweeledige doelstelling: 1. een optimale doorstroom verzorgen van amateurspelers naar het betaald voetbal; en 2. een optimale doorstroom verzorgen van amateurspelers naar een hoger amateurniveau. Het Jeugdplan Nederland probeert hierbij complementair te zijn aan de opleidingen van de BVO's. Enerzijds door talentvolle amateurspelers een podium te bieden, anderzijds door in te spelen op veranderingen in het voetballandschap, bijvoorbeeld wanneer BVO-opleidingen voor bepaalde leeftijdsgroepen worden opgeheven. In ieder opleidingsgebied worden voetbalactiviteiten voor jeugdspelers georganiseerd. Het resultaat hiervan is dat in de seizoenen 2013 tot en met 2015 408 spelers zijn doorgestroomd naar het betaald voetbal.

	2013–2014		2014–2015	
	N	%	N	%
Totaal aantal spelers	694	100%	736	100%
Totaal aantal spelers stage bij BVO	287	41%	383	
Totaal aantal stage trajecten	–		477	
Totaal aantal spelers doorgestroomd naar BVO	160	23%	248	
Doorstroom op niveau	–			
Internationaal	–		58	24%
Nationaal	–		85	35%
Regionaal	–		99	39%
Lokaal	–		6	2%
Totaal aantal spelers doorgestroomd naar hoger AV	105	15%	64	9%
Totaal aantal spelers op hoger niveau	265	38%	312	43%

Infographic aantal wedstrijden en trainingen per week bij Nederlandse jeugdopleidingen van een BVO

Aantal wedstrijden per week

Aantal uren training per week

OVERIGE INFORMATIE

De resultaten zijn gebaseerd op een vragenlijst die is uitgestuurd naar alle jeugdspelers van een opleiding bij een BVO of vertegenwoordigend team. In totaal hebben 565 voetbaltalenten de vragenlijst ingevuld. Deze zijn later ingedeeld naar leeftijdscategorieën.

1.3 Het ontwikkelen van talent

Een Nederlands talent dat herkend is en gaat spelen en trainen in een jeugdopleiding van een BVO, gaat meer trainen naarmate hij ouder wordt. Het gaat om 4,5 uur training bij spelers tot onder 11, naar gemiddeld 8 uur per week training bij spelers onder 19. Er blijken tussen de jeugdopleidingen onderling vrij grote verschillen in trainingsuren te zijn. Op basis van de meest recente cijfers (het ECA-rapport uit 2012) blijken de BVO-opleidingen met de meeste trainingsuren wekelijks ongeveer evenveel trainingsuren te maken als bij Europese opleidingen gemiddeld gebruikelijk is. Talenten spelen in Nederland gemiddeld drie wedstrijden per twee weken, in alle leeftijdscategorieën. Bij de Europese topclubs ligt dat gemiddelde rond één wedstrijd per week.

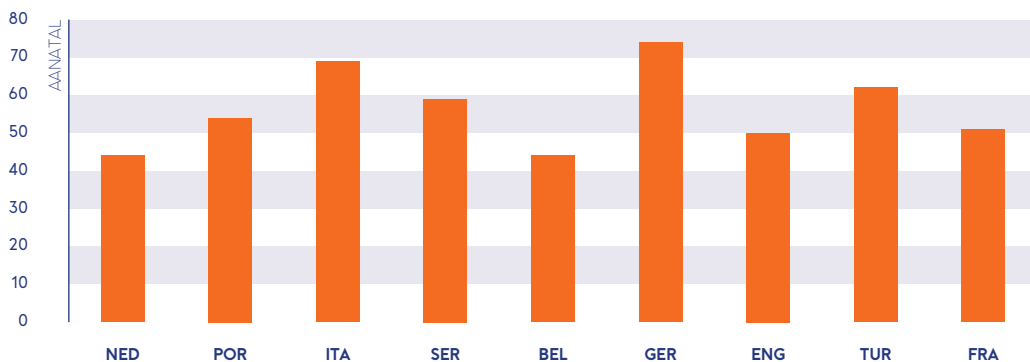
Er is ook gekeken wat Nederlandse talenten allemaal trainen. Binnen alle leeftijdsgroepen blijkt de focus te liggen op de bekende teamfuncties: aanvallen, verdedigen en omschakelen. Naarmate de spelers ouder worden, neemt de focus op het trainen van scenario's (trainen op een 1-0 achterstand, spelen met 10 man tegen 11) en de krachttraining toe. Ook blijkt dat spelers onder 14 vaak nog actief zijn in andere sporten. Vooral judo en atletiek zijn populair.

Vaker de beste tegen de beste

De ontwikkelingen die plaatsvinden op clubniveau zijn positief. De kampioen van de A-junioren Eredivisie en de O19-teams van de clubs die met hun eerste team meedoen aan de Champions League mogen deelnemen aan de UEFA Youth League. Deze Europese competitie voor O19-teams wordt als zeer waardevol ervaren door de clubs en spelers. Meer van dit soort wedstrijden, door bijvoorbeeld teams die meedoen aan de Europa League, zouden erg welkom zijn. Ook zijn er de laatste jaren initiatieven genomen om een aantal keer per jaar oefenwedstrijden te organiseren tussen Nederlandse en buitenlandse clubteams in de O19- en O17-leeftijden.

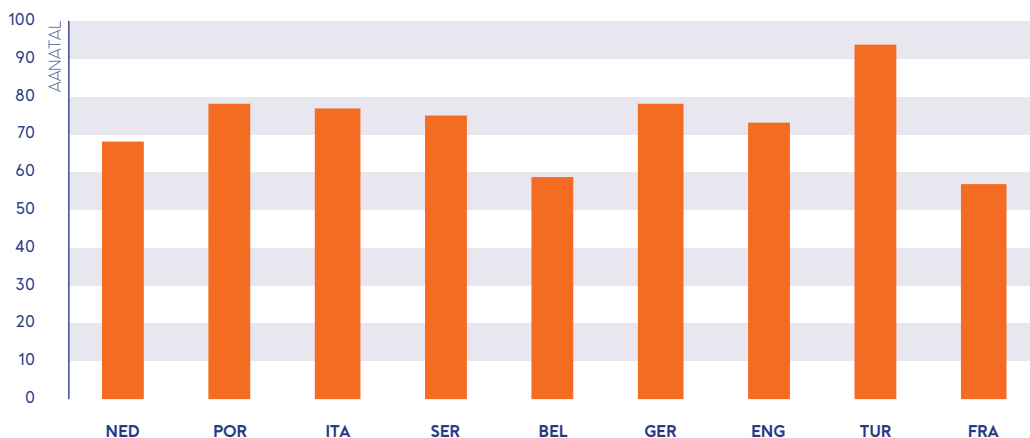
De beste spelers van Nederland komen een aantal keren per jaar bij elkaar bij wedstrijden en trainingen van de nationale teams. Met de leeftijdsgroepen O17, O19, Jong Oranje en het nationale A-team worden kwalificatiewedstrijden/-toernooien en eindtoernooien gespeeld. Dit is

Activiteiten nationale teams seizoen 2015/2016

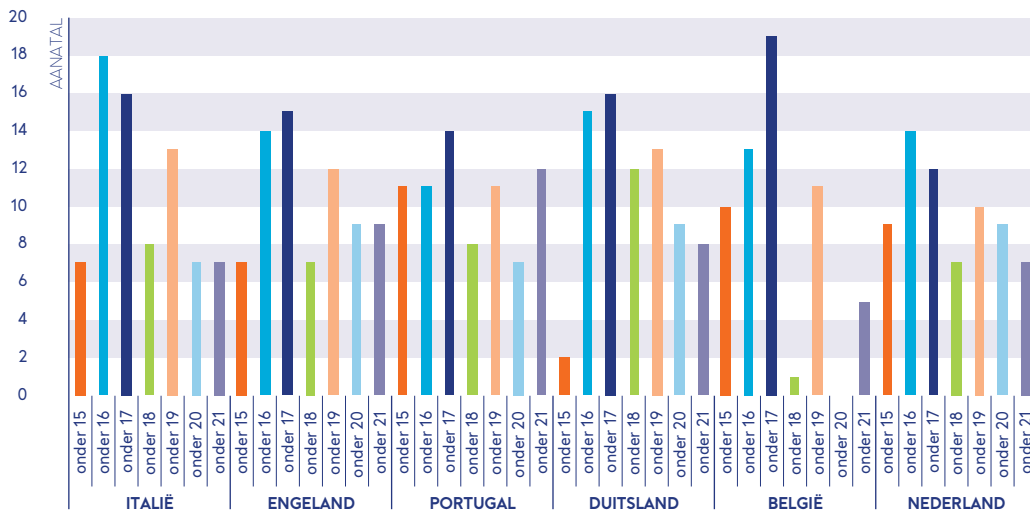
Activiteiten per bond

Servië / Turkije / Frankrijk: gebaseerd op seizoen 2012/2013

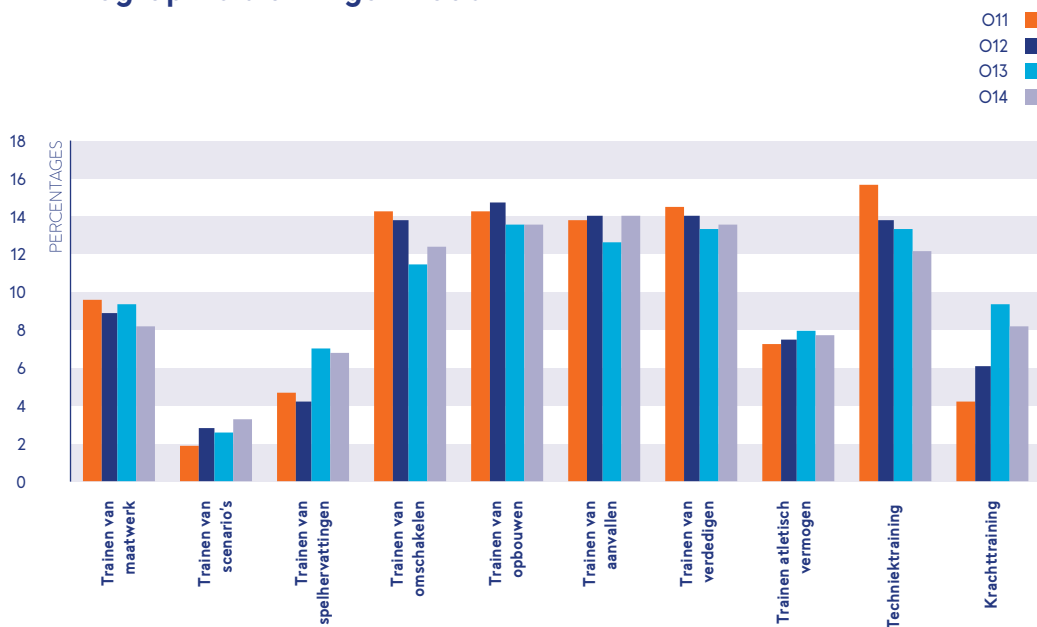
Wedstrijden per bond

België: geen O18 en O20 wedstrijden (O18 niet i.v.m. WKO17; O20 niet aanwezig)

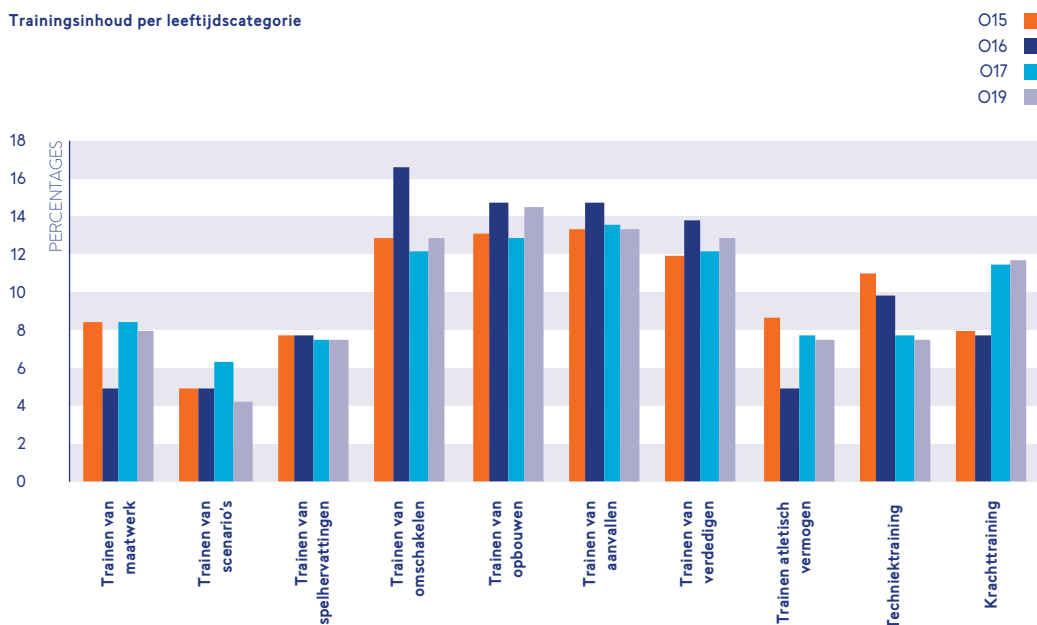

Aantal wedstrijden per leeftijdscategorie

Infographic trainingsinhoud

Trainingsinhoud per leeftijdscategorie

Trainingsinhoud per leeftijdscategorie

OVERIGE INFORMATIE

De resultaten zijn gebaseerd op een vragenlijst die is uitgestuurd naar alle jeugdspelers van een opleiding bij een BVO of vertegenwoordigend team. In totaal hebben 565 voetbaltalenten de vragenlijst ingevuld. Deze zijn later ingedeeld naar leeftijdscategorieën. Het vaakst wordt er getraind op de drie teamfuncties.

het hoogste podium, waar talenten in aanraking komen met de hoogste weerstand binnen hun leeftijdscategorie. Iedereen is ervan overtuigd dat wanneer we in deze leeftijdscategorieën de meest talenvolle spelers vaker bij elkaar brengen en hen onder begeleiding van specialisten veel hoogwaardige activiteiten kunnen aanbieden, dit bijdraagt aan een hoogwaardigere talentontwikkeling. De door verschillende internationale bonden ingevulde vragenlijsten gaven inzicht in de activiteiten die per leeftijdscategorie in het seizoen 2015/2016 werden georganiseerd voor de nationale jeugdspelers. Daaruit bleek dat de Nederlandse nationale jeugdspelers in het seizoen 2015/2016 slechts 44 keer bij elkaar kwamen voor activiteiten, zoals stagedagen en trainingen. In de andere onderzochte landen was dat gemiddeld 57 keer. Wanneer we kijken naar het aantal wedstrijden van alle teams, dan blijkt dat de Nederlandse spelers dit seizoen 68 wedstrijden hebben gespeeld. In de andere landen lag het gemiddelde op bijna 75 wedstrijden. Hierbij moet worden opgemerkt dat het aantal trainingen en wedstrijden afhankelijk is van eventuele plaatsing voor eindtoernooien. Daarnaast speelden de Belgen geen O18-wedstrijden wegens een eindronde voor jeugd onder 17, en beschikt België niet over een O20-team.

Fysieke ontwikkeling

Bij het merendeel van de BVO's wordt in de oudste jeugdgroepen getraind vanuit een periodiseringsmodel. De laatste jaren is er binnen deze periodisering extra aandacht gekomen voor het fysieke aspect in de ontwikkeling van spelers. Binnen de jeugdopleidingen is er een grote diversiteit in het aanbod van fysieke programma's. Frequentie en inhoud zijn zeer verschillend en ook op het vlak van begeleiding en faciliteiten zijn er grote verschillen. Een actuele ontwikkeling is het aanstellen van specialisten die in groepen of op individuele basis met spelers werken aan hun fysieke ontwikkeling.

Om ervoor te zorgen dat spelers de gevraagde belasting aankunnen, zijn een goede basis (atletisch vermogen) en het goed monitoren van deze belasting belangrijk. Ook extra aandacht voor voeding, herstel en de lifestyle van spelers is hierbij van groot belang. Hierdoor kunnen de grenzen worden opgezocht, zonder dat spelers geblesseerd raken.

Sommige BVO's hebben hiervoor nieuwe stafleden aangesteld, die vaak zijn overgekomen vanuit andere sporten. Andere BVO's hebben de fysieke ontwikkeling ondergebracht bij al bestaande programma's in de jeugdopleiding.

Winnaarsmentaliteit

Tijdens het voetbalcongres is veel gesproken over het begrip winnaarsmentaliteit; ook zouden spelers minder gepamperd moeten worden en meer eigen verantwoordelijkheid moeten leren nemen. "We leiden te weinig winnaars op", was een opmerking die vaak voorbijkwam. De vraag is wat we onder winnaarsmentaliteit verstaan. Uit gesprekken die met het werkveld zijn gevoerd blijkt dat vrijwel geen enkele BVO dit thema concreet beschreven heeft binnen het opleidingsprogramma en structureel aandacht besteedt aan dit onderdeel.

Intrinsieke motivatie en het nemen van eigen verantwoordelijkheid worden door het werkveld echter wel gezien als twee van de belangrijkste kwaliteiten voor spelers om zich door te ontwikkelen. Dit wordt onderbouwd door wetenschappelijke studies.

Om ervoor te zorgen dat we begrippen als 'winnaarsmentaliteit' en 'winnaar' beter kunnen benoemen en zodoende een plek kunnen geven binnen het opleiden van spelers, hebben we ervoor gekozen om te praten over een *winning mindset* – een afgeleide van de *growth mindset* die in de literatuur gebruikt wordt (zie pagina 84–85).

Om het begrip *winning mindset* betekenis te geven, moeten we aangeven wat hier in praktische zin mee wordt bedoeld. Voor de boeken *Winnen en Topposities* is onderzoek gedaan bij topspelers en topcoaches uit het Nederlandse voetbal. Wat beide onderzoeken samenbrengt is de vraag naar het al dan niet bestaan van een specifieke winnaarsmentaliteit (*winning mindset*), haar verschijningsvorm en de mogelijkheden (voor speler, ouders, trainers en eventuele begeleidingsstaf rond de speler) om haar positief te beïnvloeden.

Verschijningsvormen

In de huidige wetenschappelijke publicaties zien we twee typen mindsets die topsporters kunnen bezitten. Sommigen bezitten een *gefixeerde mindset*, waarin ze vermogens zien als gefixeerde eigenschappen. In deze zienswijze zijn talenten een gave: je hebt ze of je hebt ze niet. Andere sporters daarentegen hebben een *groei-mindset*. Zij geloven dat hun vermogens kunnen groeien en zich kunnen ontwikkelen. Met andere woorden: deze sporters zien talent als een potentieel dat ontwikkeld kan

worden door oefening. Zij focussen op het idee dat iedereen beter kan worden gedurende een bepaalde tijd.

Beïnvloedingsmogelijkheden

Het is opvallend dat verreweg de meeste topspelers *het verhogen van de weerstand* als de kritische succesfactor zien voor groei op alle terreinen. In staat zijn om onder grote druk te denken en handelen, oplossingen te bedenken en resultaat te boeken noemen zij de resultante van je moeten inspannen tijdens trainingen en wedstrijden met en tegen oudere en betere spelers.

Meer in algemene zin geldt:

- 1. Benadruk de maakbaarheid van het brein**

Met theoretische inzichten vanuit de neurowetenschappen kun je de mindset van spelers veranderen. Het brein is maakbaar en door het leveren van inspanning kun je nieuwe verbindingen maken. Mensen die veel moeten plannen ontwikkelen een groter plangedeelte in de hersenen, mensen die veel rekenen ontwikkelen een ander deel van de hersenen sterker. Het verdient aanbeveling rondom deze kennis workshops te organiseren en een instructievideo te maken over hoe het brein in staat is om te groeien als een spier.

- 2. Prijs de inzet in plaats van het resultaat**

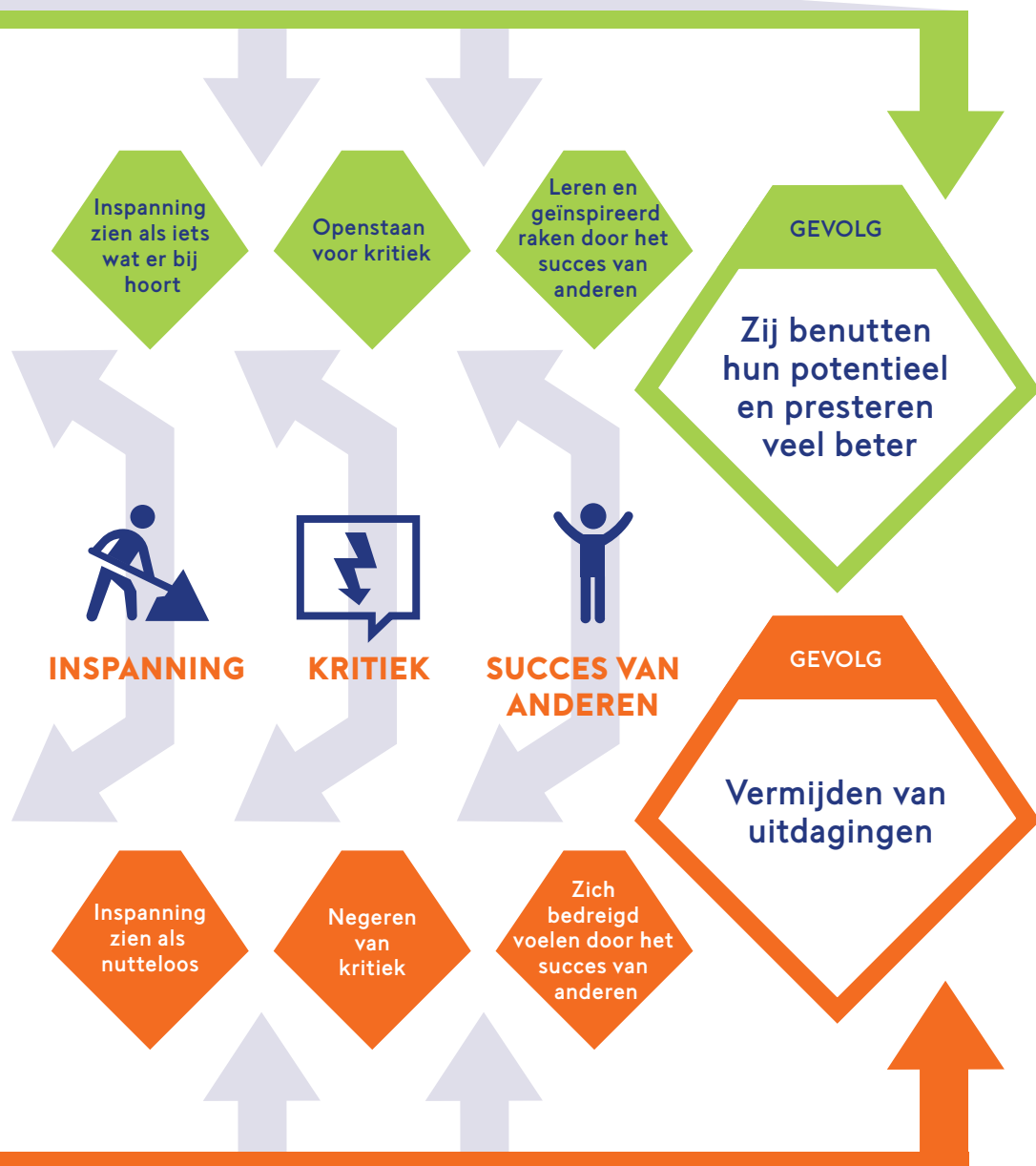
Waardeer en prijs het aangaan van uitdagingen, het ontwikkelen van nieuwsgierigheid, het leveren van inspanning en het overwinnen van obstakels. Positieve feedback werkt niet altijd even stimulerend. Complimenten, zoals het prijzen van iemands vaardigheden of kunde – “je bent slim”, “je bent balvaardig” –, kunnen er ook voor zorgen dat iemand falen gaat vermijden en minder gaat presteren. Het is belangrijk om niet te labelen, zelfs al is het een positief label. Complimenteer in plaats daarvan inzet: “je hebt hard gewerkt” of “je hebt goed nagedacht over hoe je deze wedstrijd aanpakt”. Het doel is dat men trots is op zijn inzet.

- 3. Stimuleer een positief zelfbeeld**

Uit onderzoek leren we dat een positief zelfbeeld een helpende factor is in het ontwikkelen van een groei-mindset.

S GEVOLG...

VOLG...

4. Stel doelen op het gebied van 'mastery' in plaats van 'performance'

Het stellen van *mastery*-doelen (focus op skills) zorgt ervoor dat men zich uitgedaagd voelt, assertiever is en beter presteert dan bij het stellen van *performance*-doelen (goed presteren, fouten vermijden).

5. Zorg dat coaches zelf ook een groei-mindset hebben

Trainers en coaches die zelf een groei-mindset hebben, geloven meer in de groeimogelijkheden van spelers. Zij stimuleren eerder het leveren van inspanning en doorzettingsvermogen, hetgeen een positief effect heeft op de prestaties. Voor deze trainer-coaches is leren een vorm van samenwerking, waarbij zij een grote verantwoordelijkheid hebben om het leerproces te sturen, stimuleren en motiveren. Zij zijn meer toegewijd aan het vinden van een manier om groei in het leerproces te laten plaatsvinden.

6. Voer een groei-mindset/prestatie-evaluatiesysteem in

Instrueer trainer-coaches, in woord en in beeld, om bij te houden hoe de skills van alle spelers zich ontwikkelen en hoe zij, in moeite, inzet en prestatie, reageren op oefening en feedback.

Door de *winning mindset* te beschouwen als een van de vijf bouwstenen, geven we aan hoe belangrijk wij de vaardigheden vinden die hieraan ten grondslag liggen. We realiseren ons dat deze bouwsteen een plek zal moeten krijgen in de dagelijkse voetbalpraktijk. Net als bij de andere bouwstenen vindt de uiteindelijke toetsing van een *winning mindset* plaats op het veld!

Aandacht voor verdedigen

Vanuit gesprekken die gevoerd zijn met jeugdtrainers en experts zoals Jaap Stam, Ronald Spelbos, André Ooijer en Martin Jol komt een aantal inhoudelijke zaken naar voren op het gebied van verdedigen. Als we tijd besteden aan het verdedigen in de jeugdopleidingen, dan betreft dit vaak het één tegen één-verdedigen, in verschillende vormen. Ook wordt er bij de meeste BVO's getraind op de samenwerking in een linie. Als we praten over de samenwerking binnen een linie in combinatie met een andere linie (bijvoorbeeld tussen de laatste linie en het middenveld), dan is hier te weinig aandacht voor. Vaardigheden als onderlinge coaching, de samen-

werking van spelers in zones op het veld en het bewaken van de onderlinge afstanden zijn aspecten die beter ontwikkeld zouden kunnen worden. Andere belangrijke kwaliteiten die door meerdere experts genoemd worden zijn het oriënteren en anticiperen op situaties. Vaak staan spelers verkeerd opgesteld, waardoor de situatie – in verdedigend opzicht – al onnodig moeilijk wordt. Door de situatie beter in te schatten en te anticiperen op wat medespelers en tegenstanders doen, kunnen veel situaties al in een vroegtijdig stadium verdedigend opgelost worden.

Ook de ruimte die wij binnen het verdedigen laten aan tegenstanders is internationaal anders dan in Nederland, geven de experts aan. Waar wij in Nederland soms goed in positie komen, maar vlak bij de tegenstander inhouden, wordt er op een hoger niveau doorverdedigd op de tegenstander met de bal, die hierdoor minder tijd heeft en gedwongen wordt een keuze te maken, of eerder een fout maakt. Ook hebben andere spelers in het team last van het gebrek aan druk op de bal, waardoor zij ook noodgedwongen meer ruimte weg moeten geven. Ook vraagt dit qua voetenwerk, kracht, explosiviteit en het volhouden hiervan veel meer van spelers dan wij nu vragen. Meer kennis bij onze Nederlandse jeugdtrainers over goed samen en individueel verdedigen en dit de hele wedstrijd volhouden zou sterk bijdragen aan de ontwikkeling van onze talenten, is de mening van de geraadpleegde experts.

Natuurlijk staat verdedigen niet op zich. Willen we onze kwaliteit van verdedigen verbeteren, dan zullen we moeten nadenken over ons aanvalsspel. Bijvoorbeeld door minder positiegebonden aan te vallen, waardoor er meer positiewisselingen plaatsvinden. Door talenten te laten trainen tegen oudere leeftijdsgroepen, of door hen samen met andere grote talenten te laten trainen, kan de noodzaak om samen goed te verdedigen verhoogd worden.

Ook uit onderzoek blijkt dat wij minder goed verdedigen. Er is gekeken naar de schotlocatie van alle doelpogingen tegen, uit groepswedstrijden van Nederlandse clubs in de Champions en Europa League in de afgelopen drie seizoenen. Ten opzichte van de andere clubs uit de groepsronde van deze toernooien presteren de Nederlandse clubs slecht: ze krijgen over het algemeen veel grote kansen tegen in de wedstrijden op internationaal topniveau. Door naast het aantal doelpunten tegen ook te kijken naar de

kwaliteit van doelpogingen tegen, kregen we een beter beeld van hoe goed de kansen van de tegenstanders waren in de groepswedstrijden tegen Nederlandse teams. Deze analyse liet zien dat Nederlandse teams veel goede kansen tegen krijgen in Europese wedstrijden, wat een indicatie kan zijn voor het slecht verdedigen van onze teams, met name in de eindfase – in en rond het zestienmetergebied.

Bij BVO's blijkt in trainingen structureel minder tijd te worden besteed aan verdedigen dan aan de andere teamfuncties. De meeste tijd wordt besteed aan de teamfunctie aanvallen: vooral in de leeftijdscategorie onder 9 tot en met onder 13 is het verschil met de aandacht voor de andere teamfuncties groot. Aan de teamfunctie 'omschakelen' wordt vanaf onder 14 meer aandacht besteed. De voetbaltalenten die over deze verdeling ondervraagd zijn geven ook aan dat de verdeling tussen aanvallen en verdedigen niet gelijk is. De meeste talenten geven aan dat de focus vooral (meer dan 50 procent van de trainingstijd) op aanvallen ligt.

1.4 Doorstroom bedrijfstak betaald voetbal

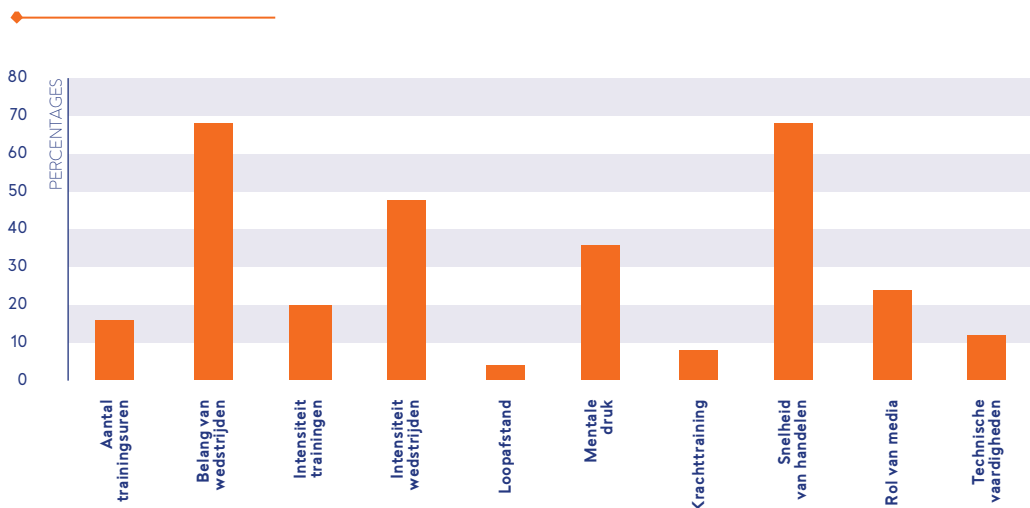
Na het selecteren van talent is de doorstroom de belangrijkste graadmeter voor het rendement. Met andere woorden: hoeveel van de aangewezen beste spelers op een bepaalde leeftijd halen ook het hoogst haalbare: het betaald voetbal?

Om profvoetballer te worden is het belangrijk dat het talent deel uit mag maken van een jeugdopleiding bij een Betaald Voetbal Organisatie (BVO). Binnen deze jeugdopleiding krijgt het talent de kans zich te ontplooiën en wordt getracht om de potentie verder te ontwikkelen. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer tien procent van de spelers die ooit in een Nederlandse jeugdopleiding hebben gevoetbald het profvoetbal haalt. Iedere BVO tracht een zo hoog mogelijk rendement te halen. Op dit moment zijn er geen eenduidige rendementscijfers voorhanden, wat het daadwerkelijke rendement van BVO's onduidelijk maakt.

Waar binnen de jeugdopleiding vaak het opleiden van het individu centraal staat, gaat het bij het eerste team om het resultaat van de eerstvolgende wedstrijd. Waar talenten in de jeugdopleiding gewend waren om wekelijks

te spelen, ontstaat vaak de situatie dat zij bij het eerste elftal minder aan spelen toekomen. Het is belangrijk om de speler in deze fase een programma aan te bieden dat hem helpt om zich door te ontwikkelen.

Uit onderzoek blijkt dat de huidige doorontwikkeling vanuit de jeugdopleiding naar het eerste elftal bij elke club anders georganiseerd is. Er zijn BVO's waar een aangepast (op maat gesneden) belastingsprogramma wordt aangeboden; dat wordt door de talenten als positief ervaren. Een aantal spelers zoekt daarnaast nog extra begeleiding in de vorm van krachttraining. Het grootste verschil dat door talenten wordt ervaren, is het verschil in snelheid van handelen tussen de jeugd en het eerste elftal. Daarnaast ervaren de spelers het belang, de intensiteit en de mentale druk bij de wedstrijden van het eerste elftal als groot verschil met de jeugdopleiding.

Respons van spelers die aangeven wat de grootste verschillen zijn tussen het 1e elftal en de jeugdopleiding

Jong debuteren

Nederland is ook een echt opleidingsland als we kijken naar het aantal zelf opgeleide spelers in de A-selecties: gemiddeld genomen speelt in de Eredivisie één op de vijf spelers voor de club die hem heeft opgeleid (hij heeft tussen 15 en 21 jaar minimaal drie seizoenen voor de club gespeeld). Dit is vergelijkbaar met de Spaanse Primera Division.

De gemiddelde leeftijd waarop Nederlandse spelers debuteren (in binnen- en buitenland) is 17,5 jaar. Er debuteren nu gemiddeld bijna twee spelers per club per seizoen. In geen van de (top 5) Europese topcompetities ligt het aantal debutanten zo hoog en nergens krijgen ze zo veel speelminuten als bij ons.

B Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning

1. "BETER SCOUTEN EN HERKENNEN VAN TALENT"

PROBLEEM:

We selecteren niet altijd de spelers met de meeste potentie. Scouts hebben niet de beschikking over informatie die belangrijk is bij het herkennen van talenten, zoals geboortemaand, voetbalervaring, biologische leeftijd, omgeving/achtergrond van een speler en het leer- vermogen.

AANBEVELING:

Met de inzet van specialisten inzicht krijgen in de relevante leeftijds- specifieke talentenparameters in een op te zetten talentvolgsysteem, om nog objectiever talenten te kunnen identificeren (zie ook de voet- balmonitor in hoofdstuk 9: Algemene aanbevelingen "*Winnaars van Morgen*").

ACTIES:

- KNVB: opzetten van een talentvolgsysteem, als onderdeel van een voetbalmonitor;
- KNVB: aanstellen van een specialist op het gebied van talentherken- ning en -ontwikkeling;
- BVO's: bindende overeenkomst over het afstaan van spelers en staf voor trainingen en wedstrijden.

PLANNING:

Start in september 2016.

2. "MEER WEDSTRIJDEN EN TRAININGEN OP HET SCHERPST VAN DE SNEDE"

PROBLEEM:

Talenten komen te weinig in aanraking met de hoogste voetbalweerstand in hun eigen leeftijdscategorie.

AANBEVELING:

Organiseer meer trainingen en wedstrijden met de nationale jeugdselecties O15 tot en met O19 en meer internationale wedstrijden op clubniveau. Door vaker wedstrijden en trainingen te organiseren waar spelers in aanraking komen met het hoogste nationale en internationale niveau, creëren we ook de hoogste voetbalweerstand voor deze toptalenten.

ACTIES:

- KNVB: het organiseren van meer trainingen en wedstrijden voor de nationale jeugdselecties O15 tot en met O19;
- Het organiseren van trainingsstages (tweedaagse) bovenop het bestaande programma's O15 tot en met O19;
- BVO's: het afstaan van spelers en staf voor trainingen en wedstrijden;
- KNVB en BVO's: het samen beïnvloeden van nationale en internationale stakeholders voor het organiseren van een Europees toernooi O19 voor clubs die actief zijn in de Europa League.

PLANNING:

Start in september 2016.

3. "BETERE BRUG TUSSEN JEUGDOPLEIDING EN EERSTE ELFTAL"

PROBLEEM:

Bij veel BVO's ontbreekt de optimale situatie voor jonge spelers om zich door te ontwikkelen als ze aansluiten bij het eerste elftal. Vooral voor spelers die wat meer tijd nodig hebben om zich door te ontwikkelen is deze fase cruciaal.

AANBEVELING:

Maak een stafid verantwoordelijk voor een optimale aansluiting en doorontwikkeling van deze talenten bij de A-selectie.

ACTIES:

- BVO's: deze functie opnemen in de taakomschrijving van een stafid;
- KNVB: deze functie opnemen in opleidingen van de KNVB Academie, TC1-CBV;
- KNVB: ontwikkelt ter verdieping een module voor deze brugfunctie.

PLANNING:

Start in 2016/'17, mogelijke uitrol in 2017/'18.

4. "PARAMETERS VAN (TOP)WEDSTRIJDEN VASTSTELLEN"

PROBLEEM:

Er zijn onvoldoende gegevens voorhanden over wat topwedstrijden op voetbaltechnisch en fysiek terrein van spelers per leeftijdscategorie vragen. Bij een aantal BVO's wordt deze informatie wel verzameld, maar het ontbreekt aan een uniforme werkwijze en kennisdeling. Dit staat een optimale en gerichte ontwikkeling van de Nederlandse spelers en teams in de weg.

AANBEVELING:

Op uniforme wijze testen en meten van nationale en internationale wedstrijden en spelers om per leeftijdscategorie parameters vast te stellen die gebruikt kunnen worden bij de team- en talentontwikkeling op club- en nationaal niveau. Het gaat hierbij om voetbaltechnische en fysieke data.

ACTIES:

- KNVB: specialistenteam (opgericht in 2015 na het voetbalcongres) voortzetten dat de fysieke en voetbaltechnische parameters in kaart brengt;
- KNVB en BVO's: ontwikkelen van een gezamenlijke dataverzamelingsmethode (zie hoofdstuk 9: Generieke aanbevelingen "Winnaars van Morgen");
- BVO's: wedstrijden spelen op de KNVB Campus voor dataverzameling. KNVB: nationale teams testen op de Campus.

PLANNING:

Start september 2016.

5. "HOGERE EISEN STELLEN AAN FYSIEKE ONTWIKKELING TALENTEN"

PROBLEEM:

Spelers in het Nederlands betaald voetbal debuten op jongere leeftijd en moeten dus ook op steeds jongere leeftijd voldoen aan de eisen die gesteld worden op het hoogste niveau. Tegelijkertijd wordt door het werkveld aangegeven dat Nederlandse clubs (jeugdopleidingen) meer aandacht moeten besteden aan fysieke ontwikkeling.

AANBEVELING:

Bevorder dat spelers, door een meer individuele benadering, op een hoger niveau en met een hogere intensiteit kunnen spelen/trainen zonder geblesseerd te raken. Verbeter daarvoor het atletisch vermogen van de spelers en verhoog de belasting in de jeugdopleiding daar waar mogelijk, met daarbij ook meer aandacht voor herstel, voeding en lifestyle.

ACTIES:

- KNVB en BVO's: zie specialistenteam aanbeveling 4; deze zal input leveren aan BVO's en de KNVB-opleidingen;
- BVO's: implementatie van deze input in de jeugdopleidingen.

PLANNING:

Reeds gestart.

6. "STRUCTURELE AANDACHT VOOR WINNING MINDSET"

PROBLEEM:

Er is bij het scouten en opleiden van talenten te weinig aandacht voor kwaliteiten als het nemen van eigen verantwoordelijkheid, intrinsieke motivatie, het stellen van persoonlijke doelen, grenzen overgaan om je doel te bereiken, zelfreflectie en het kunnen omgaan met tegenslag en kritiek. Dit zijn doorslaggevende succesfactoren voor spelers om zichzelf door te ontwikkelen. Daarnaast wordt de omgeving rondom de speler – denk aan de ouders en zaakwaarnemers, waarbinnen talenten keuzes moeten maken – steeds complexer.

AANBEVELING:

Er moet structurele aandacht komen voor een *winning mindset* in de jeugdopleidingen. Aanleg en trainbare factoren die samenhangen met de *winning mindset* moeten daarvoor worden uitgediept.

ACTIES:

- BVO's: *winning mindset* als bouwsteen opnemen in de programma's van de jeugdopleidingen;
- KNVB en BVO's: opzetten van een platform *winning mindset*;
- KNVB: *winning mindset* opnemen in opleidingen van de KNVB Academie.

TOELICHTING:

In het platform *winning mindset* zullen clubs, KNVB en expertise van buiten het voetbal samenkomen voor een verdere uitwerking van het begrip *winning mindset*. Ook zullen zij komen met voorstellen richting BVO's en KNVB op het gebied van scouting en trainbare factoren die samenhangen met de *winning mindset*.

PLANNING:

- *winning mindset* als bouwsteen opnemen in de programma's van de jeugdopleidingen;
- platform *winning mindset* start in september 2016, eerste conclusies volgen in mei 2017.

7. "OPTIMALE AANDACHT VOOR VERDEDIGEN"

PROBLEEM:

Er is te weinig aandacht, kennis en ervaring op het gebied van verdedigen. Veel jeugdtrainers hebben te weinig kennis van verdedigen, waardoor de eisen die worden gesteld aan de spelers vaak te laag liggen. Ook in trainingssituaties wordt van spelers niet het uiterste op verdedigend gebied – topverdedigen – gevraagd.

AANBEVELING:

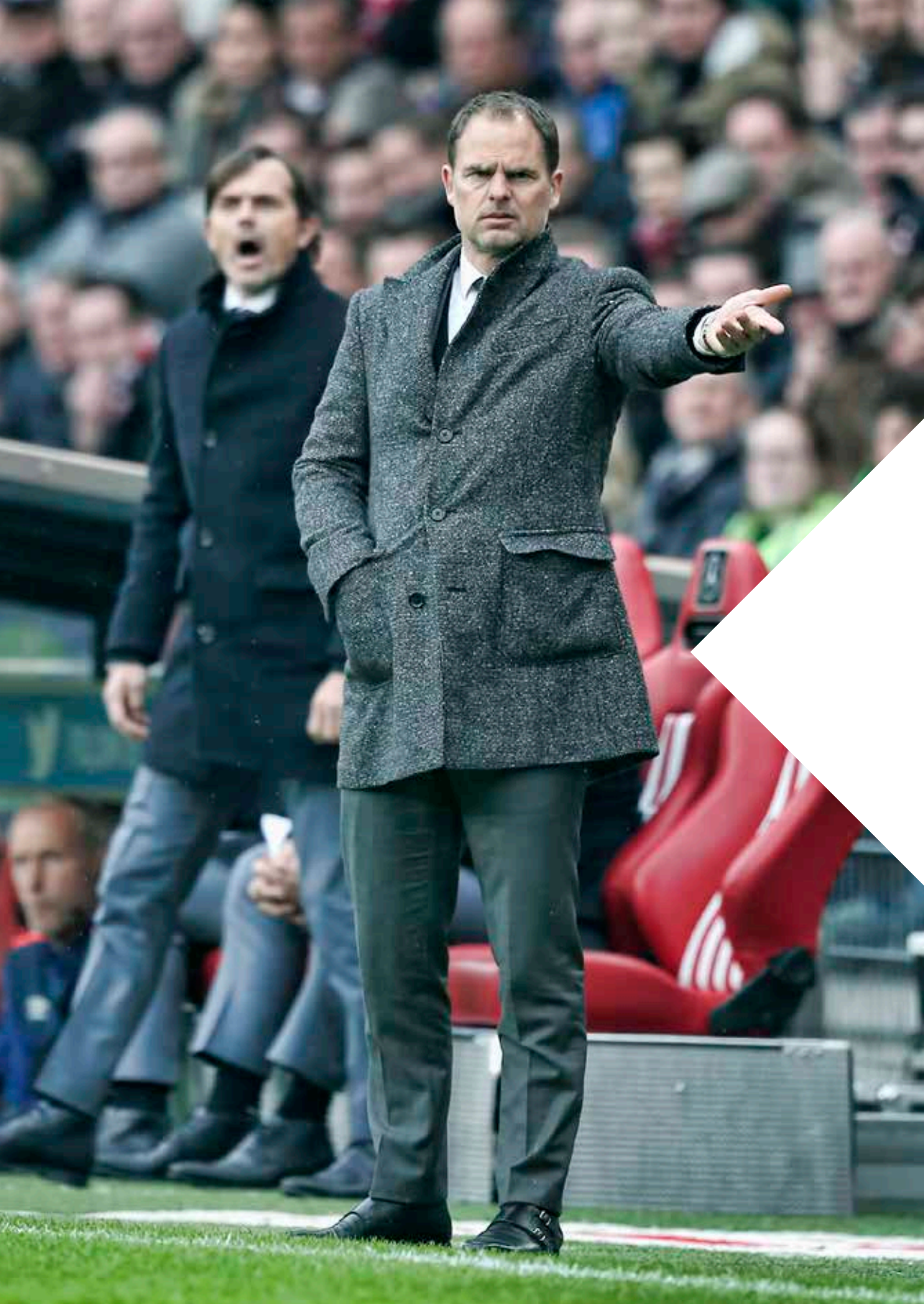
Meer kennis op het gebied van verdedigen beschikbaar stellen aan jeugdtrainers, en er meer aandacht aan besteden tijdens trainingen en wedstrijden. Zo komt hoogwaardiger kennis beschikbaar en komt er meer aandacht voor verdedigen op individueel en teamniveau.

ACTIES:

- KNVB en BVO's: samen met specialisten kennis op het gebied van de teamfunctie verdedigen bundelen en delen met de hoofden van de jeugdopleidingen;
- KNVB: deze kennis opnemen in de opleidingen van de KNVB Academie. Dit wordt verder uitgewerkt in aanbeveling 1 van het focusgebied 'de trainer-coach';
- BVO's: meer en betere aandacht voor verdedigen op trainingen. Daarbij vindt kennisdeling binnen de club plaats, van het eerste team richting jeugdopleiding.

PLANNING:

Start in september 2016, eerste conclusies volgen in mei 2017 ♦

7

Hoofdstuk 7

FOCUSGEBIED: DE TRAINER – COACH

A. Huidige situatie

B. Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning

Het focusgebied 'de trainer – coach' betreft een doorvertaling en uitwerking van de negen speerpunten die raken aan de competenties van de trainer – coach in het betaald en amateurvoetbal en de opleidingen die ze daartoe moeten doorlopen.

Die negen speerpunten zijn:

1. **Vasthouden aan eigen voetbalcultuur, met meer focus op winnaarsmentaliteit.** Leren presteren en leren winnen moet een belangrijker deel uitmaken van de jeugdopleiding.
2. **Clubs en spelers moeten bewuster omgaan met fysieke ontwikkeling.** We kijken in de regel goed naar het technische en tactische aspect, maar hebben vaak te weinig aandacht voor de fysieke ontwikkeling.
3. **Scouts opleiden om ook de fysieke en mentale aspecten van spelers beter te leren herkennen.** We kijken in de regel goed naar het technische en tactische aspect, maar hebben vaak te weinig aandacht voor de fysieke ontwikkeling.
4. **Diversiteit van de trainersstaf.** Trainers en coaches moeten elkaar aanvullen bij het opleiden van een individu en team.
5. **Kwaliteit van de jeugdtrainers moet omhoog.** De jeugdtrainers staan aan de basis van de opleiding en het opleiden van spelers.
6. **Ook bij het eerste elftal gaat de opleiding door.** Blijven doorontwikkelen van spelers nadat ze zich hebben aangesloten bij de A-selectie.
7. **Cursussen meer op maat.** De cursussen voor trainer – coach laten aansluiten op de behoeften en ambities van clubs en trainer – coaches.
8. **Hogere eisen stellen aan verdedigen.** Meer aandacht besteden aan de teamtaak verdedigen in wedstrijden en trainingen en meer aandacht besteden aan de individuele ontwikkeling van verdedigers.
9. **Meer eigen verantwoordelijkheid.** Meer verantwoordelijkheid geven aan spelers bij het ontwikkelen van hun kwaliteiten, binnen en buiten het veld.

Hoe kunnen deze speerpunten worden doorvertaald in de opleidingen van trainer – coaches, van welk niveau dan ook, zodanig dat deze opleidingen op een hoger niveau worden gebracht? Dat is de centrale vraag in dit focusgebied.

Net als bij de overige focusgebieden vormt (wetenschappelijk) onderzoek zo veel mogelijk het fundament voor deze doorvertaling, met als voortdurend aanwezige omgevingsfactoren de specifieke Nederlandse voetbalcultuur en de algemeen maatschappelijke ontwikkeling.

Onder 'Huidige situatie' (A) worden kwaliteit en kenmerken van de opleidingen besproken vanuit drie gezichtspunten: de KNVB, als verantwoordelijke voor de opleidingen, het betaald voetbal (BVO) en het amateurvoetbal (AV).

'Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning' (B) volgt een inventarisatie en analyse van alle problemen en knelpunten in de opleiding en ontwikkeling van de trainer-coach. Ook leest u welke concrete wijzigingen in de opleiding tot trainer-coach worden voorgesteld en hoe en wanneer deze in praktijk kunnen worden gebracht.

Onder 'Acties' en 'Planning' leest u welke organisatie c.q. voetbalafdeling actie onderneemt, en op welke termijn.

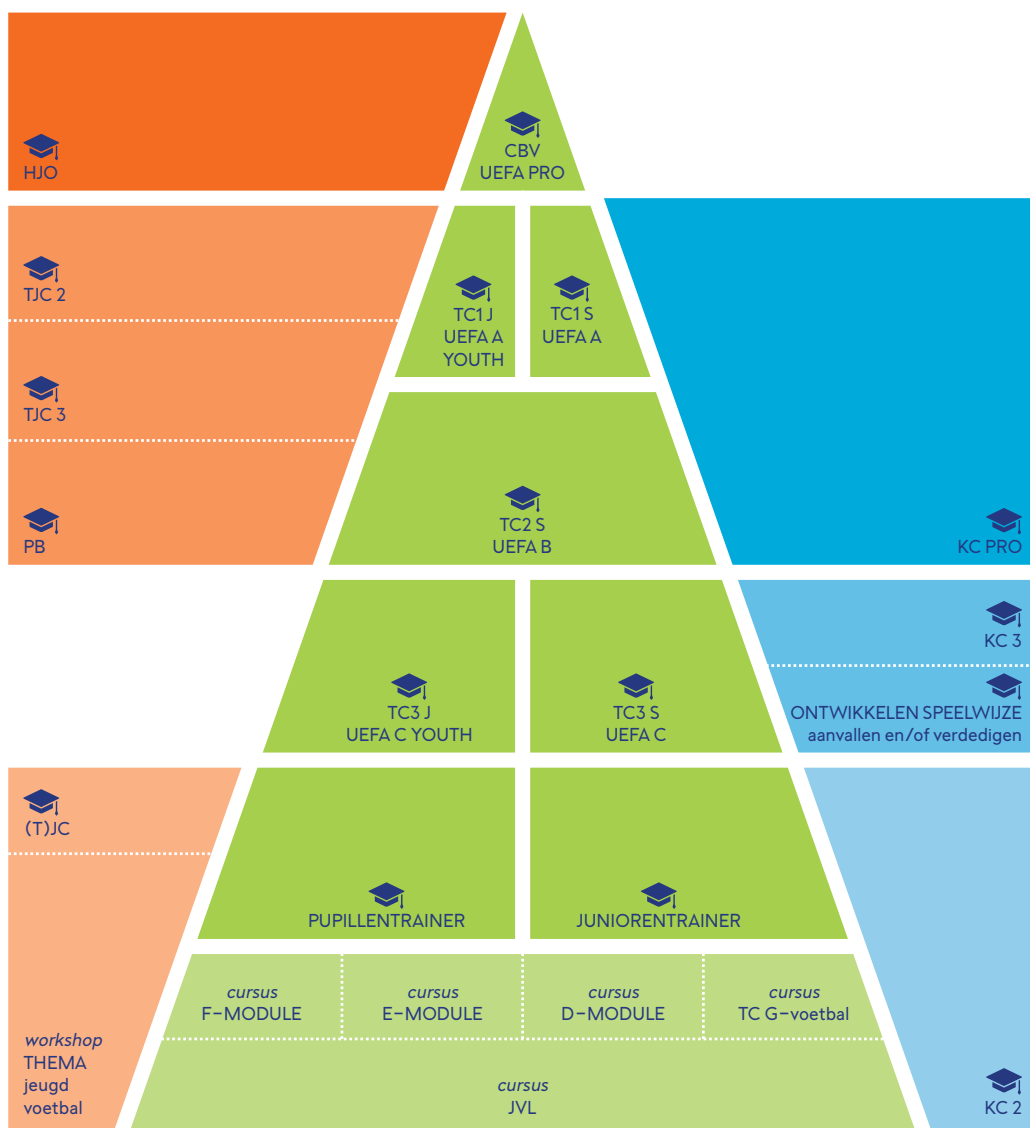
A Huidige situatie

De trainer-coach vervult een essentiële en centrale rol in het voetbal. Hij draagt niet alleen zorg voor het spelplezier en de motivatie van de spelers/speelsters die aan hem zijn toevertrouwd, maar ook voor hun voetbaltechnische en tactische ontwikkeling. Die brede verantwoordelijkheid brengt met zich mee dat aan de opleiding tot trainer-coach, op welk niveau dan ook, strenge en hoge eisen mogen worden gesteld.

Regie bij KNVB

In Nederland vallen de trainer-coachopleidingen onder het alleenrecht van de KNVB, hetgeen betekent dat alleen de nationale voetbalbond deze opleidingen mag aanbieden. De KNVB bepaalt dus, daartoe verplicht door FIFA en UEFA (dat sinds 1998 de trainersopleidingen van de KNVB Academie erkent en certificeert), aan welke eisen voetbalcoaches en -trainers in Nederland moeten voldoen. In Nederland mogen CIOS en ALO weliswaar TC2- en TC3-opleidingen aanbieden, maar de KNVB bepaalt de criteria en certificeert.

OPLEIDINGSPYRAMIDE

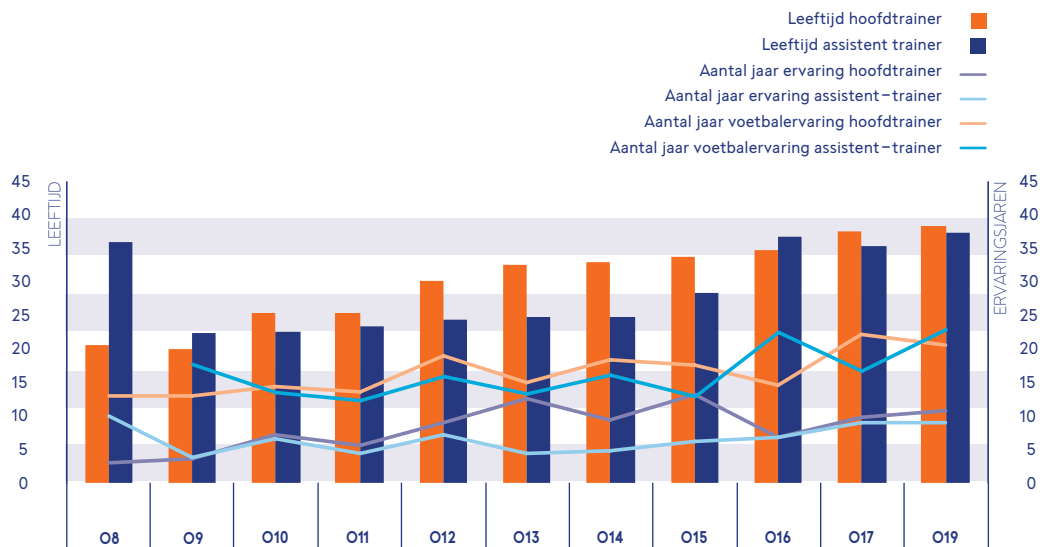

Jaarlijks leidt de KNVB Academie honderden trainers op in het amateurvoetbal en enige tientallen in het betaald voetbal. In 2001 introduceerde Louis van Gaal als bondscoach van de KNVB een Masterplan voor de ontwikkeling en herstructurering van het Nederlandse voetbal. Dat masterplan was goeddeels een kopie van de Franse aanpak die in 1998 en 2000 leidde tot een wereld- en Europese titel voor dat land. Op grond van dat plan werd de certificering van BVO-jeugdopleidingen geïntroduceerd, om de kwaliteit van die opleidingen te borgen en te verbeteren. In 2012/2013 is dit certificeringssysteem bij wijze van kwaliteitsimpuls vervangen door een nieuw K&P (Kwaliteit en Performance) Programma voor jeugdopleidingen.

De KNVB-opleidingen langs de meetlat

- *De KNVB-opleidingen kenmerken zich door een duidelijke, eenduidige visie op opleiden en leren. Sterke en door de cursisten gewaardeerde onderdelen van die visie zijn: de handelingstheoretische basis, het leren in de praktijk, planmatig werken, periodiseren en teamtactisch handelen.*
- *Competenties en kwalificaties zijn op alle niveaus omschreven in strakke en heldere profielen. Er worden opleidingen geboden voor een diversiteit aan doelgroepen: pupillen, junioren, senioren, keepers, G-voetbal. De opleidingen zijn opgebouwd rond drie didactische leerlijnen: training geven, coachen van wedstrijden en begeleiding.*
- *De opleidingen zijn voornamelijk technisch en tactisch van aard. De basis hiervoor wordt gevormd door de sterke (handelingstheoretische) gerichtheid op voetbal en leren voetballen, die tevens in sterke mate de selectie van docenten bepaalt. Er wordt slechts in beperkte mate specifiek aandacht besteed aan de mentale ontwikkeling van spelers, alsmede aan de ontwikkeling van zelfmanagement en zelfverantwoordelijkheid.*
- *Alleen voor het specialisme keeperscoach bestaat een aparte, UEFA-gecertificeerde opleiding. Voor andere linies en liniespecialismen is er geen opleiding bij de KNVB. Een belangrijke lacune gezien het feit dat er in de praktijk van het moderne (prof)voetbal steeds duidelijkere eisen worden gesteld aan voetballers per positie en linie, en dat veel grote clubs inmiddels trainers hebben aangesteld voor aparte linie- of positietraining.*

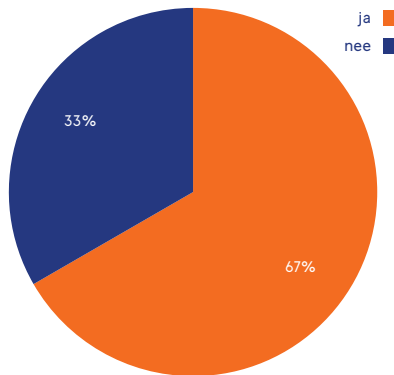
Infographic kenmerken hoofd- en assistent-trainer jeugdopleiding BVO

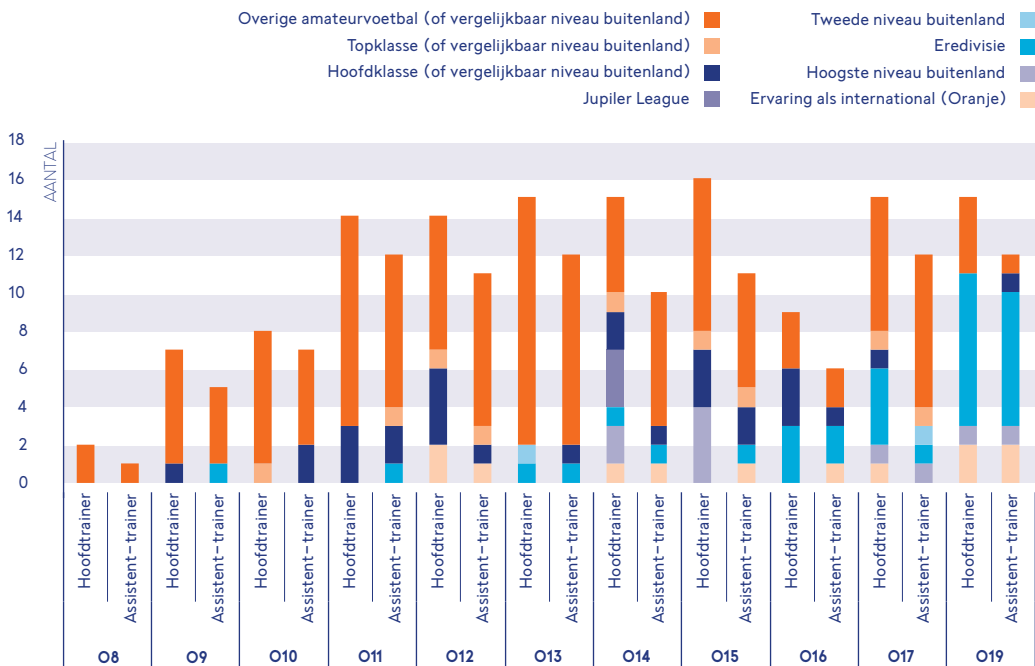
Leeftijden en jaren ervaring

Opleidingen en aanstellingen (parttime/fulltime)

Krijgen jeugdspelers (qua leeftijd) die in het eerste elftal spelen extra ondersteuning vanuit de BVO?

Niveau van de hoofd- en assistent trainer als voetballer

OVERIGE INFORMATIE

De linker as in de figuren komt overeen met de staven. De rechter as komt overeen met de lijn.

De resultaten zijn gebaseerd op een vragenlijst die is uitgestuurd naar alle hoofden jeugdopleiding. Zij hebben de gegevens over een trainers ingevuld.

- *Er is geen eenduidig bijscholingsbeleid.* Trainer – coaches moeten voor het behoud van hun licentie periodiek deelnemen aan bijscholingen waarvoor studiepunten kunnen worden behaald. De KNVB hanteert hiervoor geen vaste criteria. Een workshop bij NLCoach, Coaches Betaald Voetbal (CBV) of Vakbond Voetbal Oefenmeesters Nederland (VVON) kan punten opleveren, maar ook het bijwonen van een presentatie van een hoogleraar over de werking van het brein. Bijgevolg voelt de KNVB Academie zich slechts beperkt eigenaar van aanbod en inhoud van bijscholingen.
- *Docenten zijn veelal generalisten.* KNVB – docenten verzorgen vaak meerdere thema's binnen een opleiding, waardoor de overgedragen kennis vaak oppervlakkig blijft. Dit terwijl voor zowel het betaald als het amateurvoetbal specifieke kennis steeds belangrijker wordt. In de top maken details het verschil, diepgang is dus een vereiste; in het amateurvoetbal zijn vooral pedagogische, didactische en psychologische vaardigheden van belang.
- *Er wordt veelal klassikaal opgeleid.* Binnen de opleidingen van de KNVB overheerst het ouderwetse onderwijsmodel: docenten staan voor de klas en spreken de cursisten toe. Vooral in de basisopleidingen TC3 en TC2 is dit het geval; vanaf TC1 en hoger wordt het klassikale onderwijs afgewisseld met groepsbijeenkomsten op locatie. Door dit model kan aan de individuele kennisbehoefte van cursisten niet of nauwelijks worden voldaan; ook is het nauwelijks mogelijk te variëren in tijd (duur van de opleiding) en plaats (thuis of op locatie leren).
- *Het in – , door – en uitstroombeleid van cursisten is verouderd.* In de toelatingseisen tot een opleiding worden momenteel meegewogen: het verleden als voetballer, de ervaring als trainer – coach en de behaalde punten tijdens (vorige) cursussen. Gebleken is dat voor cursisten (en dus voor docenten!) de aansluiting tussen opleidingen regelmatig een probleem is. Eind – en begintermen sluiten niet of slechts gedeeltelijk op elkaar aan, waardoor niet altijd de juiste competenties aanwezig zijn voor de overgang naar een opleiding op hoger niveau. Vooral bij de overgang van TC2 naar TC1 (voor zowel jeugd als senioren) werden flinke niveauverschillen op voetbaltrainingsgebied geconstateerd, naast verschillen in cognitie en taalbeheersing.

- *Eindtermen zijn vaak (te) ruim interpreteerbaar.* Een trainer moet aan het eind van een opleiding aan bepaalde competenties voldoen. Deze eindtermen staan zo ruim omschreven dat een docent er naar eigen inzicht volop invulling en waarde aan kan geven. Omdat deze eindtermen meegenomen worden in het aannamebeleid van een opleiding op hoger niveau, is het essentieel deze eindtermen scherper neer te zetten.
- *Trainerslicenties zijn niet gebonden aan competenties.* Op alle niveaus, zowel bij senioren als bij jeugd, staat helder omschreven aan welke competenties moet worden voldaan om trainer-coach te zijn van een bepaald team. Als competenties veranderen zou ook de trainerslicentie opnieuw bekeken moeten worden. Dat is nu niet het geval.

Opleidingen sluiten niet aan op behoeften BV en AV

Niet alleen inhoudelijk, didactisch, methodisch en qua onderlinge afstemming kunnen de KNVB-opleidingen op een hoger plan worden gebracht, ook blijken ze onvoldoende aan te sluiten op de eisen en behoeften van de voetbalpraktijk, van zowel het prof- als het amateurvoetbal.

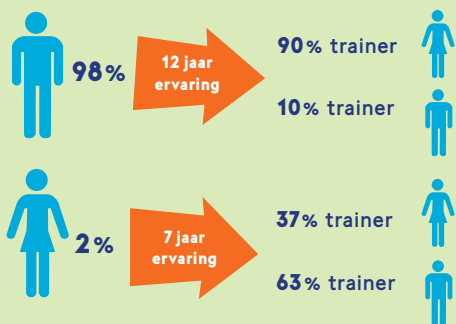
Bij BVO's vallen de volgende trainer-coachgerelateerde ontwikkelingen op:

- *Veel verloop in de functie Hoofd Jeugdopleiding (HJO).* De afgelopen drie jaar zijn veel clubs veranderd van hoofd (jeugd)opleiding. Sommige van deze hoofden verdwenen naar het buitenland, anderen werden trainer-coach in de top van het amateurvoetbal of kregen een functie bij de KNVB. Vaak werden ze als HJO opgevolgd door (jeugd)trainers die daar niet voor waren opgeleid. Daardoor is in de aansturing en het management van de technische staf veel kennis en expertise verloren gegaan.
- *HJO onvoldoende opgeleid.* Uiteraard kan de KNVB voor de hiervoor genoemde trend niet verantwoordelijk worden gesteld. Wel spelen de opleidingen van de KNVB onvoldoende in op de eisen die tegenwoordig aan een HJO worden gesteld. Voor beleidsfuncties bij een BVO bestaan alleen de opleidingen 'Hoofd opleidingen' en 'Betaald Voetbalmanagement'. In beide opleidingen wordt vooral gefocust op de beleidsmatige

DE BEHOEFTE VAN HET TECHNISCH

1

ACHTERGROND TRAINERS (N=1.048)

2

OPLEIDINGSMOGELIJKHEDEN BINNEN VERENIGINGEN

91% van de verenigingen biedt scholingsmogelijkheden aan voor vrijwilligers, waarvan **41%** niet structureel. Scholingsmogelijkheden vooral voor niet-gediplomeerde trainers (**73%**) en scheidsrechters (**69%**). Scholingsmogelijkheden bestuurders (**17%**)

3

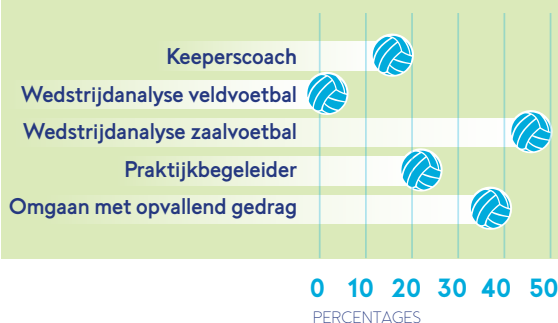
40 %

4

PERSOONLIJKE INTERESSE IN THEMAMODULES

Omgaan met opvallend gedrag is een populair thema om op te worden bijgeschoold.

(Deze studie is uitgevoerd onder veld- en zaalvoetbal)

OVERIGE INFORMATIE

De resultaten van deze infographic zijn afkomstig uit de jaarlijkse tevredenheid-meting (jaargang 2015) van de KNVB onder trainers en bestuurders. In totaal hebben 1084 trainers (veld en zaal) deelgenomen waarvan de meeste trainers mannelijk en veldvoetbaltrainers waren. Aan deze trainers is gevraagd in welke opleidingen of opleidingsmodules zij interesse hebben, welke opleidingsmogelijkheden de club hen biedt en wat ze hierbij van de KNVB verwachten. De antwoorden van de trainers zijn vergeleken met de antwoorden van de tevredenheidmeting onder bestuurders (1236 respondenten; jaargang 2015) die de vraag hebben beantwoord waar hun opleidingsplannen zich op richten en waar zij qua scholingsmogelijkheden trots op zijn.

Pupillentrainer

Juniorentrainer

UEFA C / Trainer III senioren

Module E – pupillentrainer

Jeugdvoetballeider

Module F – pupillentrainer

D – pupillentrainer

UEFA B / Trainer – coach II senioren

UEFA C / Trainer – coach III jeugd

Technisch jeugdcoördinator

Keeperscoach niveau II

UEFA A / Trainer – coach I senioren

Keeperscoach niveau III

Jeugdzaalvoetballeider

Trainer – coach zaalvoetbal III

Trainer – coach zaalvoetbal II

G – voetbaltrainer

KADER ANNO 2015

5

PLANNEN VAN DE VERENIGING

Verenigingen hebben vooral plannen voor het scholen van trainers voor de jeugd. Het scholen van specifiek meisjestrainers valt op. 10 % investeert in het opleiden van senioren – en keeperstrainers en jeugdcoördinatoren.

11%

Meisjes – en
vrouwentrainers

29%

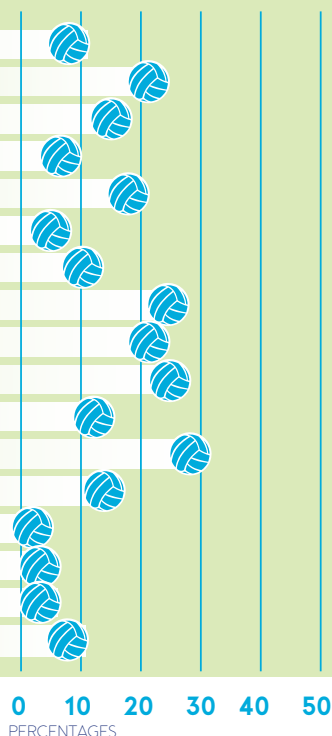
Pupillentrainers

30%

Juniorentrainers

PERSOONLIJKE INTERESSE IN OPLEIDINGEN

van de trainers geeft aan zichzelf graag (verder) te willen scholen. Onderstaand is de persoonlijke interesse te zien in de opleidingen die de KNVB aanbiedt.

6

TROTS

Tegelijkertijd zijn verenigingen ook vooral trots op de opleidingen waarin ze het meest investeren

Senioren	4%	
Keepers	5%	
Meisjes / vrouwen	5%	
Junioren	16%	
Pupillen	19%	

7

VERWACHTINGEN VAN DE KNVB

Ondersteuning bij het scholen en bijscholen van trainers wordt door trainers gezien als de belangrijkste taak van de KNVB. Ook staan zij vaak open voor het in contact brengen met andere verenigingen op deze thema's.

	Ondersteuning op (bij)scholen	Contact andere verenigingen over (bij)scholen
Pupillentrainers	43,5%	29,4%
Juniorentrainers	51,3%	31,1%
Seniorentrainers	21,8%	13,8%
G-voetbaltrainers	5,6%	3,6%
Keeperstrainers	22,6%	13,6%
Jeugdcoördinatoren	22,5%	13,6%
Zaalvoetbaltrainers	3,6%	2,3%
Meisjes – / vrouwentrainers	22,6%	14,7%

kant van het vak en ontbreekt de voetbaltechnische ondersteuning naar trainers en coaches.

- *Er bestaan bij BVO's zeer uiteenlopende opvattingen over de taken en bevoegdheden van het hoofd jeugdopleiding.* Niet ieder HJO stelt of stuurt direct zijn trainers aan, niet ieder HJO staat dagelijks op het veld. Er wordt bijna per club anders gekeken naar de invulling van deze functie.
- *Eveneens bestaan er bijna per club andere opvattingen over de samenstelling van de trainersstaf.* Zo varieert de leeftijd van de huidige trainers en assistent-trainers van jeugdopleidingen tussen 20 en 50 jaar en wordt er vaak afgewisseld tussen een fulltime en parttime dienstverband. Ook qua opleiding en ervaring (als speler, als trainer) is er tussen de jeugdtypeopleidingen veel diversiteit in de trainersstaf.
- *Geen heldere, eenduidige visie op de doorontwikkeling van jonge talenten.* Ongeveer een derde van de talenten die nog junior zijn (17–21 jaar) krijgt geen extra aandacht vanuit de BVO (zie ook het focusgebied 'de teamspeler').

Aangaande het amateurvoetbal springen de volgende problemen in het oog:

- *Veel jeugdtrainers zijn onvoldoende geschoold.* Ieder weekend spelen in Nederland ruim 41.000 jeugdteams. Trainers en begeleiders van deze teams zijn vaak niet of onvoldoende geschoold. Vaak hebben ze wel praktijkervaring als trainer, maar ontbreekt het (vinden ze ook zelf) aan pedagogische, didactische en psychologische kwaliteiten.
- *Die matige kwaliteit van de trainer is voor veel spelers een veelgenoemde reden om te stoppen met voetballen.* De motieven variëren van 'geen band met de trainer' en 'slechte trainer' tot 'te weinig speeltijd'.
- *Voor talentvolle trainer-coaches zijn de doorstroommogelijkheden in het amateurvoetbal nihil.* Technisch coördinator (bij de jeugd of de senioren) is vaak het hoogst haalbare.

ROL VAN DE TRAINER ALS UITSTROOMMOTIEF

ALLE UITSTROOMMOTIEVEN ZIJN GECLUSTERD IN THEMA'S (ZIE BOVEN). DEZE THEMA'S ZIJN GEBASEERD OP DE MEEST VOORKOMENDE REDENEN EN EEN DAARVAN IS DE TRAINER.

OVERIGE INFORMATIE

De resultaten zijn gebaseerd op een vragenlijst die elke 2 jaar wordt verstuurd naar iedereen die stopt met voetballen bij een amateurvereniging. Respondenten konden meerdere antwoorden selecteren waardoor de som niet optelt tot 100%.

B Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning

1. “MEER AANDACHT VOOR SPECIALISTISCHE THEMA'S IN DE OPLEIDINGEN”

PROBLEEM:

Er zijn belangrijke trainer – coachaspecten die momenteel nog geen plaats hebben binnen de opleidingen. Ontbrekende onderdelen zijn onder meer de training en coaching in *winning mindset* (mentale weerbaarheid), de fysieke ontwikkeling (zie ook het focusgebied 'de teamspeler') en het werken met video – en data – analyse.

AANBEVELING A:

Thema's als *winning mindset*, video – en data – analyse, eigen verantwoordelijkheid en talentherkenning (in een logisch methodische lijn) moeten een plek krijgen in het huidige aanbod van opleidingen. Hiervoor zullen ook experts van clubs en/of andere sporten worden ingeschakeld.

ACTIES:

- KNVB Academie, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken en in samenwerking met de BVO's.

PLANNING:

- start 2016/'17 TC2/TC1 (jeugd), daarna waar gewenst doorvertaling naar andere opleidingen;

AANBEVELING B:

Er zullen, vormgegeven vanuit een voetbalvisie, opleidingen tot fysiek trainer, liniespecialist, video – en data – analist, talentherkenning en high – performance coach worden opgezet. De cursisten hebben bij voorkeur een voetbalachtergrond en/of een voetbalopleiding gevolgd.

ACTIE:

- KNVB Academie in samenwerking met clubs.

PLANNING:

Ontwikkelen 2016/'17, uitvoeren 2017/'18.

2. "OPLEIDEN OP MAAT"

PROBLEEM:

In het opleidingsaanbod is geen ruimte voor een afwijkend tijdspad en een gedifferentieerde inhoud. Trainer-coaches hebben momenteel weinig mogelijkheden om zich te ontwikkelen op punten waarop ze zichzelf niet competent achten. Alle cursisten dienen dezelfde opleidingsinhoud in hetzelfde tempo af te werken.

AANBEVELING:

De opleidingen TC1 jeugd/senioren, HJO en CBV op maat maken voor de cursist. Start met een basiscursus en vul die aan met modules naar de leerbehoefte van de cursist. Er wordt flexibiliteit richting de cursist geboden, waarbij vooraf de inhoud en het tijdspad worden bepaald.

ACTIE:

- KNVB Academie, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken.

PLANNING:

Ontwikkelen 2016/'17, start 2017.

3. "TC2-JEUGD ONTWIKKELEN"

PROBLEEM:

Er ontbreekt een logische leerlijn van TC3-jeugd naar TC1-jeugd.

AANBEVELING:

Docenten van de KNVB en trainer-coaches van BVO's met een onderwijsachtergrond zullen samen de opleiding TC2-jeugd vorm en inhoud geven.

ACTIE:

- KNVB Academie, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken met de BVO's.

PLANNING:

Start in januari/februari 2017.

4. "STUDIEPUNTEN JEUGDTRAINERS"

PROBLEEM:

Veel bijscholingen komen niet tegemoet aan de vraag van de trainer-coaches en/of missen relevantie voor de clubs. Hierin ontbreekt centrale regie. In het kader van 'levenslang leren' en 'leren op maat' moeten bijscholingen naar inhoud en vorm (duur van de opleiding, variabele locatie) meer worden toegesneden op de behoefte van de individuele trainer-coach.

AANBEVELING:

Er moet een op maat gemaakt bijscholingsprogramma komen om trainers van BVO's studiepunten te laten halen, die zijn gekoppeld aan hun licentie. Thema's, aantal, duur en kosten van de bijscholingen zullen in overleg met de clubs worden bepaald.

ACTIE:

- KNVB Academie, afdeling voetbaltechnische zaken, Licentiezaken, BVO's, CBV en VVON.

PLANNING:

Start in 2016/'17, seizoen 2017/'18 verdere uitrol voor alle trainerslicenties.

5. “ONTWIKKELEN NIEUWE IN-, DOOR- EN UITSTROOMEISEN OPLEIDINGEN”

PROBLEEM:

Het is (te) eenvoudig om een trainersopleiding af te ronden. De toelatingscriteria voor trainers worden nu vooral bepaald door hun verleden als voetballer, de ervaring als trainer-coach en behaalde punten in eerdere opleidingen. Motivatie en zelfreflectie zijn vooralsnog secundair. Vrijwel alle cursisten behalen hun diploma; het herexamen op verschillende onderdelen leidt zelfs nooit tot afwijzing. Dat haalt het algemene niveau naar beneden.

AANBEVELING:

Er zullen nieuwe in-, door- en uitstroomeisen voor alle opleidingen ontwikkeld worden. Uit de praktijk blijkt dat docenten van TC2-cursisten hen bij aanvang van de opleiding regelmatig onvoldoende startklaar vinden. Dit geldt ook voor TC2 naar TC1 en TC1 naar CBV. Daarnaast zal voor alle opleidingen de mix van instroomcriteria (ervaring als speler, als trainer-coach) worden herzien en wordt motivatie als criterium toegevoegd.

ACTIE:

- KNVB Academie, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken.

PLANNING:

Start met ontwikkelen van eisen in 2016/'17, invoeren in 2017/'18.

6. "OPLEIDEN VAN 41.000 JEUGDTRAINERS EN – COACHES"

PROBLEEM:

In het amateurvoetbal zijn bij de jeugdteams nog veel incompetenten trainers en jeugdleiders actief. Om uitstroom te voorkomen en spelplezier en kwaliteit van de spelers te verhogen, zijn goede, competente trainers hard nodig.

AANBEVELING:

De ruim 41.000 jeugdteams verdienen competente trainers en coaches. Er zullen in het amateurvoetbal 41.000 jeugdtrainers en – coaches worden opgeleid door achttien KNVB – kadercoaches.

ACTIE:

- KNVB, afdeling Voetbalontwikkeling, in afstemming met de KNVB Academie en amateurclubs.

PLANNING:

Start in 2016/'17.

7. “TALENTENPOOL JEUGDTRAINERS”

PROBLEEM:

Talentvolle trainers (jeugd, AV, BV) worden niet herkend en specifiek opgeleid.

AANBEVELING:

Er zal jaarlijks een talentenpool worden samengesteld, bestaande uit high-potentials aangedragen vanuit de BVO's en de top van het amateurvoetbal. Deze talentvolle trainers worden door de KNVB in staat gesteld een speciaal opleidingstraject te volgen.

ACTIE:

- KNVB Academie, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken, BVO's en top AV.

PLANNING:

Start in 2017/'18.

8. "LEERMIDDELEN EN METHODEN AANPASSEN"

PROBLEEM:

De wijze waarop de KNVB-opleidingen worden aangeboden is niet meer van deze tijd. De docent heeft een traditionele rol, bij het aanbieden van de lesstof wordt nauwelijks gebruikgemaakt van digitale leermiddelen. Om met de tijd mee te gaan dienen deze middelen ontwikkeld en ingezet te worden.

AANBEVELING:

Binnen de opleidingen zullen nieuwe leermiddelen worden toegepast. Er zijn volop ontwikkelingen in onderwijsland die inhoudelijk en organisatorisch een verbetering zijn ten opzichte van het huidige overwegend klassikale aanbod.

ACTIE:

- KNVB Academie, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken.

PLANNING:

Ontwikkelen in 2016/'17, start in 2017/'18.

9. "UP-TO-DATE DOCENTEN"

PROBLEEM:

Het docentenbeleid van de KNVB heeft stilgestaan, docenten zijn hierdoor onvoldoende bijgeschoold. Daarnaast heeft de KNVB Academie te weinig expertise in huis om voortdurend op de hoogte te blijven van de nieuwe ontwikkelingen op elk vakgebied.

AANBEVELING:

Docenten voortaan structureel opleiden. De KNVB Academie dient ervoor te zorgen dat de docenten kennis kunnen nemen van specialistische thema's, van binnen en buiten de sport, afkomstig uit binnen- en buitenland.

ACTIE:

- KNVB Academie (nieuw docentenbeleid).

PLANNING:

Start in 2016/'17.

10. "ONLINE TRAINERSPLATFORM"

PROBLEEM:

Er is geen online omgeving waar alle benodigde informatie en kennis te verkrijgen is voor trainers, coaches en begeleiders.

AANBEVELING:

Er wordt een online trainersplatform opgezet voor alle trainers in het betaald en amateurvoetbal. Trainers kunnen daar bijvoorbeeld de trainingsplanning, trainingsvormen en schema's uitwisselen.

ACTIE:

- KNVB Voetbalontwikkeling en KNVB Academie, op voorspraak van de afdelingen voetbaltechnische zaken en Marketing.

PLANNING:

Klaar in 2016/'17 ♦

KAMPIOEN VAN NEDER

KNVB

2015 - 2016

EREDIVISIE

8

Hoofdstuk 8

FOCUSGEBIED: DE COMPETITIE

–

A. Huidige situatie

B. Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning

Het focusgebied 'de competitie' betreft de doorvertaling en uitwerking van de zes speerpunten die raken aan de organisatie en inhoud van de competities in het betaald en amateurvoetbal.

De zes speerpunten zijn:

1. **Vasthouden aan eigen voetbalcultuur, met meer focus op winnaarsmentaliteit.** Leren presteren en leren winnen moet een belangrijker deel uitmaken van de jeugdopleiding.
2. **Clubs en spelers moeten bewuster omgaan met fysieke ontwikkeling.** We kijken in de regel goed naar het technische en tactische aspect, maar hebben vaak te weinig aandacht voor de fysieke ontwikkeling.
3. **Ook bij het eerste elftal gaat de opleiding door.** Blijven doorontwikkelen van spelers nadat ze zich hebben aangesloten bij de A-selectie.
4. **Structureel meer weerstand creëren.** Zorg voor meer wedstrijden op topniveau en werk aan een hogere weerstand bij de spelers op trainingen en bij de jeugdopleidingen van de betaaldvoetbalclubs.
5. **Hogere eisen stellen aan verdedigen.** Meer aandacht besteden aan de teamtaak verdedigen in wedstrijden en trainingen en meer aandacht besteden aan de individuele ontwikkeling van verdedigers.
6. **Meer eigen verantwoordelijkheid.** Meer verantwoordelijkheid geven aan spelers bij het ontwikkelen van hun kwaliteiten, binnen en buiten het veld.

Hoe kunnen deze speerpunten worden doorvertaald in de inrichting van competities, zodanig dat er meer spelers van topniveau worden ontwikkeld en het algehele niveau van het Nederlandse voetbal stijgt? Dat is de centrale vraag in dit hoofdstuk.

Net als bij de overige focusgebieden vormt (wetenschappelijk) onderzoek zo veel mogelijk het fundament voor deze doorvertaling, met als voortdurend aanwezige omgevingsfactoren de specifieke Nederlandse voetbalcultuur en de algemeen maatschappelijke ontwikkeling.

Onder 'Huidige situatie' (A) worden organisatie en inrichting van de competities in het amateur- en het betaald voetbal besproken.

'Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning' (B) volgt een inventarisatie en analyse van problemen en knelpunten, gezien vanuit het amateur- en betaald voetbal. Onder 'Aanbevelingen' leest u welke concrete wijzigingen in de organisatie en inrichting van de competities worden voorgesteld.

Onder 'Acties' en 'Planning' leest u welke organisatie c.q. voetbalafdeling actie onderneemt, en op welke termijn.

A Huidige situatie

Tijdens het voetbalcongres in december 2014 werd aangegeven dat meer weerstand in de competities het spelplezier en de kwalitatieve ontwikkeling van spelers ten goede zal komen. Ook kunnen competities in belangrijke mate bijdragen aan de ontwikkeling van winnaarsmentaliteit. Willen winnen is een drijfveer die je onderdeel van een competitie kunt maken door op elk niveau de besten tegen de besten te laten spelen.

Kerntaak KNVB

Elk weekend spelen circa een miljoen amateurvoetballers en circa 900 profvoetballers (Eredivisie en Jupiler League) hun competitiewedstrijden. De KNVB ziet het organiseren van kwalitatief goede competities als kerntaak en streeft ernaar voor alle voetballers, ongeacht leeftijd, niveau en geslacht, sportieve en eerlijke competities te organiseren die bijdragen aan hun plezier en ontwikkeling.

Deze competities onderscheiden zich naar inhoud en organisatie. Inhoud heeft betrekking op mogelijke wedstrijdvormen (in de jeugd bijvoorbeeld 7 tegen 7 of 4 tegen 4), organisatie op de regels die bij de inrichting van een competitie worden gehanteerd, zoals (bij de jeugd) de indeling in leeftijdscategorieën die twee geboortejaren beslaan of het bestaan van periodekampioenschappen en play-offs.

Kern van kwalitatief goede competities is gelijkwaardigheid tussen de deelnemende teams.

Competities amateurvoetbal

In onderstaande tabel wordt voor elke leeftijd de actuele inhoud van de competities in het amateurvoetbal weergegeven.

Tabel Inhoud van de competitie

Leeftijdscategorie	Leeftijd	Wedstrijdvorm	Veldafmetingen
Minipupillen	5 en 6 jaar	4 tegen 4	40x20
F	7 en 8 jaar	7 tegen 7	Half speelveld
E *	9 en 10 jaar	7 tegen 7	Half speelveld
D	11 en 12 jaar	11 tegen 11	Heel speelveld
C	13 en 14 jaar	11 tegen 11	Heel speelveld
B	15 en 16 jaar	11 tegen 11	Heel speelveld
A	17 en 18 jaar	11 tegen 11	Heel speelveld
Senioren	19 jaar en ouder	11 tegen 11	Heel speelveld

* Er zijn regio's in Nederland waar ook de tussenvorm 9 tegen 9 is ontstaan. Tevens zijn er in de pupillencategorie sinds dit seizoen pilots ontstaan: Twin Games (spelvormen in kleinere veldafmetingen en spelersaantallen).

Organisatie van de competitie

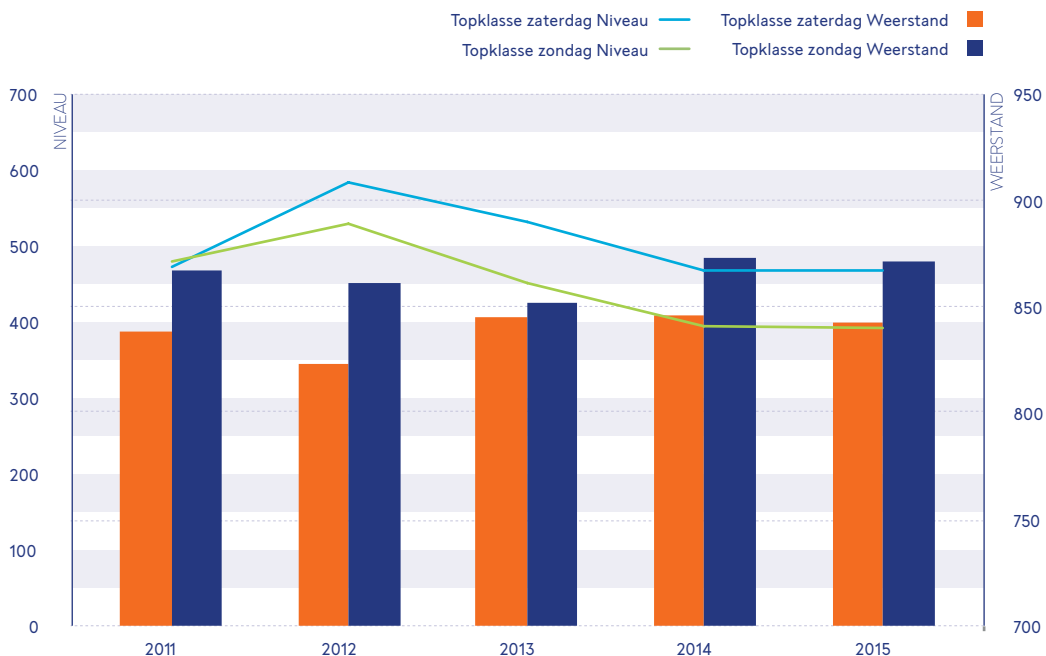
Organisatorisch worden de competities in het amateurvoetbal gekenmerkt door:

- *leeftijdscategorieën*. In de jeugd wordt gespeeld in leeftijdscategorieën die twee geboortejaren beslaan;
- *competitie-indeling*. Het amateurvoetbal valt uiteen in een (hoge) A-categorie en een (lagere) B-categorie. De A-categorie kent de volgende indeling:
 - mannen veldvoetbal standaard Topklasse tot en met vijfde klasse;
 - mannen veldvoetbal reserve Hoofdklasse tot en met reserve derde klasse;
 - vrouwen veldvoetbal Eredivisie tot en met derde klasse;
 - A-, B- en C-junioren Eredivisie tot en met de eerste klasse;
 - D-pupillen eerste divisie tot en met Hoofdklasse.De overige teams vallen onder de B-categorie. Afhankelijk van de regio waarin wordt gespeeld kan dat doorlopen tot en met de zevende reserveklasse;
- *aparte plaats meisjes- en vrouwenvoetbal*. Meisjes kunnen de gehele jeugdopleiding gemengd spelen. Ze kunnen er ook voor kiezen in aparte meisjesteams te spelen of uit te komen in een aparte meisjescompetitie. De vrouwen hebben een eigen competitiestructuur, met een gesloten Eredivisie vrouwen;
- voor al deze competities geldt dat sinds jaar en dag met een speeldagenkalender wordt gewerkt, die loopt van medio augustus tot medio mei.

Tevredenheid

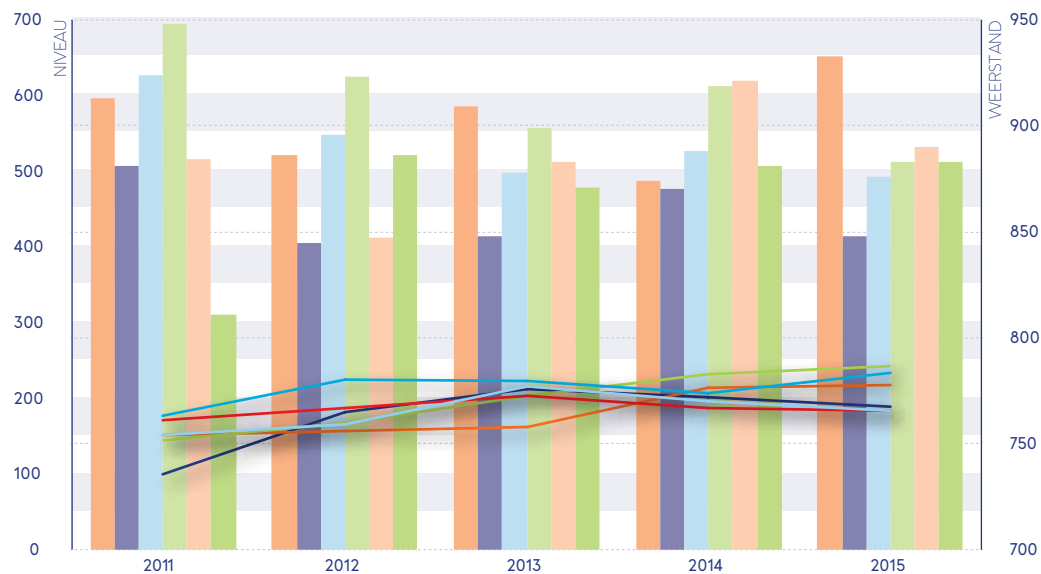
De KNVB voert elk jaar een tevredenheidsonderzoek uit. In de meest recente meting zei 65 procent van de bestuurders en 69 procent van de trainers tevreden te zijn over hoe de competities in het amateurvoetbal zijn ingericht. Kritiekpunten: de planning van het wedstrijdschema en de ongelijkheid in speelsterkte tussen teams, welke is terug te voeren op grote verschillen in kracht en fysieke ontwikkeling bij de junioren.

Infographic niveau, weerstand en tevredenheid competities amateurvoetbal

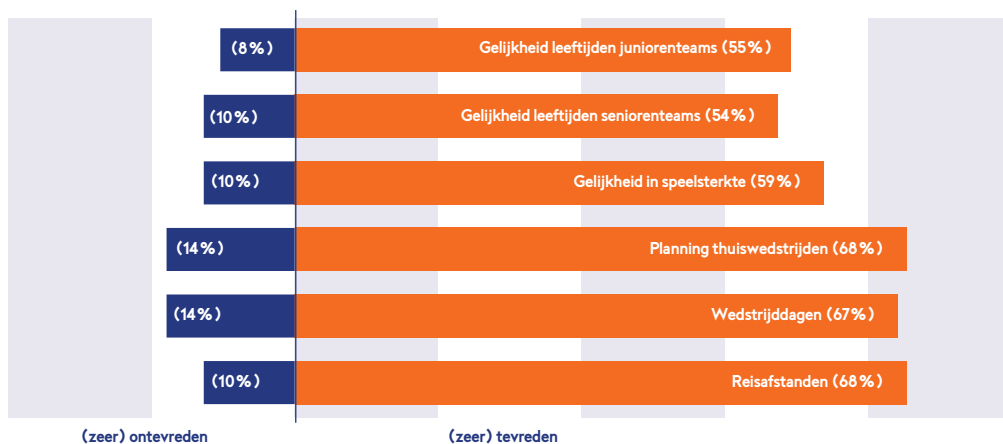

Niveau (lijn) en weerstand (staaf) van de Topklasse zaterdag en zondag (o.b.v. ECI)

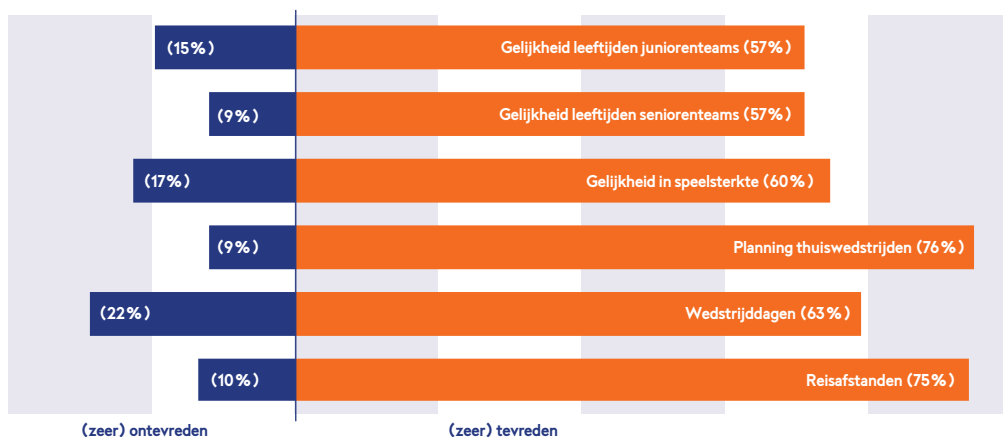
Hoofdklasse zaterdag A Niveau — Hoofdklasse zondag B Weerstand — Hoofdklasse zaterdag A Weerstand —
 Hoofdklasse zaterdag B Niveau — Hoofdklasse zondag C Weerstand — Hoofdklasse zaterdag B Weerstand —
 Hoofdklasse zaterdag C Niveau — Hoofdklasse zondag B Niveau — Hoofdklasse zaterdag C Weerstand —
 Hoofdklasse zondag A Niveau — Hoofdklasse zondag C Niveau — Hoofdklasse zondag A Weerstand —

Niveau (lijn) en weerstand (staaf) van de Hoofdklasse zaterdag en zondag (o.b.v. ECI)

Percentage (on)tevreden bestuurders

Percentage (on)tevreden trainers

OVERIGE INFORMATIE

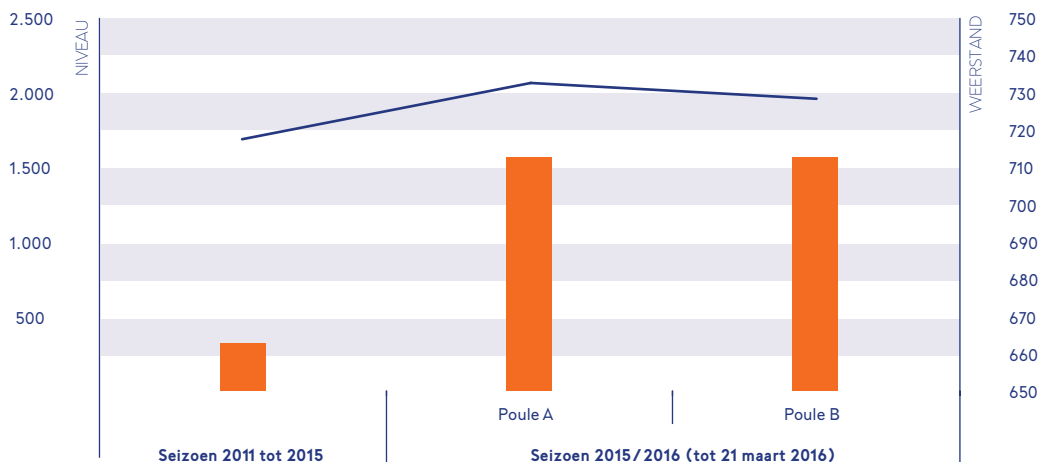
Niveau en weerstand zijn twee kanten van dezelfde medaille. Je streeft altijd naar een competitie van een zo hoog mogelijk niveau (hoogte van de lijn) en zo hoog mogelijke weerstand (hoogte van de staaf). Om te kijken of aanpassingen leiden tot een verbetering, kijk je dus of zowel de lijn als de staven hoger zijn dan het seizoen ervoor.

Het niveau (lijn) correspondeert met de linker as. De weerstand (staaf) correspondeert met de rechter as.

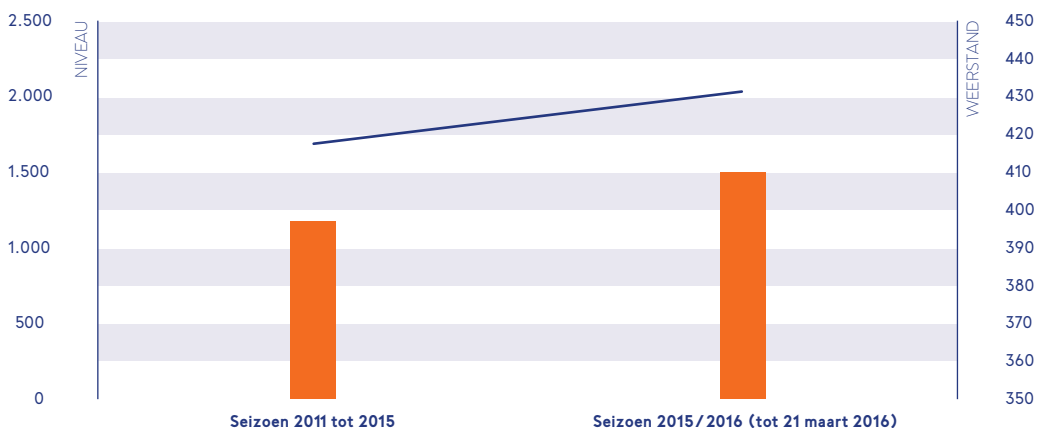
Ieder seizoen wordt uitgedrukt als een kalenderjaar. Bijvoorbeeld seizoen 2014/2015 is 2015 in de figuur. Voor alle grafieken wordt alleen data gebruikt over hele seizoenen. Omdat seizoen 2015/2016 nog niet afgerond was ten tijde van schrijven gaat alle data t/m seizoen 2014/2015.

De resultaten zijn gebaseerd op de jaarlijkse tevredenheidsmetingen van KNVB in het amateurvoetbal. Hier doen elk jaar meer dan 2.000 bestuurders en trainers aan mee.

Infographic jeugdcompetities

Niveau (lijn) en weerstand (staaf) onder 13 o.b.v. de ECI

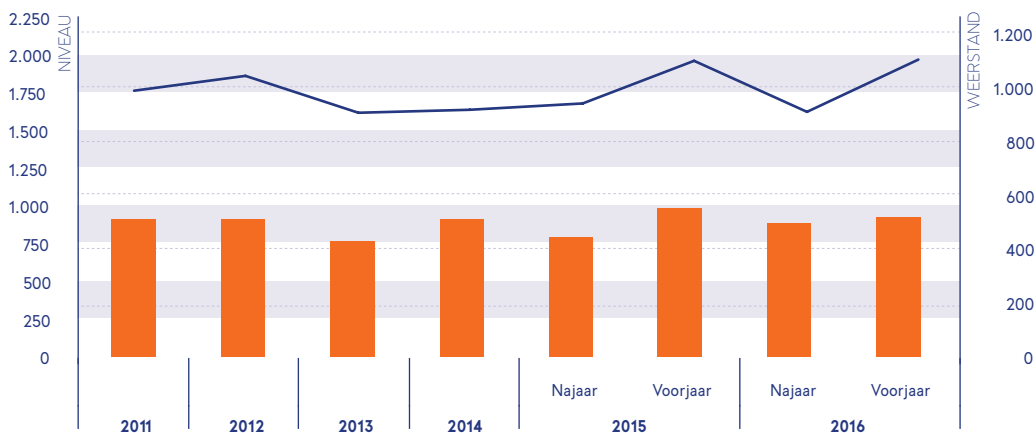
Niveau (lijn) en weerstand (staaf) onder 15 o.b.v. de ECI

OVERIGE INFORMATIE

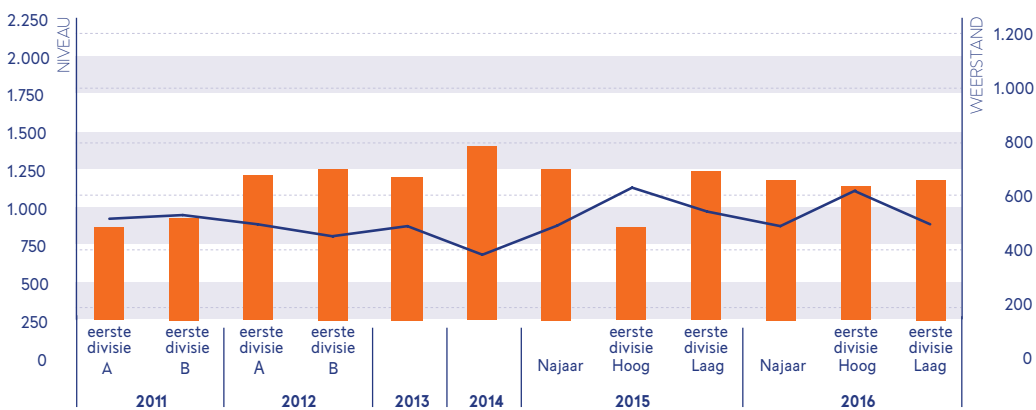
Niveau en weerstand zijn twee kanten van dezelfde medaille. Je streeft altijd naar een competitie van een zo hoog mogelijk niveau (hoogte van de lijn) en zo hoog mogelijke weerstand (hoogte van de staaf). Om te kijken of aanpassingen leiden tot een verbetering, kijk je dus of zowel de lijn als de staven hoger zijn dan het seizoen ervoor.

De niveaus kunnen niet vergeleken worden tussen leeftijdscategorieën. Elk niveau is per competitie bepaald. De onder 13 is dus niet beter dan onder 17.

Ieder seizoen wordt uitgedrukt als een kalenderjaar. Bijvoorbeeld seizoen 2014/2015 is 2015 in de figuur. Met uitzondering van deze figuren is wel gebruik gemaakt van data uit seizoen 2015/2016 om vergelijkingen te kunnen maken na wijzigingen die hebben plaatsgevonden in respectievelijk seizoen 2013/2014 (onder 17 en onder 19) en seizoen 2014/2015 (onder 13 onder 15). Voor seizoen 2015/2016 geldt dat data t/m 21 maart 2016 is meegenomen.

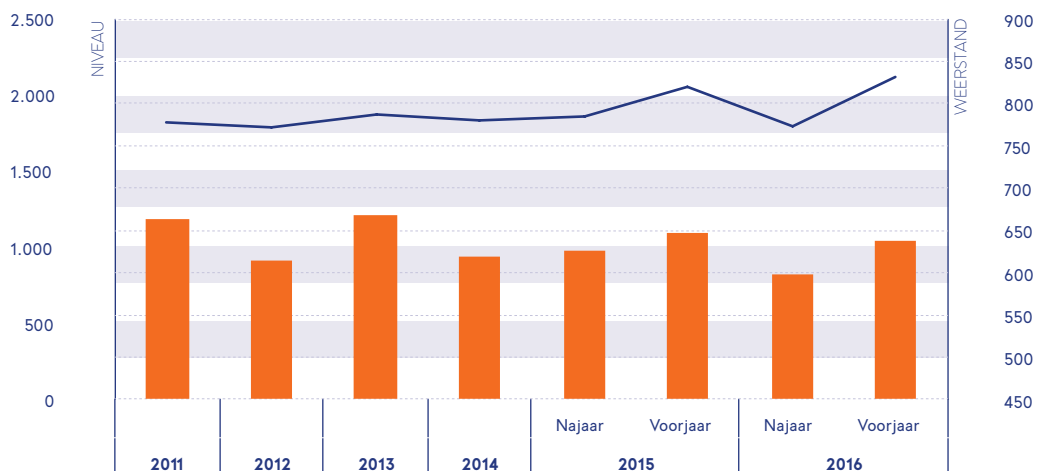

Niveau (lijn) en weerstand (staaf) voor de Eredivisie onder 17 (o.b.v. ECI)

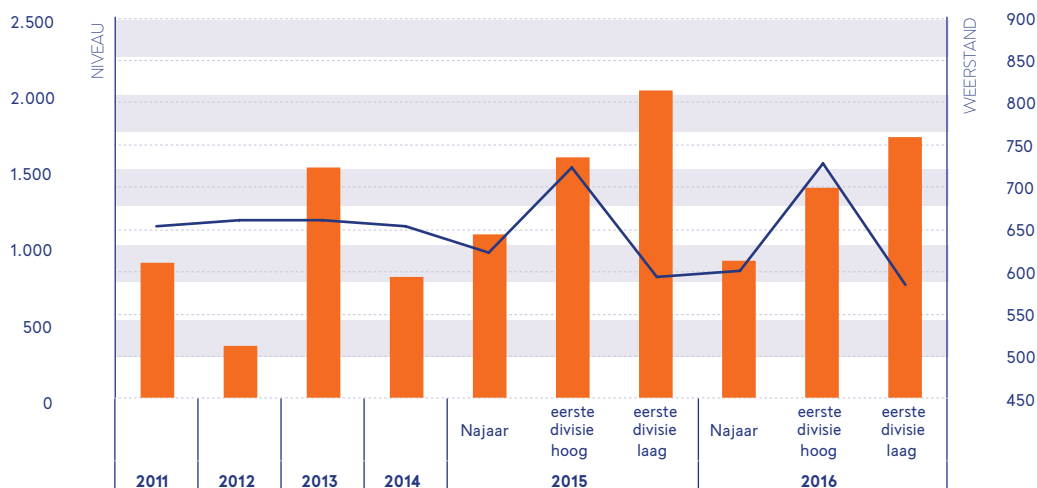

Niveau (lijn) en weerstand (staaf) voor de eerste divisie onder 17 (o.b.v. ECI)

Infographic jeugdcompetities

Niveau (lijn) en weerstand (staaf) voor de Eredivisie onder 19 (o.b.v. ECI)

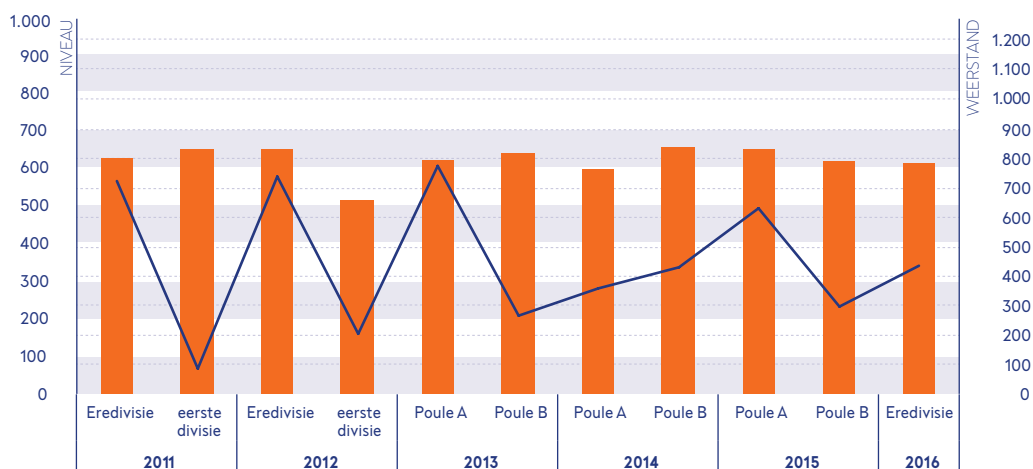
Niveau (lijn) en weerstand (staaf) voor de eerste divisie onder 19 (o.b.v. ECI)

OVERIGE INFORMATIE

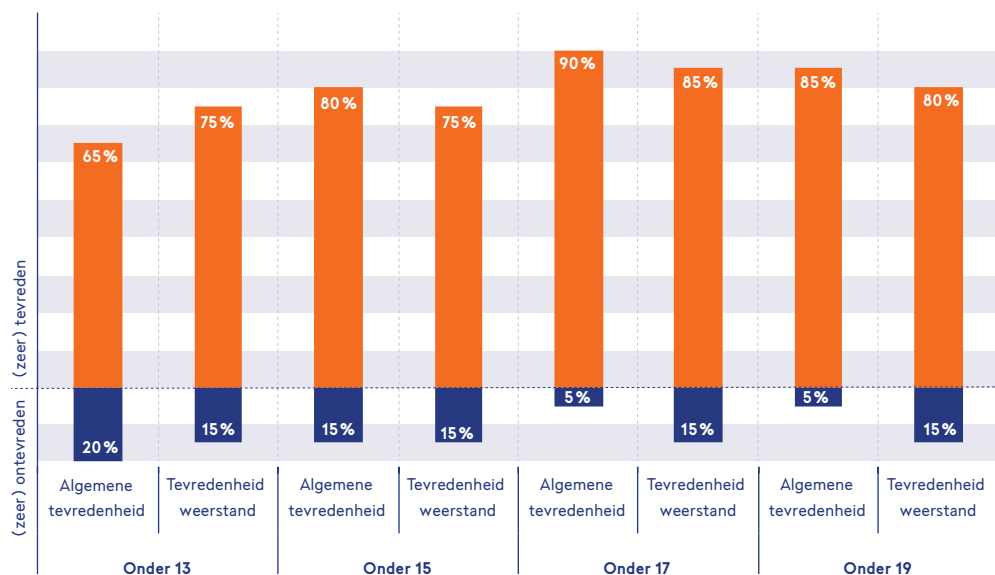
Niveau en weerstand zijn 2 kanten van dezelfde medaille. Je streeft altijd naar een competitie van een zo hoog mogelijk niveau (hoogte van de lijn) en zo hoog mogelijke weerstand (hoogte van de staaf). Om te kijken of aanpassingen leiden tot een verbetering, dan kijk je dus of zowel de lijn als de staven hoger zijn dan het seizoen ervoor.

De niveau's kunnen niet vergelijken worden tussen leeftijdscategorieën. Elk niveau is per competitie bepaald. De onder 19 zijn dus niet beter dan de beloften.

Ieder seizoen wordt uitgedrukt als een kalenderjaar. Bijvoorbeeld seizoen 2014/2015 is 2015 in de figuur. Met uitzondering van deze figuren is wel gebruik gemaakt van data uit seizoen 2015/2016 om vergelijkingen te kunnen maken na wijzigingen die hebben plaatsgevonden in respectievelijk seizoen 2013/2014 (onder 17 en onder 19) en seizoen 2014/2015 (onder 13 onder 15). Voor seizoen 2015/2016 geldt dat data t/m 21 maart 2016 is meegenomen.

Niveau (lijn) en weerstand (staaf) voor de beloften o.b.v. de ECI

Tevredenheid HJO's over de huidige competities (seizoen 2015/2016)

OVERIGE INFORMATIE

De resultaten zijn gebaseerd op een vragenlijst die is ingevuld door hoofden jeugdopleiding. Zij hebben daarin hun tevredenheid laten weten. Twintig hoofden jeugdopleiding hebben de vragenlijst ingevuld.

Uit het KNVB uitstroomonderzoek blijkt dat 53 procent van de uitstromende jongeren (zowel meisjes als jongens) helemaal stopt met sport; anderen blijven voetballen, op veldjes, op straat of op school. Die groep wil dus nog wel voetballen, maar de huidige vorm – trainen en wedstrijden spelen bij een club – spreekt onvoldoende aan. Uit onderzoek blijkt dat het verplaatsen van wedstrijden naar tijdstippen die beter aansluiten op hun tijdsbesteding veel spelers van 13–18 jaar voor het georganiseerde voetbal kan doen behouden. Recreatieve voetballers vinden het daarnaast ook belangrijk met wie en in welke sfeer ze voetballen.

Nieuwe competitiestructuur amateur- en betaald voetbal

Met ingang van 2016/2017 krijgt de voetbalpiramide een nieuwe opbouw waarbij het amateur- en betaald voetbal op elkaar zijn aangesloten in een open structuur (zie onderstaande figuur). Dit betekent dat het mogelijk is om te degraderen vanuit de Jupiler League naar de nieuwe tweede divisie (bestaande uit de top 7 van de Topklasse zaterdag en zondag en vier belofteteams). De rest van de Topklasse en de top van de Hoofdklassen gaan op in twee derde divisies.

Doel van deze veranderingen is het onderscheid tussen amateur- en betaald voetbal (en uiteindelijk ook het gat met de internationale top) te verkleinen.

Naast de hiervoor genoemde competitiestructuur gaat vanaf het seizoen 2016/2017 ook een reserves- / beloftencompetitie van start.

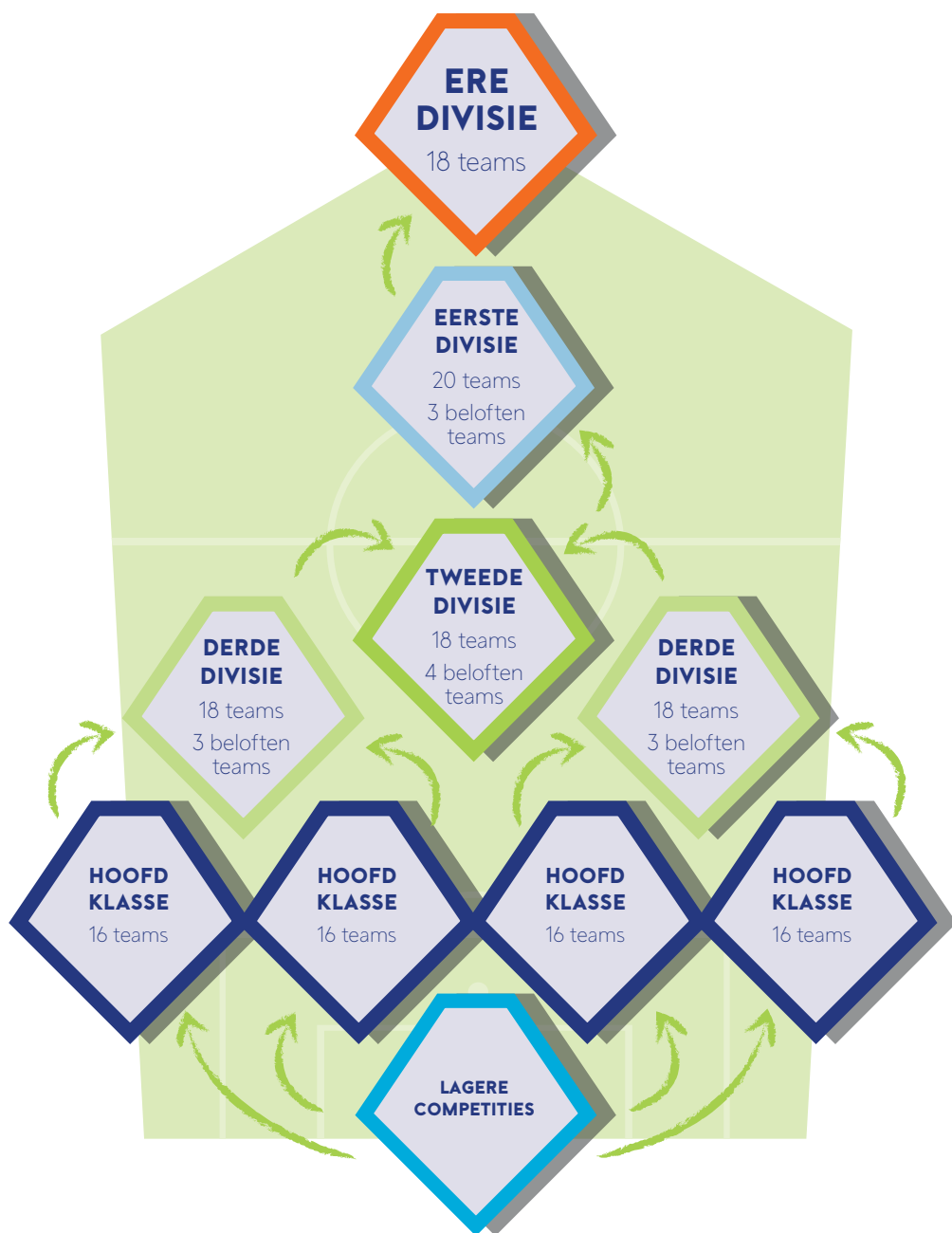
Competities betaald voetbal

Het betaald voetbal omvat de jeugdopleidingen van de BVO's en de Jupiler League en Eredivisie.

De jeugdopleidingen

Er zijn momenteel 28 jeugdopleidingen, die als onderdeel van hun licentie allemaal een O15, 17 en 19-team hebben. In tegenstelling tot het amateurvoetbal werkt het betaald voetbal niet met leeftijdscategorieën, maar met teams per geboortjaar.

COMPETITIEOPBOUW

De jeugdteams van de BVO's spelen in competities waaraan ook amateurverenigingen deelnemen en waarbij gepromoveerd en gedegradéerd wordt. Er zijn ook (gesloten) competities (O14 en O16) waar alleen teams van BVO's aan kunnen deelnemen. Als een opleiding of nieuw team start, dan gebeurt dat op het laagste niveau. Dit is een regel afkomstig uit het reglement van het handboek Competitie. Sinds 2014/2015 spelen ook sommige O9- tot en met O12-teams in een gesloten BVO-competitie met aangepaste wedstrijdvormen en aparte regels. Voor een aantal opleidingen is het niet toegestaan te werken met F- en E-pupillen. Dit heeft te maken met de vorm waarin de BVO opgericht is (NV of BV of stichting).

Voor wat de sportieve kracht van de jeugdcompetities betreft zijn in samenwerking met Hypercube ECI (Euro Club Index) ratings ontwikkeld, op basis van gegevens over de afgelopen acht jaar. Op grond van deze ECI's kunnen kracht en balans van elke competitie berekend worden. In elke competitie is bij voorkeur het niveau hoog en liggen de niveaus van de deelnemende teams zo dicht mogelijk bij elkaar, waardoor de weerstand maximaal is.

Om de weerstand te verhogen spelen sinds 2014/2015 de teams O17 en O19 in het voorjaar in competities die bestaan uit de bovenste acht van de najaarscompetitie. Deze wijziging heeft geleid tot een betere balans en een hoger niveau. Het O13-team is van drie naar twee poules gegaan en O15 speelt sinds 2015/2016 in één landelijke poule. Ook hier was het doel de competities sterker te maken en meer weerstand te creëren.

De Jupiler League

De twintig clubs uit de Jupiler League spelen per seizoen, minimaal 38 en maximaal 47 wedstrijden, inclusief bekerwedstrijden en nacompetitie. De meeste clubs spelen 39 wedstrijden. Vergeleken met clubs in de eerste divisie in België en Duitsland spelen ze meer, vergeleken met de Engelse Championship (veel) minder wedstrijden.

Qua sportieve kracht, gemeten in ECI-punten, zien we dat het niveau van de Jupiler League de laatste jaren daalt. Qua weerstand gaat het echter beter: de niveauverschillen tussen de clubs worden steeds kleiner.

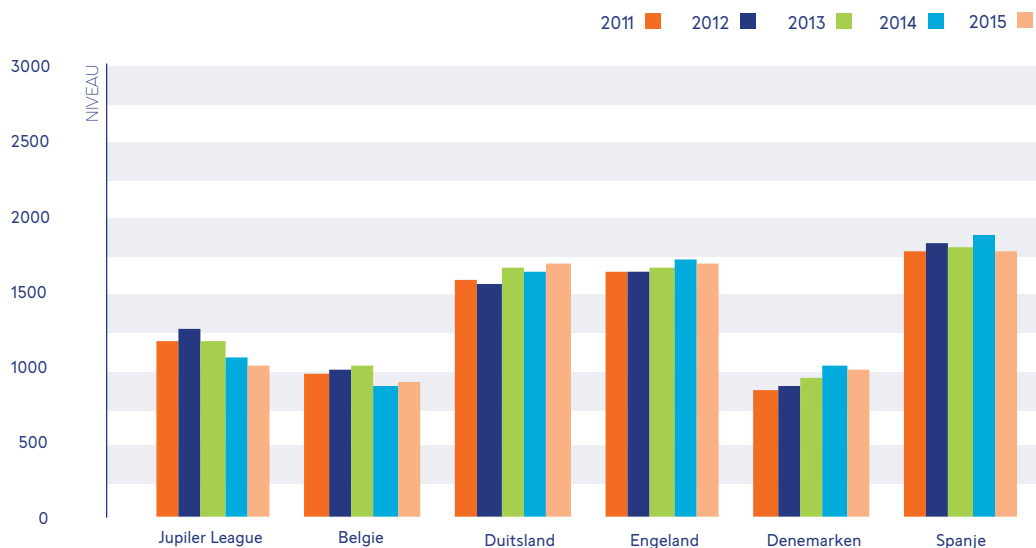
De Eredivisie

De achttien clubs uit de Eredivisie spelen per seizoen minimaal 35 en maximaal 49 wedstrijden (inclusief bekerwedstrijden, nacompetitie en deelname aan Europese competities). De meeste clubs spelen 38 wedstrijden. Vergeleken met clubs in de hoogste divisie in België, Duitsland en Engeland spelen de Eredivisieclubs gemiddeld iets minder wedstrijden. Als we dit uitdiepen voor de Nederlandse top (de clubs die de afgelopen drie seizoenen Europees voetbal hebben gespeeld), dan wordt dit verschil met een aantal toplanden nog groter.

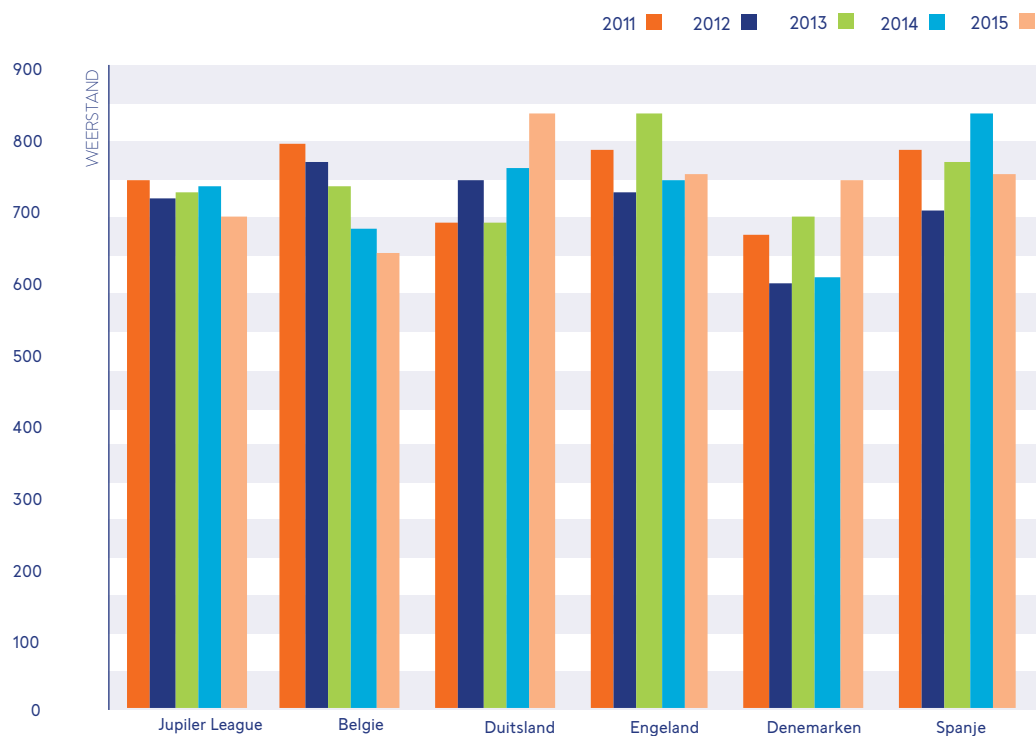
Qua sportieve kracht, gemeten in ECI-punten, daalt het niveau van de Eredivisie de laatste jaren (dankzij de goede prestaties van PSV in de Champions League lijkt het niveau zich dit seizoen iets te stabiliseren). Qua weerstand zien we dat het niveauverschil in de Eredivisie vrij groot is.

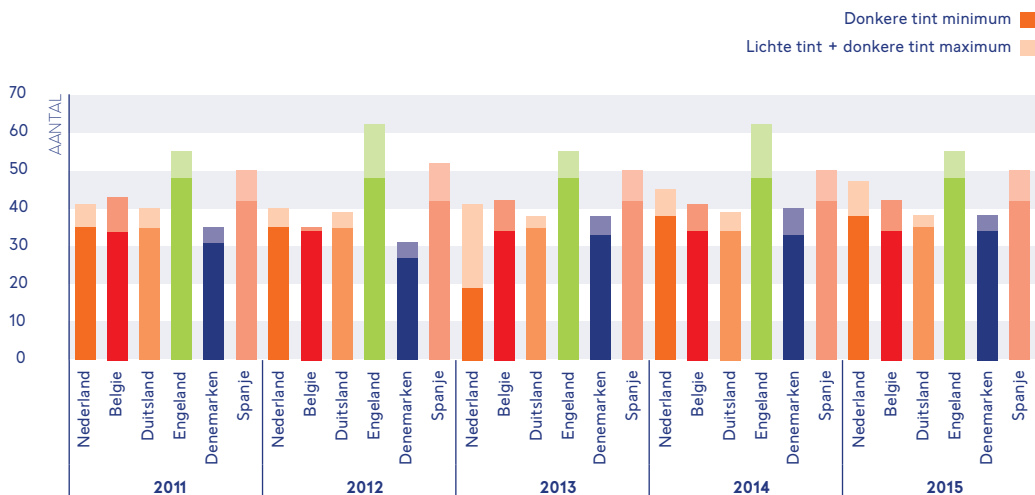
Infographic seniorencompetities Jupiler League

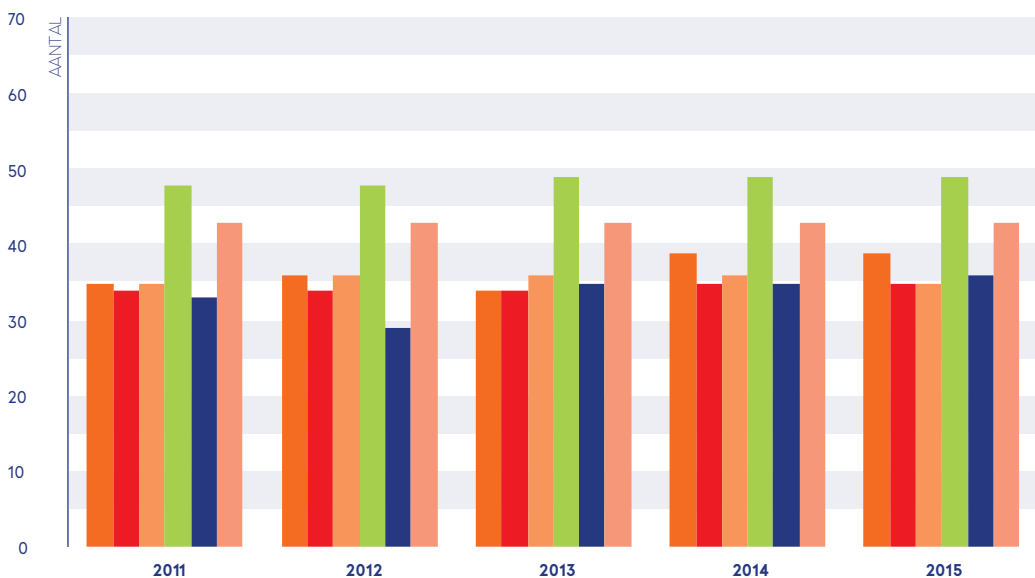
Niveau voor de Jupiler League en eerste divisie buitenland (o.b.v. ECI)

Weerstand voor de Jupiler League en eerste divisie buitenland (o.b.v. ECI)

Minimum en maximum aantal wedstrijden voor de Jupiler League en eerste divisie buitenland

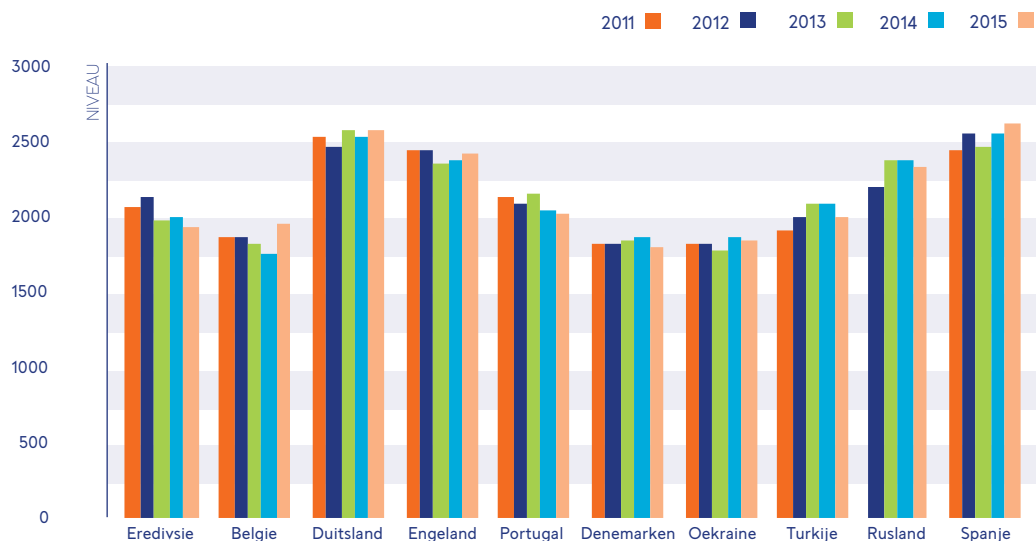
Aantal wedstrijden dat de meeste clubs spelen voor de Jupiler League en eerste divisie buitenland

OVERIGE INFORMATIE

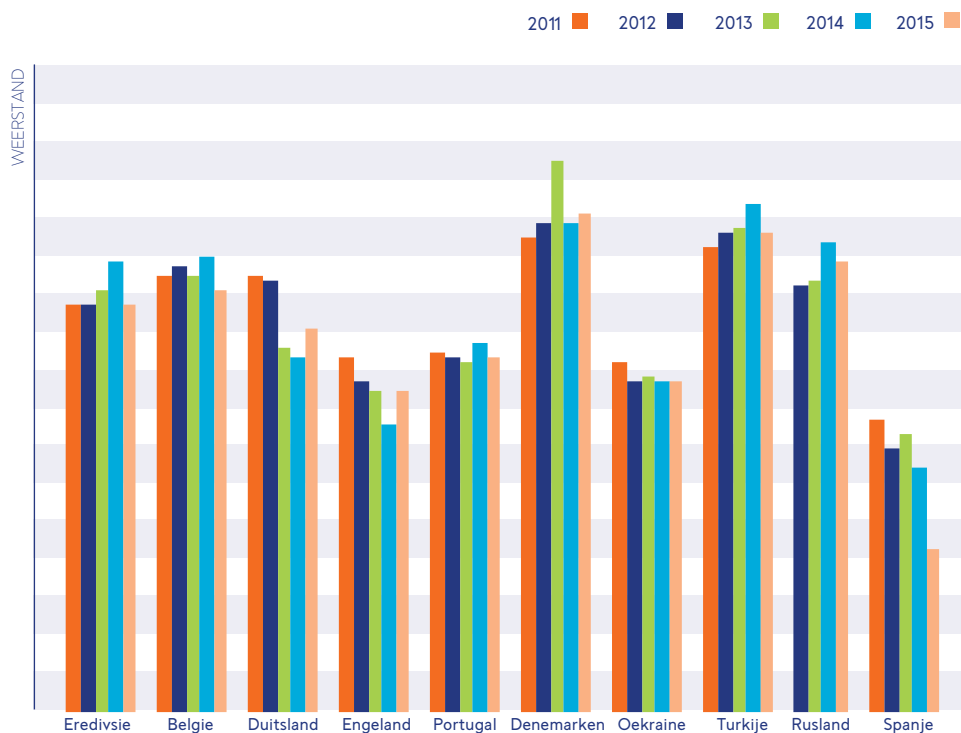
Niveau en weerstand zijn 2 kanten van dezelfde medaille. Je streeft altijd naar een competitie van een zo hoog mogelijk niveau en zo hoog mogelijke weerstand. Om te kijken of aanpassingen leiden tot een verbetering, dan kijk je dus of zowel de lijn als de staven hoger zijn dan het seizoen ervoor.

Ieder seizoen wordt uitgedrukt als een kalenderjaar. Bijvoorbeeld seizoen 2014/2015 is 2015 in de figuur.

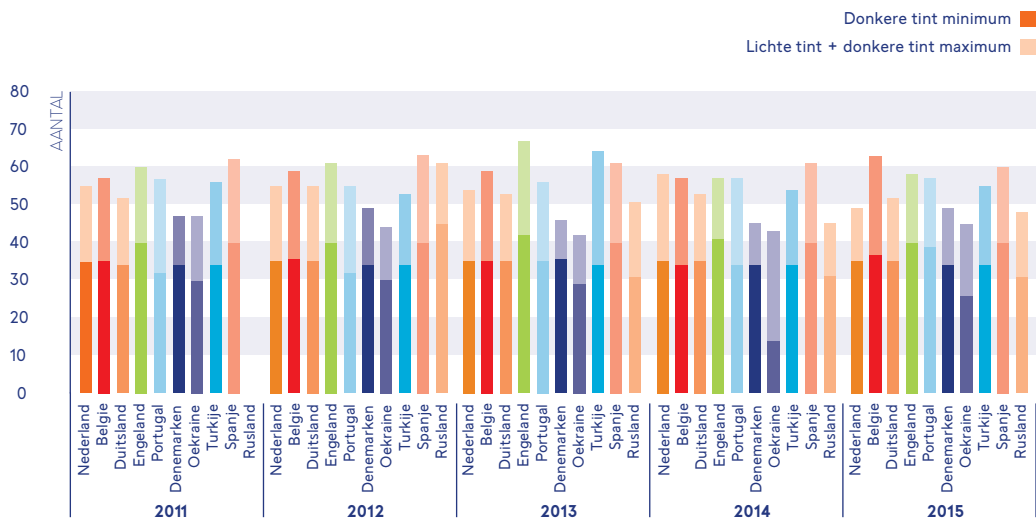
Infographic seniorencompetities Eredivisie

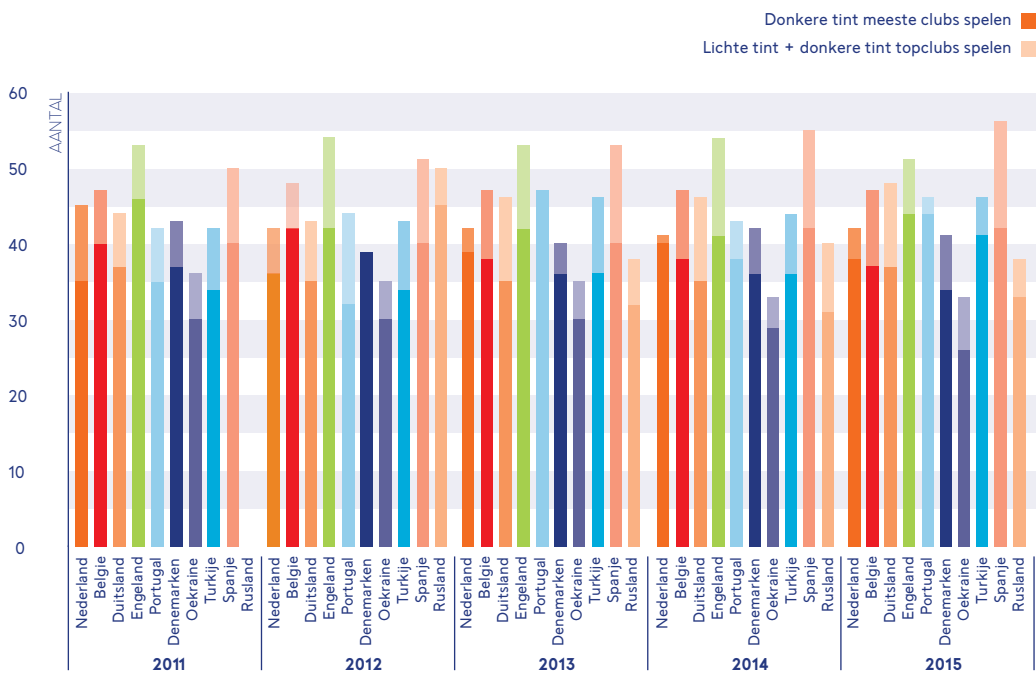
Niveau voor de Eredivisie en hoogste divisies buitenland (o.b.v. ECI)

Weerstand voor de Eredivisie en hoogste divisies buitenland (o.b.v. ECI)

Minimum en maximum aantal wedstrijden voor de Eredivisie en hoogste divisies buitenland

Aantal wedstrijden voor de Eredivisie en hoogste divisies buitenland

OVERIGE INFORMATIE

Niveau en weerstand zijn 2 kanten van dezelfde medaille. Je streeft altijd naar een competitie van een zo hoog mogelijk niveau en zo hoog mogelijke weerstand. Om te kijken of aanpassingen leiden tot een verbetering, dan kijk je dus of zowel de lijn als de staven hoger zijn dan het seizoen ervoor.

Ieder seizoen wordt uitgedrukt als een kalenderjaar. Bijvoorbeeld seizoen 2014/2015 is 2015 in de figuur.

B Probleemanalyse, aanbevelingen, acties en planning

1. "IEDER OP ZIJN NIVEAU"

PROBLEEM:

De meeste competities zijn niet voldoende in balans qua weerstand. Er zijn grote verschillen zichtbaar. Deze verschillen zijn het resultaat van verschillen in leeftijd en niveau, en van de wijze waarop competities zijn georganiseerd. Gevolg is dat spelers geen optimaal spelplezier uit de wedstrijden halen en zich niet optimaal kunnen ontwikkelen. Dit geldt voor zowel de B- als de A-categorie; er zijn grote verschillen tussen clubs en teams, die de doorstroom binnen de voetbalpiramide, het spelplezier en de ontwikkeling van de voetballer niet bevorderen.

AANBEVELING:

Elke speler moet op zijn of haar niveau gelijkwaardige competitiewedstrijden kunnen spelen. De KNVB zal dit uitgangspunt op diverse niveaus scherper doorvoeren. Denk aan een betere inschatting van sportieve kracht en aan sneller en vaker herindelen. De eindrangschikking van het huidige seizoen is bepalend voor de competitie-indeling voor het volgende seizoen. Tevens moet gedacht worden aan een nieuw te vormen jeugdopleiding en nieuwe teams. Het huidige reglement beperkt het spelen van *gelijkwaardige competitiewedstrijden*, en moet daarom herzien worden.

ACTIE:

- KNVB Competitiezaken, in afstemming met het amateurvoetbal.

PLANNING:

Start in 2016/'17.

2. "OPTIMALISEREN WEDSTRIJDVORMEN"

PROBLEEM:

De wedstrijdvormen O6 tot en met O12 sluiten niet optimaal aan op de ontwikkeling en het spelplezier van de spelers. Sinds de jaren tachtig wordt vanuit 4 tegen 4 en 7 tegen 7 toegewerkt naar het 11-tegen-11-formaat. Uit recent onderzoek blijkt dat dit niet optimaal bijdraagt aan de ontwikkeling en het spelplezier van jeugdspelers.

AANBEVELING:

Optimaliseren van de wedstrijdvormen voor de leeftijdscategorieën O6 tot en met O12. Het gaat hierbij om alle facetten die te maken hebben met de organisatie, inrichting en inhoud van alle wedstrijdvormen; te denken valt aan het aantal spelers, de veldafmetingen, spelregels, speelduur, et cetera. Doel: de jongste jeugd beter en met meer spelplezier leren voetballen in wedstrijd- en competitieverband. Zie onderstaande tabel voor de nieuwe wedstrijdvormen.

Leeftijd	Aantallen
Onder 6	2 tegen 2
Onder 7	2 tegen 2 (4 tegen 4)
Onder 8	6 tegen 6 (5 tegen 5)
Onder 9	6 tegen 6
Onder 10	6 tegen 6
Onder 11	8 tegen 8
Onder 12	8 tegen 8

ACTIE:

- KNVB competitiezaken en amateurvoetbal (AV) en pupillencategorie Betaald Voetbal Organisaties (BVO's).

PLANNING:

Onderzoek 2015/'16, pilot en implementatie 2016/'17, invoering 2017/'18. In mei 2016 wordt het onderzoeksrapport *Optimale Wedstrijdvormen* opgeleverd, met daarin alle facetten die te maken hebben met de organisatie, inrichting en inhoud van alle wedstrijdvormen.

3. "VAN 24 NAAR 12 MAANDEN"

PROBLEEM:

De inrichting van jeugdcompetities in leeftijdscategorieën die twee geboortejaren beslaan voldoet niet meer. Die inrichting brengt met zich mee dat zich binnen en tussen teams leeftijdsverschillen van 24 maanden kunnen voordoen. Niet alleen competities raken hierdoor uit balans, ook de ontwikkeling van de individuele spelers wordt verstoord.

AANBEVELING:

Competities indelen per geboortjaar in plaats van per leeftijdscategorie. Zo ontstaan gelijkwaardiger teams, hetgeen de ontwikkeling en het speelplezier van spelers ten goede komt.

ACTIE:

- KNVB competitiezaken en het amateurvoetbal.

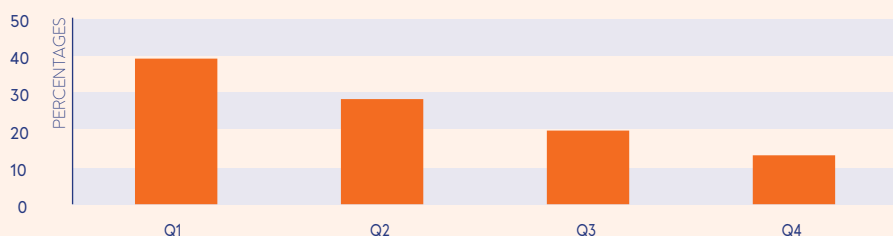
PLANNING:

Start in 2016/'17, verdere uitrol in 2017/'18.

4. "BIOLOGISCHE VERSUS KALENDERLEEF TIJD"

AANBEVELING:

Onderzoek naar verdere specificering. Om nog meer gelijkwaardigheid te creëren zal onderzoek worden gedaan naar de 'biologische' leeftijd. Dit fenomeen heeft fysieke en sociaal-cognitieve componenten. Meer kennis van het onderscheidende belang van deze componenten kan leiden tot verdere verfijning van de indeling van teams en competities per geboortjaar.

Percentage spelers naar geboortekwartaal binnen de jeugdopleiding van een BVO

ACTIE:

- KNVB, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken en in samenwerking met kennisinstellingen, AV en BV.

PLANNING:

Start in 2016/'17, mogelijke uitrol in 2017/'18.

5. "UITSTROOM JUNIOREN"

PROBLEEM:

Het standaard aanbod van competitie- en wedstrijdvormen veroorzaakt bij de junioren veel uitval. Uit KNVB-uitstroomonderzoek blijkt dat de uitstroom bij verenigingen toeneemt vanaf 12 jaar.

AANBEVELING:

Aanpassing wedstrijd- en competitieaanbod junioren B-categorie. Op basis van de uitstroommotieven van deze groep zal worden onderzocht hoe wedstrijden en competities beter kunnen aansluiten op de behoeften van deze groep.

ACTIE:

- KNVB-afdeling marketing, Research & Intelligence (R&I) en voetbalontwikkeling.

PLANNING:

Start onderzoek in 2016/'17, implementatie in 2017/'18.

6. "CLUBS ONTZORGEN"

PROBLEEM:

Clubs in het betaald en amateurvoetbal in Nederland ervaren de hoeveelheid en complexiteit van de administratieve lasten en verplichtingen rondom (onder andere) competitiezaken als zeer belastend.

AANBEVELING:

Verenigingen 'ontzorgen' door (digitale) verbeteringen en minder regels. Verenigingen dienen competitietaken en -verplichtingen makkelijker en sneller te kunnen verrichten. De KNVB zal hen daarbij ondersteunen door minder en betere regels.

ACTIE:

- KNVB competitiezaken.

PLANNING:

Start in 2016/ '17.

7. "BLIJVEN WE OP DE GOEDE WEG"

PROBLEEM:

Voor de doelgroep O13 tot en met O19 van de betaaldvoetbalorganisaties zijn er recentelijk aanpassingen doorgevoerd op het gebied van de competitiestructuur. Er zijn naast de open competities ook nog gesloten varianten.

AANBEVELING:

Het blijven monitoren van het sportieve niveau en de weerstand van onze (top)jeugdcompetities om gericht veranderingen door te voeren. Daarbij moet ook het optimale aantal wedstrijden per seizoen blijvend onderzocht worden, wat consequenties kan hebben voor de competitiestructuur.

ACTIE:

- KNVB afdeling competitiezaken, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken en R&I.

PLANNING:

Vervolgonderzoek en benchmark in 2016/'17, mogelijke aanpassing in 2017/'18.

8. "HET SPELEN VAN MEER ÉN BETERE (QUA WEER- STAND EN NIVEAU) WEDSTRIJDEN IS NOODZAKELIJK"

PROBLEEM:

Onderzoek naar het niveau van de Eredivisie en de Jupiler League laat zien dat het gat tussen de Nederlandse topteams en Europa steeds groter wordt. Ook het niveau van de Jupiler League daalt de laatste jaren. Daarnaast blijkt uit analyse dat *topteams in de Eredivisie per seizoen minder wedstrijden spelen dan topteams in het buitenland*. Spelers die meer minuten maken ontwikkelen zich beter dan spelers die minder minuten maken, dus het aantal wedstrijden per seizoen is een belangrijke factor. Voor competities waarin de gemiddelde leeftijd relatief laag ligt, zoals de Eredivisie en de Jupiler League, is dit van nog groter belang.

AANBEVELING:

Hervorming en optimalisering van de competities betaald voetbal. Op basis van benchmarkonderzoek in het buitenland en bij andere bonden zullen voorstellen worden gedaan tot aanpassing van de diverse betaaldvoetbalcompetities (Jupiler League en Eredivisie). Doel: een competitiestructuur creëren waarin sprake is van gelijkwaardiger teams en hogere onderlinge weerstand, zodat spelers zich sneller en optimaler kunnen ontwikkelen en het gat met de internationale clubcompetities wordt gedicht of kleiner wordt.

Meer wedstrijden: hoewel er geen optimum bekend is voor het aantal te spelen wedstrijden, dan wel het optimum aantal speelminuten per speler, moet alvast onderzocht worden of en hoe de kwantiteit van het aantal wedstrijden omhoog kan. Naast de competitieopzet kan voor dat doel ook gekeken worden naar de opzet van het bekertoernooi.

ACTIE:

- KNVB-afdelingen competitiezaken, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken en R&I/BVO's/Coöperatie Eerste Divisie (CED)/Eredivisie CV (ECV)/overige stakeholders.

PLANNING:

Onderzoek naar verschillende competitie modellen. Hiervoor onafhankelijke werkgroep oprichten die mei 2017 advies uitbrengt.

9. "VAN TALENT NAAR TOPSPELER"

PROBLEEM:

Talenten spelen te weinig wedstrijden onder de juiste weerstand. De huidige competitiestructuur draagt niet altijd bij aan de optimale ontwikkeling van toptalent, dat juist op deze leeftijd gebaat is bij veel wedstrijdminuten tegen spelers van hetzelfde of hoger niveau.

AANBEVELING:

Monitoren ontwikkeling talenten. Bij de nieuwe, nog in te voeren open competitiestructuur en de aparte reservecompetitie (beloften) zal onderzocht worden of de nieuwe competitiestructuren aansluiten bij de groei en ontwikkeling van talenten O17 tot en met O21 tot topspeler.

ACTIE:

- Werkgroep formeren met vertegenwoordigers van de KNVB-afdelingen, competitiezaken en voetbal en R&I/BVO's/Coöperatie Eerste Divisie (CED)/Eredivisie CV (ECV)/overige stakeholders.

PLANNING:

Onderzoek/benchmark en werkgroep in 2016/'17.

10. "OPTIMALE SPEELKALENDER"

PROBLEEM:

Op basis van tradities starten de meeste competities kort na de zomervakanties en eindigen ze vaak al vroeg in het voorjaar. Dit staat een optimale speelkalender in de weg.

AANBEVELING:

De jaarplanning van de competities herzien door mogelijk het seizoen te verlengen, zodat de jaarplanning optimaler wordt.

ACTIE:

- KNVB, afdeling competitiezaken, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken.

PLANNING:

Advies uitbrengen op basis van reguliere onderzoeken in 2016/'17.
Mogelijke implementatie in 2017/'18 ♦

9

Hoofdstuk 9

ALGEMENE AANBEVELINGEN WINNAARS VAN MORGEN

In de vorige hoofdstukken zijn de aanbevelingen genoemd op de focusgebieden 'de teamspeler', 'de trainer-coach' en 'de competitie'. Naast deze aanbevelingen willen we nog een aantal generieke aanbevelingen formuleren.

AANBEVELING 1:

Het organiseren van een jaarlijks kenniscongres om het dynamische plan "*Winnaars van Morgen*" te evalueren en bij te sturen.

ACTIE:

- KNVB, BVO's en AV.

PLANNING:

Reeds gestart, vervolg ieder seizoen.

AANBEVELING 2:

Stel een programmamanagement op die het dynamische plan "*Winnaars van Morgen*" zal aansturen en uitvoeren bestaande uit een team van KNVB-medewerkers in samenwerking met BVO's en AV.

ACTIE:

- KNVB, op voorspraak van de afdeling voetbaltechnische zaken.

PLANNING:

Start 1 juli 2016.

AANBEVELING 3:

Het opzetten van een 'voetbalmonitor' waarin, in samenwerking met de BVO's, zaken worden vastgelegd als:

- het sportieve en economische rendement van de jeugdopleidingen;
- spelersloopbanen (in-, door- en uitstroom);
- trainingsuren, trainingsinhoud;
- wedstrijduren, wedstrijdinhoud;
- spelersprofielen (nationaliteit, andere sporten, gezinssamenstelling);
- verdieping en kennis van het talentherkennings- en ontwikkelingsproces van Nederlandse talenten door middel van benchmarking tussen voetbalacademies;
- Onderzoek naar de effecten van kunstgras op de ontwikkeling van onze talenten en ons topvoetbal door middel van voetbaltechnische parameters.

ACTIE:

- KNVB, BVO's en AV.

PLANNING:

Ontwikkeling in het seizoen 2016/'17; start 1 juli 2017.

AANBEVELING 4:

Het zorg dragen voor een gezamenlijk dataverzamelingssysteem bij alle Eredivisieclubs, zodat er een continue aanlevering en monitoring is van voetbaltechnische en fysieke parameters van wedstrijden in de Eredivisie. Hiermee wordt inzicht verkregen in de fysieke en voetbaltechnische prestaties op team- en individueel niveau in de Eredivisie. Daarnaast kan ook gebenchmarkt worden met het buitenland.

De verzamelde data uit het systeem kunnen leiden tot een aantal interessante conclusies wat de wedstrijden in de Eredivisie betreft. Een soortgelijk onderzoek in internationale clubcompetities (Bundesliga, Premier League, Ligue 1, Champions en Europa League) liet zien dat

er meer *high-intensity runs* zonder balbezit zijn dan in balbezit. In absolute zin is dit aantal het hoogst in de Premier League. Dit geldt ook voor de afstand die afgelegd wordt op *high-intensity*; ook hier geldt dat deze afstand vooral zonder balbezit wordt afgelegd. De grootste afstand (op *high-intensity*) wordt afgelegd in de Bundesliga. De *high-intensity*-afstand in balbezit is dan weer het grootst in de Premier League. Dit betekent dat in de Duitse competitie gemiddeld genomen minder *high-intensity runs* ($> 21 \text{ km/h}$) worden gemaakt dan in de Engelse competitie, maar dat deze *runs* wel langer zijn dan in de Engelse competitie. Opvallend is daarnaast nog dat in de Duitse competitie relatief weinig afstand tussen 21 km/h en 24 km/h wordt afgelegd, maar dat de totale afstand wel het grootst is. Er worden dus veel meters afgelegd op lagere snelheden. In de Premier League geldt het omgekeerde: de afstanden op hoge snelheden zijn hoog in vergelijking tot andere competities, maar de totaal afgelegde afstand is laag. Er wordt relatief veel afstand afgelegd op hoge snelheid: het spel is dus explosiever.

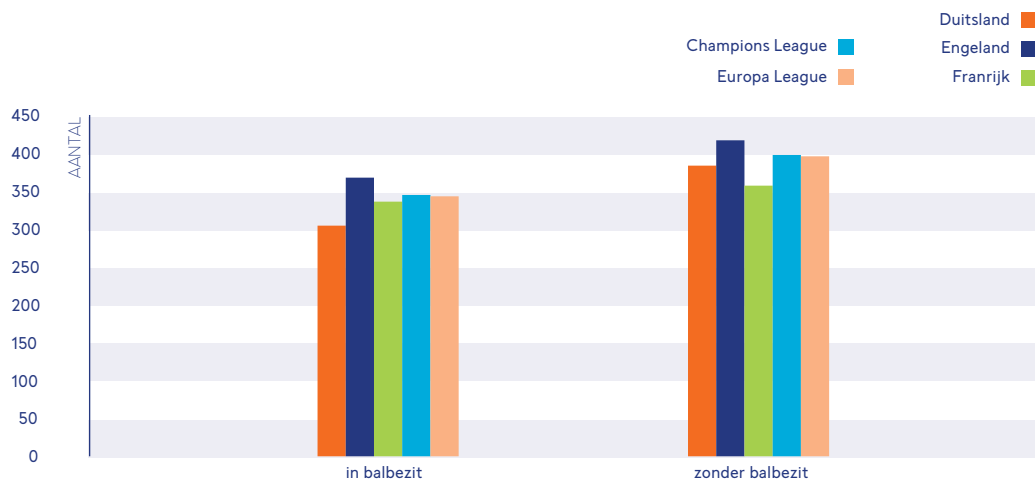
ACTIES:

- Het specialistenteam 'fysieke ontwikkeling' brengt advies uit.
- BVO's zijn ondersteunend en bereid om aanwezige data te delen.

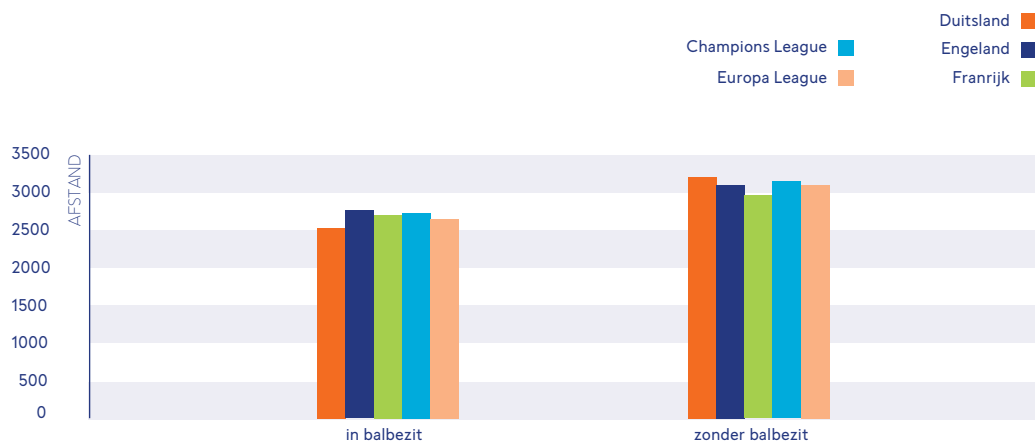
PLANNING:

Start in 2016/'17.

Infographic dataverzamelingssysteem

Gemiddeld aantal High-intensity runs per competitie per wedstrijd

Gemiddeld afgelegde afstand in High-intensity per team, wedstrijd, competitie

OVERIGE INFORMATIE

Van belang is echter wel dat deze conclusies nooit los gezien kunnen worden van speelwijze, tactische keuzes, spelopvatting en incidentele afwijkingen van het wedstrijdbeeld.

Overzicht van het aantal spints, sprintafstand, afstand in High-intensity en aantal High-intensity runs

OVERIGE INFORMATIE

De lijn geeft het gemiddelde weer van alle competities samen. De staafdiagrammen geven het verschil ten opzichten van het gemiddelde weer. Een negatief staafdiagram houdt in dat de betreffende competitie onder het gemiddelde scoort, een positief staafdiagram toont een score boven de gemiddelde waarde.

Van belang is echter wel dat deze conclusies nooit los gezien kunnen worden van speelwijze, tactische keuzes, spelopvatting en incidentele afwijkingen van het wedstrijdbeeld.

AANBEVELING 5:

Oprichting van een juridische werkgroep die de werking en de belemmeringen van de huidige wet- en regelgeving inzake het voetbal in het algemeen en jeugdspelers in het bijzonder onderzoekt. Die werkgroep onderzoekt of deze wet- en regelgeving zo kan worden aangepast dat dit de talentontwikkeling ten goede komt, en adviseert hoe dat zou moeten gebeuren. Het gaat hierbij onder meer om de volgende onderwerpen:

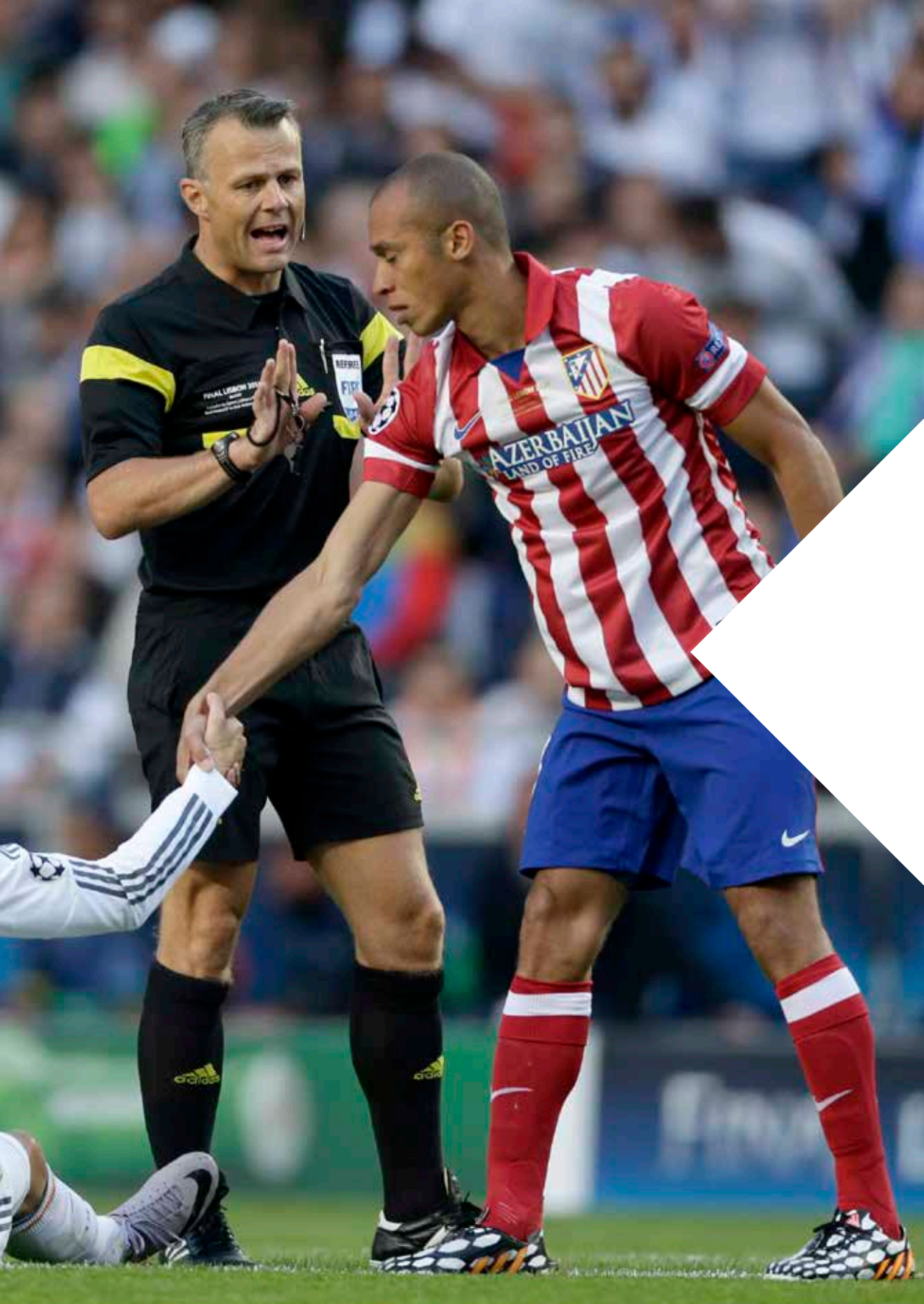
- regelgeving op het gebied van intermediairs en de vertegenwoordiging van jeugdspelers;
- contractspelers in het jeugdvoetbal;
- regelgeving met betrekking tot binnen- en buitenlandse solidariteitsbijdrage;
- regelgeving ter zake van de poolvergoeding;
- UEFA regelgeving ter zake van '*home grown* spelers';
- regelgeving op het gebied van niet-EU-spelers;
- kwaliteit- en performance model jeugdopleidingen;
- (minimale) investering in jeugdopleiding.

ACTIE:

- Werkgroep met gedelegeerden van KNVB, BVO's en overige stakeholders.

PLANNING:

Start in oktober – november 2016 ♦

10

Hoofdstuk 10

JURIDISCH KADER

De voetbalsport en in het bijzonder het topvoetbal kent ook een juridisch kader. Daarbij is sprake van internationale en nationale wet- en regelgeving in het voetbal. Op clubniveau is er sprake van regelgeving vanuit de KNVB. De mogelijkheden voor het Nederlands topvoetbal worden mede bevorderd en belemmerd door de invloedssferen van dit juridisch kader. Ook op het gebied van talentontwikkeling doen zich juridische dilemma's en beperkingen voor.

De juridische context is de laatste decennia complexer geworden, niet in de laatste plaats door Europese wetgeving. Maar ook nationaal heeft het recht zich in bepaalde domeinen ontwikkeld tot een complex stelsel. Denk daarbij aan domeinen als fiscaal recht en arbeidsrecht.

Met name de financiële factor rond het investeren in talent kent op dit moment vele dilemma's. Kosten van jeugdopleidingen, het uitzicht op toekomstige inkomensstromen voor de clubs, aankoop- en opbrengstwaarde van jonge spelers en het niet voor langere tijd kunnen binden van jonge spelers ten behoeve van hun sportieve ontwikkeling zijn kwesties die vaak worden gecompliceerd door de huidige werking van wet- en regelgeving.

Wat zou je nu in het kader van "*Winnaars van Morgen*" in het juridisch kader moeten bewerkstelligen om het werken met toptalent kansrijker te maken voor Nederland, de betaaldvoetbalclubs en de spelers zelf? Een kort overzicht van de verschillende thema's in dit verband:

- regelgeving op het gebied van intermediairs en de vertegenwoordiging van jeugdspelers;
- contractspelers in het jeugdvoetbal;
- regelgeving met betrekking tot binnen- en buitenlandse solidariteitsbijdrage;

- regelgeving ter zake van de poolvergoeding;
- UEFA-regelgeving ter zake van *home grown spelers*;
- regelgeving op het gebied van niet-EU-spelers;
- kwaliteit- en performance model jeugdopleidingen;
- (minimale) investering in jeugdopleiding; opleidingsplicht voor alle BVO's.

Genoemde zaken zijn binnen de scope van dit rapport nog niet uitgebreid behandeld en uitgewerkt.

Een belangrijke aanbeveling op dit moment is om in het komende jaar structureel, startend in september 2016, de werking en de belemmeringen van het huidige juridische kader te onderzoeken. De uitkomst zou moeten bijdragen aan synchronisatie van wet- en regelgeving met de huidige voetbalpraktijk en de ambities van het Nederlandse voetbal. Tevens moeten aanbevelingen gedaan worden ten aanzien van mogelijkheden om wet- en regelgeving te beïnvloeden in bovengenoemde zin. De KNVB zou hierin het voortouw moeten nemen, samen met stakeholders uit het veld en anderzijds met juridisch specialisten en eventueel lobbyisten ♦

11

Hoofdstuk 11

FINANCIEEL KADER

1. Niet alles kost extra geld

"Winnaars van Morgen" doet een hoop aanbevelingen die vooral om gedragsverandering vragen en om aanpassing van de organisatie van de sport. In feite gaat het hierbij niet om zaken die in het bijzonder financiële investeringen of structurele lastenverzwaring vragen. Anderzijds zijn er ook aanbevelingen die wel extra investeringen vragen en in sommige gevallen een structurele verhoging van de exploitatielast met zich meebrengen.

In deze paragraaf geven we het financiële kader aan voor dit project. We onderscheiden daarbij een paar aspecten:

1. De betalende partij (KNVB – BV/KNVB – AV/BVO's clubs en amateurclubs)
2. Betreft het een korte termijn prioriteit of gaat het om middellange termijn ontwikkeling?
3. Gaat het om een investering of om lastenverzwaring in de exploitatiesfeer?
4. Past het in de lopende begroting of is het een extra projectinvestering?

2. Aanbevelingen binnen gangbare begrotingen

Binnen de begrotingen van clubs en de KNVB zijn reguliere posten opgenomen ten aanzien van spelersontwikkeling en de trainer/coach-op-leidingen. In beide focusgebieden zijn een groot aantal aanbevelingen gedaan. We gaan er vanuit dat veel vernieuwing mogelijk is in gedrag en organisatiewijze, zonder dat daar meteen extra kosten door ontstaan.

Te denken valt aan prioriteiten als:

Focusgebied de teamspeler

- Optimale aandacht voor verdedigen in jeugdopleidingen.
- Structurele aandacht voor *winning mindset* in de jeugdopleidingen.

Focusgebied de trainer/coach

- Meer aandacht voor specialistische thema's in de opleidingen. Hiervoor zullen ook experts van clubs en/of andere sporten betrokken worden.
- Op maat maken bijscholingsprogramma om trainers van BVO's studiepunten te laten halen.

Focusgebied de competitie

- Hervormen en optimaliseren van de competities betaald voetbal.
- Competities indelen per geboortjaar in plaats van per leeftijdscategorie.
- Elke speler moet op zijn of haar niveau gelijkwaardige competitiewedstrijden kunnen spelen. Herziening huidige reglementen daartoe, onder afstemming KNVB Competitiezaken met het werkveld.

Generieke aanbevelingen

- Programmamanagement "*Winnaars van Morgen*" met een team dat het transitieproces zoals bedoeld in het rapport, systematisch bevordert, helpt realiseren en de ontwikkeling ervan blijft monitoren.

Nogmaals, in feite gaat het hier om aanbevelingen, waarvoor in bestaande begrotingen ruimte is te maken. Veel komt neer op nieuwe aandacht en gedragsverandering. De nieuwe opzet van de KNVB Academie brengt bijvoorbeeld impliciet de noodzaak van verandering met zich mee. Budgetair is daar ruimte voor te vinden in de bestaande begroting(en).

3. Prioriteiten die extra financiële funding nodig hebben

Het programma "*Winnaars van Morgen*" maakt bij de extra investeringen onderscheid tussen zaken die op korte termijn opgepakt gaan worden en zaken die gaandeweg gestalte moeten krijgen. Op korte termijn (2016/2017) zijn in dit domein de volgende acties voorzien:

Focusgebied de teamspeler

- Meer trainingen en wedstrijden met de nationale jeugdselecties O15 t/m O19.
- Parameters topwedstrijden vaststellen: hogere eisen stellen aan de fysieke ontwikkeling van talenten (o.a. inspanningsfysioloog).
- Meer informatie verzamelen en beschikbaar hebben bij talentherkenning. We hebben het hier over het "talentvolgsysteem" als onderdeel van een voetbalmonitor, waarvan de ontwikkeling op korte termijn opgestart zal gaan worden.

Focusgebied de trainer/coach

- Opleiden van 41.000 jeugdtrainers (AV).
- Opzetten online trainersplatform voor alle trainers in het amateur- en betaald voetbal.

Focusgebied de competitie

- Wedstrijdvormen O6 t/m O12 realiseren die beter aansluiten op spelersontwikkeling en spelplezier (AV).

Algemene aanbevelingen

- Het organiseren van een jaarlijks "*winnaars van morgen*" congres om de voortgang te evalueren en bij te sturen.
- Organisatie van een kenniscongres over *winning mindset*.
- Aanloopkosten voor gezamenlijk dataverzamelingssysteem.

Door de KNVB zijn extra middelen vrijgemaakt om de aanbevelingen van *“Winnaars van Morgen”* te realiseren. Het gaat hierbij om €300.000, – taakstellend als extra projectfinanciering door betaald voetbal, naast de dekking voor de kosten van planvorming die in 2015/2016 reeds zijn voorzien. De onder 2 genoemde maatregelen en acties zijn zoals gemeld in de begroting 2016/2017 ingepast door herschikking van middelen.

De €300.000, – extra middelen worden aangewend voor de onder 3 genoemde maatregelen zoals:

- Extra activiteiten nationale jeugdteams (€200.000, –)
- Extra ondersteuning (inspanningsfysioloog; datasystemen) (€80.000, –)
- Algemene maatregelen zoals organisatie congressen. (€20.000, –)

Binnen het amateurvoetbal is in het begrotingsjaar 2015/16 al een bedrag van € 300.000, – voorzien voor het realiseren van het online trainersplatform. Daarnaast zijn er binnen de begroting van 2016/17 middelen voorzien zoals € 125.000 voor het opleiden van 41.000 trainers.

Bij bepaalde collectieve maatregelen, zoals een gezamenlijk dataverzamelingssysteem bij alle eredivisieclubs, zullen ook bijdragen gevraagd worden van de clubs, Hetzelfde geldt voor bijdragen van deelnemers waar het gaat om bijscholingscursussen. Voor het overige zullen extra fondsen gevonden moeten worden of bestaande activiteiten (en daarmee gepaard gaande kosten) worden afgebouwd. Implementatie van de aanbevelingen zal vanwege beheersbaarheid en (financiële) haalbaarheid gefaseerd plaatsvinden. Van enkele aanbevelingen is het financiële effect nog niet uitgekristalliseerd. Dit traject loopt nog in volle omvang.

De hier genoemde bedragen maken deel uit van de jaarrekening 2015/2016 respectievelijk de begroting 2016/2017 en zijn taakstellend. De financiële effecten van *“Winnaars van morgen”* zullen in de komende jaren steeds worden verwerkt in de reguliere KNVB begrotingen ♦

12

Hoofdstuk 12

ONDERZOEKS- VERANTWOORDING

Projectkader en –doelstelling

Voor het opstellen en aanvullen met de meest recente gegevens van de presentatie die gegeven is tijdens het voetbalsymposium van december 2014, is nauw samengewerkt met Hypercube Business Innovations en is gebruikge – maakt van data van Gracenote, FIFA, UEFA, KNVB en Voetbal.com.

Voor alle analyses geldt dat alleen gewerkt is met spelers die speelminuten hebben gemaakt (aantal minuten > 0). Spelers die een heel seizoen niet gespeeld hebben komen dus niet voor in de data. Daarnaast is de peildatum 1 juli aangehouden indien gebruik is gemaakt van de ECI.

De sportcultuur in Nederland

Dit hoofdstuk is geschreven door Maarten van Bottenburg, hoogleraar Sportontwikkeling aan de Universiteit Utrecht. Voor de onderbouwing is gebruik gemaakt van de cijfers uit de *Rapportage Sport 2014*. Ook is gebruik gemaakt van cijfers uit de KNVB jaarverslagen 2013 en 2014 en uit de NOC *NSF ledenaantallenrapportages. Kennis over Generatie Z is verkregen uit het gelijknamige boek van Boender en Ahlers (2011).

De voetbalwedstrijd van de toekomst

De statistieken over verdedigen, omschakelen en aanvallen voor de voetbalwedstrijd van de toekomst zijn gebaseerd op data en analyses van ORTEC. Deze analyses zijn op verzoek van en speciaal voor de KNVB uitgevoerd. Er is gebruikgemaakt van internationale wetenschappelijke bronnen (Bradley et al., 2015; Bush et al., 2015; Bucheit et al., 2010; Barnes et al., 2014) voor de gegevens over de intensiteit van wedstrijden.

Focusgebied: de teamspeler

Voor de onderbouwing van het hoofdstuk over de teamspeler is gebruikgemaakt van door Research & Intelligence KNVB opgestelde vragenlijsten voor zowel jeugdspelers als hoofden jeugdopleiding. De JPN –rende – mentscijfers zijn afkomstig uit de KNVB database. Ook is wetenschappelijke literatuur geraadpleegd als het gaat om trainingsuren en scouting (Ford et al., 2009; Christensen, 2009) en is gebruikgemaakt van het boek *Topposities* van Van Breukelen, Diederiks en Stoutjesdijk en *Het coachen van voetballen – het jeugdvoetballeerproces* van Bert van Lingen.

Focusgebied: de trainer

Voor de onderbouwing van het hoofdstuk over het focusgebied de trainer is nauw samengewerkt met BVO's en amateurclubs. Zowel de staf als trainer-coaches van deze clubs hebben vragenlijsten ingevuld over de stand van zaken binnen hun clubs met betrekking tot het profiel van hun trainers, meningen over de opleidingen, behoeften, adviezen, et cetera. Ook hebben (gestopte) voetballers vragenlijsten ingevuld over (onder andere) de rol van de trainer en de redenen om met voetbal te stoppen. Tevens hebben de docenten die werkzaam zijn binnen de KNVB-opleidingen vragenlijsten ingevuld over hun achtergrond, ervaringen en adviezen met betrekking tot de opleidingen van de KNVB. Research & Intelligence KNVB heeft alle vragenlijsten ontwikkeld, verspreid en geanalyseerd.

Focusgebied: de competitie

Voor de onderbouwing van het hoofdstuk over de competitie is nauw samengewerkt met Hypercube Business Innovations B.V. om te komen tot jeugd-ECI's en om op basis van deze ECI's voor zowel jeugd als senioren het niveau en de weerstand per competitie te bepalen. Daarnaast is gewerkt met door Research & Intelligence KNVB opgestelde vragenlijsten om de ervaringen en meningen te peilen.

Algemene aanbevelingen

Voor de onderbouwing van het hoofdstuk algemene aanbevelingen is gebruik gemaakt van statistieken die zijn aangeleverd door Prozone ♦

Colofon

“Winnaars van Morgen” is opgesteld door de programmastaf bestaande uit:

Jelle Goes (programmamanager)

Teun Jacobs (coördinator voetbaltechnische zaken)

Lennard van Ruiven (coördinator voetbalontwikkeling)

Maarten Stekelenburg (voetbaltechnische zaken)

Sélène Brinkhof/Jan Verbeek (programmasecretaris)

Laura Jonker (Research & Intelligence)

Ronald van der Zande (procesbegeleider)

Productie: Arko Sports Media

Coördinatie: Michel van Troost

Teksten: Frans Oosterwijk en Friso Schotanus

Eindredactie: Rimke de Groot

Vormgeving: Studio IX OPUS ADA / Studiorvg

Hoewel de KNVB zijn uiterste best heeft gedaan om alle rechthebbenden van het fotomateriaal te achterhalen, is het mogelijk dat hij daarbij in gebreke is gebleven. In dat geval verzoeken wij u de KNVB daarvan in kennis te stellen.

© 2016 KNVB

Behoudens uitzondering door de wet gesteld mag, zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n) op het auteursrecht, c.q. de uitgever van deze uitgave door de rechthebbende(n) gemachtigd namens hem (hen) op te treden, niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking. De uitgever is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren, als bedoeld in art. 17 lid 2. Auteurswet 1912 en in het KB van 20 juni 1974 (Stb. 351) ex artikel 16b., te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden.

